

Libros de Morale

SENTENTIAE

ET PROVER-

BIA EX POETIS

LATINIS.

His adiecinus

LEOSTHENIS

COLVANDRI SENTEN-
tias prophanas, ex diuersis Scripto-
ribus, in communem puero-
rum usum, col-
lectas.

*

Cottier

VIRTUTE DVCE,

COMITE FORTVNA.

Lugduni apud Seb. Gryphium,

M. D. XLI.

SENTENTIAE

ET PROVER-

BIA HX BOETII

GASTINIS

HIS adiutorium

LEOSTHENIS

COLVANDRI SENTENTIAE

has prophetas ex diuina scriptura

libros in communem habere

non auctoritate

legis

AYUNTAMIENTO DE MADRID

Legislación de 20 de Septiembre de 1845

S
TO

G
Sat h
Si ill

G
Hoc
Noct

Quo
Ipse,

Quo
Acqu
Nec

Ergo
Habe

G
Citius
op

G

SENTENTIAE
ET PROVERBIA
EX COMOEDIIS
PLAVTI.

EX AMPHITR.

¶ Virtute ambire oportet, non fautoribus. In prologo.
Sat habet fautorum semper, qui rectè facit,
Si illis fides est, quibus est ea res in manu.

¶ Opulento homini hoc seruitus dura est, Act. 1. sc. 1.
Hoc magis miser est diuitis seruus,
Noctesq; diesq; assiduo satis superq; est,
Quo factò, aut dictò adest opus, quietus ne sis.
Ipse, diues operis, & laboris expers,
Quodcunq; homini accidit, liberè posse retur,
Aequum esse putat, non reputat laboris quid sit:
Nec æquum, an' ne iniquum imperet, cogitabit.
Ergo in seruitute expetunt multa iniqua.
Habendum & ferundum hoc opus est cum labore.

¶ Vbi summus Imperator non adest ad exercitum, Act. 1. sc. 3.
Citius, quod non factò est usus, fit, quàm quod factò est
opus.

¶ Satin' parua res est uoluptatum in uita, atq; in etate Act. 2. sc. 5.

a 2

Agun

Agunda, præ quàm quod molestum est. Ita quoque com-
paratum

Est in ætate hominum, ita dijs placitū, uoluptati ut mœror
Comes consequatur: quin incommodi plus maliq; illico
Adsit, boni si obtigit quid.

¶ Virtus præmium est optimum. uirtus omnibus
Rebus anteit perfectō. libertas, salus, uita,
Res, parentes, patria, & prognati tutantur, seruantur:
Virtus omnia in se habet: omnia adsunt bona, quem pe-
nes est uirtus.

¶ Haud æquum facit

Qui quod didicit, id dediscit.

¶ Hic etiam tu quoq; assentaris huic? s. quid uis fieri?

Non tu scis? bacchæ bacchanti si uelis aduersarier,

Ex insana insaniorem facies: feriet sæpius.

Si obsequaris, una resoluas plaga.

¶ Certares

Hanc est obiurgare, quæ me hodie aduenientem domum

Noluerit salutare. s. irritabis crabrones.

¶ Quæ non deliquit, decet

Audacem esse, & confidenter pro se, & proterue loqui.

¶ Non ego illam mihi dotem duco esse, quæ dos dicitur:

Sed pudicitiam, & pudorem, & sedatum Cupidinem,

Deum metum, parætum amorem, & cognatū cōcordiā,

Tibi moriger, atq; ut munifica sim bonis, prosim probis.

Act. 3. sc. 2. ¶ Nam in hominum ætate multa eueniunt huiusmodi:

Capiunt uoluptates, mox rursus miseras.

Iræ interueniunt, redeunt rursus in gratiam.

Verum iræ siquæ fortè eueniunt huiusmodi

Inter

EX ASINARIA.

5

Inter eos, rursum si reuentum in gratiam est,
Bis tanto amici sunt inter se quàm prius.

¶ - Ita seruum par uidetur frugi sese instituere,
Perinde ut heri, ipse item sit: uoltum è uoltu comparet:
Tristis sit, si heri sint tristes: hilarus sit, si gaudeant.

Act. 3. sc. 3.

¶ - Vetus est adagium, fames & mora
Bilem in nasum conciuunt.

Act. 4. sc. 3.

EX ASINARIA.

¶ Nam me illuc ducis, ubi lapis lapidem terit?

Act. 1. sc. 1.

¶ Argentum accepi dote, imperium uendidi.

¶ Me defraudato. L. maxumas nugas agis:

Nudo detrahare uestimenta me iubes.

Defraudem te ego? age sis, tu sine pennis uola.

Te ne ego defraudem, quoi ipsi nihil est in manu?

¶ Iubeas una opera me piscari in aëre,

Venari autem iaculo apros in medio mari.

Act. 1. sc. 2.

¶ - Te perdam ego & filiam,

Perlecebræ, pernicies, adolescentum exitium.

Nam mare haud est mare, uos mare acerrimum:

Nam in mari repperi, hic elauì bonis.

¶ Par pari datum hostimentū est, opera pro pecunia. Act. 1. sc. 3.

¶ Quasi piscis, itidē amator lenæ: nequam est nisi recēs:

Is habet succū, is suauitatem, cum quouis pacto condias,

Vel patinarium, uel assum uorses, quo pacto lubet:

Is dare uult, is se aliquid posci. nā ubi de pleno promitur,

Nescit quid det, quid damni faciat: illi rei studet:

Vult placere sese amicæ, uult mihi, uult pedissequæ,

Vult famulis, uult etiam ancillis, & quoq; catulo meo

Inter

4 3

Sublan

Sublanditur nouus amator, se ut quum uideat, gaudeat.
Vera dico, ad suū quemque hominem quæstum esse æquū
est callidum.

Q Diem, aquam, solem, lunā, noctem, hæc argēto nō emo:
Cætera quæ uolumus uti, Græca mercamur fide.

Q Quum à pistore panem petimus, uinum ex ænopolio:
Si æs habent, dant mercem: eadem nos disciplina utimur:
Semper oculatæ nostræ sunt manus, credunt quod uidēt.
Vetus est, nihili coaxatio.

Q — Hic noster quæstus, aucupij simillimus est.
Auceps quando concinnauit aream, effundit cibum, aues
Assuescunt: necesse est facere sumptum qui quærit lucrū.
Sæpe edunt: semel si sunt captæ, rem soluunt aucupi.
Itidem apud nos: ædis nobis area est. auceps sum ego.
Esca est meretrix, lectus illix est. amatōres, aues.
Bene salutando consuescunt, compellando blanditer.

Q — Necesse est facere sumptum, qui quærit lucrum.

Q Portitorum simillumæ sunt ianue lenoniæ:

Si affers, tum patent: si nō est quod des, ædes non patent.

Act. 2. sc. 2.

Q — Si huic occasione tempus se subterduxerit,

Nunquam pol indipisces quadrigis albis postea.

Q Non placet, pro monstro extemplō est, quando qui su
dat tremit.

Q Hem ista uirtus est, quando usus est, qui malum fers for-
titer.

Fortiter malum qui patitur, idem post potitur bonum.

Act. 2. sc. 4.

Q — Non decet superbum esse hominem seruum.

Q Lupus est homo homini, non homo, quum qualis sit, nō
nouit.

Vt

G - Ut miser est homo, qui amat. **L. I.** imò hercle uerò **Act. 3. sc. 3.**
 Qui pendet, multo est miserior.

G Non eadē omnia æquē omnibus here suauia esse scito.

G Ut consueuere, homines salus frustratur, & fortuna.

G Decet uerecundum esse adolescentem. **Act. 5. sc. 1.**

G Nec quisquam est tam ingenio duro, nec tam firmo **Act. 5. sc. 3.**
 pectore,

Quin ubi quicquam occasionis sit, sibi faciat bene.

EX AVLVLARIA.

G - Si hercle tu ex isthoc loco **Act. 1. sc. 1.**

Digitum transuersum, aut unguem latum excesseris.

G - Verisimule non est hominem pauperem **Act. 1. sc. 2.**

Fauxillum parui facere, quin nummum petat.

G Nam multum loquaces meritò omnes habemur: **Act. 1. sc. 3.**

Nec mutam profectò repertam ullam esse

Hodie dicunt mulierem ullo in seculo.

G Quia mihi misero cerebrum excutiunt tua dicta soror:
 lapides loqueris.

G Ista magnas factiones, animos, dotes dapiles,

Clamores, imperia, eburata uehicular, pallas, purpuram,

Nihil moror, quæ in seruitutē sumptibus redigunt uiros.

G - Ego met hic sum: animus domi est.

G Pol si est animus æquus tibi, satis habes qui bene uitam **Act. 1. sc. 4.**
 colas.

G Nunc petit, quum pollicetur: inhiat aurū ut deuoret.

Alteram manu fert lapidem, panem ostentat altera.

Nemini credo, qui largē blandus est diues pauperi,

Vbi manum iniicit benignē, ibi onerat aliquam zamiam:

4 4 Ego

Ego istos noui polypōs, qui, ubi quid tetigerunt, tenent.

¶ Hoc magnum est periculū, me ab asinis ad boues trans-
scendere.

¶ -Eam desponde mihi. E. at nihil dotis est quod dem.
M. ne duas,

Dum modo morata recte ueniat, dotata est satis.

¶ Nam si opulento sit petitum pauperioris gratiam,
Pauper metuit congrēdi, ac per metum male rem gerit.
Idem quando illhæc occasio perijt, post serō cupit.

¶ -Dij immortales aurum obsecro quid ualeat?
Credo ego iam illū inaudisse mihi esse thesaurū domi, id
Inhiat, ea affinitatem hanc obstinauit gratia.

Act. 2. sc. 5. ¶ -Festo die siquid prodegeris,
Pro festo egere liceat, nisi peperceris.

Act. 3. sc. 4. ¶ -Dij immortales facinus audax incipit,
Qui cum opulento pauper cœpit rem habere aut nego-
tium.

Act. 3. sc. 5. ¶ Nam meo quidem animo, si idem faciant cæteri
Opulentiores, pauperiorum filias
Ut indotatas ducant uxores domum,
Et multò fiat ciuitas concordior:
Et inuidia nos minore utamur, quàm utimur:
Et illæ malam rem metuant, quam metuunt, magis:
Et nos minore sumptu simus, quàm sumus.
In maxima illhæc populi parte est optuma:
In pauciore, auidis altercatio est:
Quorum animis auidis atq; insatietatibus
Neq; lex, neq; tutor capere est qui possit modum.
¶ Nam quæ indotata est, ea in potestate est uiri.

Dotate

Dotate

¶ -C

Quin ex

Ita is pe

¶ Ho

Ne mor

Nam q

In heru

Sin dor

Nam q

Si heru

Retiner

Quasi p

Qui lab

Eodem

seo,

Vt tole

Imperi

Quod i

Qui ea

Nec su

¶ -

Si ebric

¶ Qui

preti

Quin p

¶ GR

mita

In faba

ment. Dotata mactant & malo & damno uiros.

trans G - Ossa, atq; pellis totus est, ita cura macet:

Act. 3. sc. 6.

dem. Quin exta inspicere in sole etiam uiuo licet:

Ita is pellucet, quasi laterna Punica.

G Hoc est serui facinus frugi facere, qd' ego persequor, Act. 4. sc. 7.

Nam qui hero ex sententia seruire seruus postulat,

In herum matura, in se sera condecet capeffere.

Sin dormitet, ita dormitet, seruum sese ut cogitet.

Nam qui amati hero seruitutem seruit, quasi ego serui,

Si herum uidet superare amorem, hoc serui officiū reor,

Retinere ad salutem, non eum quò incubat, eò impellere.

Quasi pueri qui nare discunt, scirpea inducitur ratis,

Qui laborent minus, facilius ut nent, & moueant manus:

Eodem modo seruum ratem esse amanti hero æquom cen-

ego seo,

Vt toleret, ne pessum abeat: tanquam

Imperium herile discat, ut quod non os uelit, oculi sciāt:

Quod iubeat, citis quadrigis citius properet persequi.

Qui ea curabit, abstinebit censeo nā bubula,

Nec sua opera reddet unquam in splendorem compedes.

G - Nimis uile est uinum atq; amor,

Act. 4. sc. 10.

Si ebrio atq; amanti impune facere, quod lubeat, licet.

G Qui homo culpam admisit in se, nullus est tam parui

pretij,

Quin pudeat, quin purget sese.

G Repperi. l. quid repperisti? n. non quod pueri clā Act. 5. sc. 1.

mitant

In faba se repperisse.

otate

EX CAPTEIVEIS.

In prologo. Enimvero dii nos, quasi pilas, homines habent.

Imprudens itidem, & sepe iam in multis locis
Plus insciens quis fecit, quam prudens boni.

Act. 1. sc. 1. Quasi mures semper edimus alienum cibum.

Vbi res prolatae sunt, quum rus homines eunt,

Simul prolatae res sunt nostris dentibus.

Quasi quum caletur, cochleae in occulto latent:

Suo sibi succo uiuunt, ros si non cadit:

Item parasiti rebus prolatis latent,

In occulto miseri uiclitant succo suo.

Act. 1. sc. 2. Liber capteiuus auis ferè consimilis est:

Semel fugiendi si data est occasio,

Satis est, nunquam post illa possis prendere.

Omnes profectò liberi lubentius

Sumus, quam seruimus.

Nulla est spes iuuentutis, sese omnes amant,

Ille demum antiquis est adolescens moribus,

Cui nunquam uultum tranquillauit gratus.

Tum denique omnes nostra intelligimus bona,

Quum quae in potestate habuimus, ea amissimus.

Vt sepe summa ingenia in occulto latent:

Hic qualis imperator: nunc priuatus est.

Act. 2. sc. 1. Indigna digna habenda sunt, herus quæ facit.

Eiulatione haud opus est, oculis multa misera cuditis.

In re mala animo si bono utare, adiuuat.

Nam doli non doli sunt, ni astu colas:

Sed malum maximum, si id palam prouenit.

Nam

Nam
quod

Dum id

Ex bonis

Sunt.

Qu

Etiam q

Proximu

Id uolo.

Quid

senex.

For

Me, qui

Qui imp

Est pr

Is, uti tu

Bene me

Non

stimo.

Scio ego

Est etia

crum

Odi ego

Me

Me

id

Sed ille

Ille mise

habe

Nam ferè maxuma pars morem hūc homines habent,
quod sibi uolunt,
Dum id impetrant, boni sunt: sed ubi iā penes sese habēt,
Ex bonis pessumi, & fraudulentissimi
Sunt.

Qui cauet ne decipiatur: uix cauet, quē etiā cauet: **Act. 2. sc. 2.**
Etiam quum cauisserratus est, sepe is cautor captus est.
Proximum quod sit bono, quodq; à malo longissime,
Id uolo.

Quid diuitiæ? sunt he optumæ? p. unde excoquat seuū
senex.

Fortuna humana fingit, artatq; ut lubet.

Me, qui liber fueram, seruum fecit, è summo in finum:

Qui imperare insueuerā, nūc alterius imperio obsequor.

Est profectò deus, q̄ quæ nos gerimus, auditq; et uidet:

Is, uti tu me hīc habueris, perinde illum illic curauerit.

Bene merenti bene profuerit, malè merenti par crit.

Non ego omnino lucrum omne esse utile homini exi-
stimo.

Scio ego, multos iā lucrum luculentos homines reddidit.

Est etiam ubi profectò damnum præstet facere, quàm lu-
crum.

Odi ego aurum, multa multis sepe suasit perperam.

Meus mihi, suus quoique est charus.

Act. 2. sc. 3.

Miser homo est, qui ipse sibi, quod edat, quærit, & **Act. 3. sc. 1.**
id ægrè inuenit.

Sed ille est miserior, qui ægrè quærit, & nihil inuenit.

Ille miserrimus est, qui quom esse cupit, quod edat, non
habet.

Nam

Sese

G-Sese omnes amant.

Act. 3. sc. 4.

G Quia tute ipse eges in patria, nec tibi quī uiuas d
mi est,

Omneis inuenire similes tibi uis. non mirum facis:

Est miserorum, ut maleuolentes sint, atq; inuideant boni

G-Ego omnino occidi:

Nunc ego inter sacrum, saxumq; sto: nec quid faciā scio.

G Satin' me illi hodie scelesti capti ceperunt dolo?

Illic seruum se asinulabat, hic sese autem liberum.

Nucleum amisi, reliquit pignori putamina.

Act. 3. sc. 5.

G At ut confidenter mihi contrā astitit,

Decet innocentem seruum, atq; innoxium,

Confidentem esse suum apud herum potissimum.

G Qui per uirtutem peritat, non pol interit.

Act. 3. sc. 3.

G Cur ego te nō noui? s. quia mos obliuisci hominib

Neq; nouisse, quous nihili sit faciunda gratia.

EX CVRCVLIONE.

G-Ita tuum conferto amorem semper, si sapis,

Act. 1. sc. 1.

Ne id quod ames, populus si sciat, tibi sit probro.

Semper curato ne sis instabilis.

Quod amas, ama testibus presentibus.

G Nemo ire quenquam prohibet publica uia,

Dum ne per fundum septum facias semutam.

Dum te abstineas nupta, uidua, uirgine,

Iuuentute, & pueris liberis, ama quod lubet.

G Semper, tu scito, flamma fumo est proxuma.

Fumo comburi nihil potest, flamma potest.

Qui è nuce nucleum esse uolt, frangit nucem.

Quisnat

Quisnam hic fluuius est, quem non recipiat mare?

ius d. ¶ Aedepol qui amat, si eget, misera ærûna afficitur. Act. 1. sc. 2.

¶ Ipsus se excruciat, qui homo quod amat, uidet, nec potiri licet. Act. 1. sc. 3.

t boni ¶ Sed enim nequeo durare, quin ego herû accusem meû.

Nam bonum est paucillum amare sanè: insanè non solum bonum est,

ciã scio Verùm totû insanû amare, hoc est quod meus herus facit.

e ¶ Sibi sua habeant regna reges: sibi diuitias diuites:

m. Sibi honores: sibi uirtutes: sibi pugnas: sibi prælia:

Dum mihi abstineant inuidere: sibi quisque habeat, quod suum est.

Heus tu mulier, malè mereri de immerente, inscitia est.

¶ Nulli est homini perpetuum bonum:

minibu ¶ huic uoluptati hoc adinuentum odium est.

¶ Noli amabo uerberare lapidem, ne perdas manum.

¶ Facile est miserum irridere

Act. 2. sc. 1.

¶ Ita nunc mos uiget,

Act. 2. sc. 3.

¶ Ita nunc seruitium est, profectò modus haberi non potest.

¶ Qui homo maturè quæsiuit pecuniam,

Act. 3. sc. 1.

Nisi eam maturè parsit, maturè esurit.

¶ Meus hic est, hamum uorat.

¶ Qui monet, quasi adiuuat.

¶ Haud in malè meditantem malè dicassis.

Act. 4. sc. 2.

Indignis si maledicatur, maledictum id esse dico.

¶ Hic hodie apud me nunquam delinges salem.

Act. 4. sc. 4.

¶ Argentarijs malè credi qui aiunt, nugas prædicant.

Act. 5. sc. 3.

Nam & bene & malè credi dico: id adeò hodie ego expertus sum.

Nam

Quisnam

Nā malē creditur, qui nunquā reddunt, sed prorsus perire
 Velut hic decē mnas dum soluit, omnis mensis transijt.
 Postquam nihil fit, clamore hominem posco: ille me in iuris alieni
 uocat:
 Pessimē metui, ne mihi hodie apud prætorem solueret.

EX CASINA.

Act. 2. sc. 2.

G—Peculi probam nihil habere addeceat
 Clam uiro: & quæ habet partum, ei haud commodi est usus dat
 quin uiro aut subtrahat,
 Aut stupro inuenerit. hoc uiri censeo esse omne, quicquid
 tuum est.

Act. 2. sc. 3.

G—Omnibus rebus ego amorem credo, & nitoribus nihil
 tidis

Anteuenire: nec pote quicquam commemorari, quod plus
 salis,

Plusq; lepōris habeat hodie. coquos equidem nimis

Demuror, qui tot utuntur condimentis, eos eo

Condimento uno non utier, quod præstat omnibus.

Nam ubi amor condimentum inerit, quouis placiturum
 credo:

Neque falsum prorsus, neq; suaue esse potest quicquam,
 ubi amor

Non admiscetur. fel quod est amarum, id mel faciet:

Hominem ex tristi lepidum, & lenem.

Act. 2. sc. 4.

G—Stultitia est, ei te esse trisī, quouis potestas plus pōt.

Act. 2. sc. 6.

G—Collatis signis depugnabimus.

Act. 2. sc. 8.

G—Enimvero huc aures sunt magis adhibendæ mihi:
 Iam ego uno in saltu lepidē apros capiam duos.

Non

EX CISTELLARIA.

15

us perit. ¶ Non æcastor uili emptus est modius qui uenit salis. Act. 3. sc. 2.

nsyt. ¶ Non matronarum est officium, sed meretricum, Act. 3. sc. 3.

e in uiris alienis, mi uir, subblandirier.

¶ -Sciens de uia Act. 3. sc. 3.

eretur. In semitam regredere.

EX CISTELLARIA.

¶ Nāq; æcastor amor et melle, et felle est fœcūdisumus: Act. 1. sc. 1.

odi est. Usus dat dulce, amarum ad satietatem usq; aggerit.

¶ Spissum istud amanti est uerbum, ueniet, nisi uenit.

¶ Ut sunt humana, nihil est perpetuum datum. Act. 1. sc. 3.

¶ Credo ego amorem primum apud homines carnis = Act. 2. sc. 1.

ibus nō cinam commentum:

Hanc de me coniecturam domi facio, ne foris quæram:

od plus. Qui omnes homines supero, atque antideo cruciabilita-
tibus:

actor, crucior, agitor, stimulator, uersor in amoris rota:
miser

Ex animor, feror, differor, distrahor, deripior: ita

iturum. Nullam mentem animi habeo: ubi sum, ibi non sum: ubi
non sum, ibi est animus.

quam. Ita mihi ingenia sunt, quod lubet, nō lubet iā id cōtinuō,

Ita me amor lapsum animi ludificat, fugat, agit, appetit,

t: Raptat, retinet, iactat, largitur. quod dat, non dat, eludit.

Modo quod suadet, dissuadet: quod dissuasit, id osētat.

lus pōt.

EX EPIDICO.

mibi: ¶ -Vt cunque

n alto uentus est Epidice, ex imo uelum uortitur. Act. 1. sc. 1.

Non Taceam

- ¶ Taceam optimum est: plus scire satius est,
 Quam loqui seruum hominem: ea sapientia est.
 Act. 1. sc. 2. ¶ Nihil agit, qui diffidentem uerbis solatur suis.
 Is amicus est, qui in re dubia re iuuat, ubi re est opus.
 ¶ Hercle miserrimum est, ingratum esse hominem, id quod
 cias bene,
 Ego quod benefeci, malefeci: quia amor mutauit locum.
 Act. 2. sc. 1. ¶ Plerique homines, quos quom nihil refert, pudet:
 Vbi pudendum est, ibi deserit eos pudor,
 Quum magis usus est, ut pudeat.
 Act. 2. sc. 2. ¶ Si placebit, utiminor
 Consilium: si non placebit, reperitote rectius:
 Mihi istic nec seritur, nec metitur: nisi ea, quæ uis, nolo.
 Act. 3. sc. 2. ¶ Versutior es quam rota figularis.
 Act. 3. sc. 3. ¶ Profecto deliramus interdum senes.
 ¶ Deuortunt mores uirgini longè, ac lupæ.
 ¶ Nihil homini amico est opportuno amicius,
 Sine tuo labore quod uelis actum est tamen.
 Act. 3. sc. 4. ¶ Non repperisti adolescens tranquillum locum,
 Vbi tuas uirtutes explices ut postulas.
 Nam strenuiori deterior si prædicat
 Suas pugnas, de illius ore fiunt sordidæ.
 ¶ Hic non est locus:
 Quin tu alium queras, quoi centones farcias.
 Act. 4. sc. 2. ¶ Aliter catuli longè olent, aliter sues.
 ¶ Perij, plastrum perculi.

E X B A C C H I D.

- Act. 1. sc. 1. ¶ Metuo, lusciniolæ ne desuat cantio.

Sper

¶ Sperat quidē animus: quò eueniat, dijs in manu est. Act. 1. sc. 2.

¶ Anima est amica amanti: si ea abest, nullus est. Act. 2. sc. 2.

is. Si adest, res nulla est: ipse est nequam, & miser.

pus. ¶ Aspersisti aquam.

Act. 2. sc. 3.

l quod ¶ Exorsa hæc tela non male est omnino mihi,

Vt amantem herilem copem facerem filium.

locum. ¶ Multis meditatus modis egomet mecum sum, & ita esse arbitror, Act. 3. sc. 2.

udet: Homini amico qui est amicus, ita uti nomen possidet,

Nisi deos nihil præstare.

¶ Pol quidem, meo animo, ingrato homine nihil impen-
sius est.

is, nolo. ¶ Malefactorem amitti satius, quàm relinqui beneficium.

Nimio præstat impendiosum te, quàm ingratum dicier:

Illum laudabunt boni, hunc etiam ipsi culpabunt mali.

¶ Eia Lyde leniter qui sæuiunt, sapiunt magis. Act. 3. sc. 3.

¶ Multi more isto atq; exēplo uiuūt: quos cum cēseas Act. 3. sc. 6.

ocum, Tibi amicos, reperiuntur falsi falsimonijis,

Lingua factiosi, inertes opera, sublesta fide.

Nullus est qui non inuideat rem secundam obtingere:

Sibi ne inuideatur, ipsi ignaui cauent recte.

¶ Vbi ipse? c. nescio.

Act. 4. sc. 6.

Nihil iam me oportet scire, oblitus sum omnia:

Scio me esse seruum, nescio etiam id quod scio.

Nunc ad transfenna hic turdus lumbricum petit:

Pendebit hodie pulchre, ita intendi tenus.

¶ O' stulte stulte, nescis nunc uenire te:

Act. 4. sc. 7.

Atq; in eo ipso astas lapide, ubi præco prædicat.

¶ Si tibi est machæra, & nobis urbina est domi:

Act. 4. sc. 8.

Spera b Qua

Qua quidem te faciam, si tu me irritaueris,
Confessiorem foricina nenia.

E X M O S T E L L A R.

- Act. i. sc. i. ¶ Vnum hoc scito, ninio celerius
Venire quod molestum est, quàm id quod cupide petas:
- Act. i. sc. 2. ¶ Recordatus multū et diu cogitavi, argumētāq; mul-
In pectus institui ego atq; in corde meo, si quod est mihi
Correā rem uolutavi & diu disputavi: hominē quocius re-
Quando natus est, simlē esse arbitrarer, simulachrum
habere. iam
Id repperi exemplū. nouarum esse ædium arbitror sim-
Ego hominē, quando hic natus est. ei argumētā rei dicā
Atq; hoc uidetur haud uerisimile uobis: at ego faciam
Id esse ita, ut credatis: & profecto ita esse, ut prædico,
Vero uincā. atq; hoc uosmetipsi (scio) perinde ut nūc e-
Esse autumo, quādo dicta audietis mea, haud uos aliter
Dicetis. auscultate, donec argumenta dixerō:
Simul autem gnauos esse ad hanc rem mecum uos omni-
uolo.
Aedes quum extēplō paratæ, expolitæ, factæ probe, ex-
musim,
Laudant fabrum, atq; ædes probant: sibi quisque inde
xemplum expetunt:
Sibi quisque simile sumit, sumptu suo operam poscē-
suam.
Atq; ubi illo immigrat nequam homo indiligens cum p-
gra familiaria,
Immūdus, instrenuus, hic iam ædibus uitii additur, bo-
Qua

Quum curantur male. atq; illud fit sæpe: tempestas uenit,
 Confringit tegulas, imbricesq; .ibi domurus indiligens
 Reddere alias ne uult. uenit imber, lauat parietes, per-
 pluunt

Tigna, putrefacitq; operam fabri, nequior iam factus est
 Vsus ædium: atq; haud fabri culpa: sed magna pars mo-
 ram hanc sibi

Induxerunt, quod nummo potest sarciri, usque mantant,
 neq; id faciunt,

Denicum parietes ruunt, ædificantur ædes totæ denuo.

Hæc argumenta ego ædificijs dixi: nunc etiam uolo

Dicere, ut uos, homines ædium esse similes arbitremini.

Primum dum, parêtes, fabri liberum sunt, & fundamentū

Liberorum substruant: extollunt, parant sedulò infirmi-
 tatem. & ut

In usum boni, & in speciē populo sint, sibiq; & materiē
 Reparant: nec sumptus sibi sumptui esse docunt: expo-
 liunt, docent

Literas, iura & leges: sumptus suo, & labore nituntur,

Vt alij sibi esse illorum similes expetant. ac legionem

Quum itur, ad nūcū eis danunt tum iam aliquem co-
 gnatum suum.

Eatenus abeunt à fabris, unū ubi emeritum est stipendiū.

Igitur tum specimen cernitur, quò eueniat ædificatio.

Nam ego ad id frugi usque & probus fui, in fabrorum
 potestate dum fui.

Posteaquam immigravi in ingenium meum, perdidici ope-
 ram fabrorum

Illico, oppidoq; uenit ignauia: ea mihi tempestas fuit,

b 2

Ea mihi

Ea mihi aduentu suo quamprimum grandinē, imbre mē
attulit.

Hæc uerecundiā mihi & uirtutis modū deturbauit: textit.
Detexitq; me illico. post illa obtexere eam, neglegens fui.
Continuū pro imbre amor aduenit. is usque in pectus per
manauit,

Permalescit cor meum, nunc simul res, fides, fama, de
cusq; & uirtus

Deseruerunt. ego sum in usu factus nimio nequior.

Atque ædepol ita hæc tigna humida putrent: non uideo
mihi

Sarcire posse ædeis meas, quin totæ perpetuæ ruant,

Quin cum fundamento perierint: nec quisquam esse au
xilium queat.

Cor dolet mihi, quum scio nunc ut sum, atq; ut fui olim
quo neq;

Industrior de iuuentute erat arte gymnastica, disco, ha
stis, pila,

Cursu, armis, equo: uicissitabam uolupte parsimonia &
duritia.

Disciplinæ alijs eram, optumi quiq; expetebāt eam sibi

Nunc postquam nihil sum, id uero me opte ingenio rep
peri.

Act. 1. sc. 3.

Geuentus rebus in omnibus, uelut in horreo horn
mensis,

Magni fit.

Quin tu te exornas moribus lepidis, quum lepida tu
te es?

Non uestem amatores mulieris amant, sed uestis fartum

G-Insp

- bremit
 ¶ Insuperata accidunt magis sepe, quàm quæ speres.
 ¶ Vna opera ebur atramento candescere postules.
 ¶ Amator meretricis mores sibi enit auro & purpura.
 Quid opus est, quod suum esse nolit, ei ultro ostentariet?
 Purpura, ætas occultanda est: aurum, turpi mulieri.
 Pulchra mulier nuda erit, quàm purpurata, pulchrior:
 Postea nequicquam exornata est bene, si morata est male.
 Pulchrum ornatum turpes mores peius cœno collinunt,
 Nam næ si pulchra est nimis ornata est.
 ¶ Nihil est miseriùs quàm animus hominis conscius. Act. 3. sc. 1.
 ¶ Nullum ædepol hodie genus est hominum tetrius,
 Nec minus bono cum iure, quàm danisticum.
 ¶ Non bonus est somnus homini de prandio. Act. 3. sc. 2.
 ¶ Antiquum obtines Act. 3. sc. 3.
 ¶ Hoc tuum, tardus ut sis. T R. heus tu, si uerbum hoc co-
 gitare uoles,
 Simul flare sorbereq; , haud factu facile est: ego hic esse,
 Et illic simul haud potui.
 ¶ Ut serui suum uolunt herum esse, ita ille solet: Act. 4. sc. 1.
 Bonus cum probis est, malus cum malis. nam nunc domi
 Nostræ tot pessimi uiuunt, peculij
 Sui prodigi, plagigeruli, ubi aduersum ut eant hero
 Vocantur, Non eo, molestus ne scis: scio
 Quò properas, gestus aliquò iam hercle ire pastum foras.
 Bene merens hoc pretium ubi auscultauì, foras
 Solus eo nunc aduersum hero ex plurimis seruis.
 ¶ Qui homo timidus erit in dubijs rebus, is nauci non erit. Act. 5. sc. 1.

b 3

Ex me

Act. 1. sc. 1. ¶ Homines captiuos, qui catenis uinciunt,
 Et qui fugitiuus seruis indunt compedes,
 Nimis stulte faciunt, mea quidem sententia.
 Nam homini misero malum si accedit ad malum,
 Maior libido est fugere, et facere nequiter.
 Nam se ex catenis exiunt aliquo modo.
 Tum compediti tanquam lima perterunt:
 Aut lapides excutiunt clauum. nugæ sunt meræ.
 Quem tu asseruare recte ne aufugiat uoles,
 Esca atque potione uinciri debet,
 Apud mensam plenam homini rostrum deliges.
 Dum tu illi, quod edat, et quod potet, præbeas
 Arbitratu suo affatim quotidie:
 Nunquam adeo fugiet, tametsi capital fecerit:
 Facile asseruabis, dum illo uincolo uincies.
 Ita isthæc nimis lenta uincla sunt escaria:
 Quam magis extendas, tanto astringant arctius.

Act. 1. sc. 3. ¶ Meretrix tantisper blanditur, dum illud quod rap-
 piat, uidet.

Act. 2. sc. 1. ¶ Si acum credo quæreres,
 Acum inuenisses.

¶ In scyrpo nodum quæris.

Act. 2. sc. 3. ¶ Folia nunc cadunt,
 Præ ut si triduū hoc hic erimus: tum arbores in te cadent.
 Nam ita sunt hic meretrices omnes illecebræ argentariæ.
 ¶ Certe hæc mulier cantherino ritu astans somniat.
 ¶ Quam tu nunc mihi nauem narras? M E N. ligneâ,
 Sæpe

Sæpe tritam, sæpe fixam, sæpe excussam malleo.

Quasi supellex pelliionis palus palo proximus est.

¶ Clientes sibi omnes uolunt esse multos, boni ne an Act. 4. sc. 2.
mali sient,

Id haud quæritat: res quæritur magis, quàm clientū fides

Quoiusmodi cluat, si pauper est, atq; haud malus,

Nequam habetur, sin diues malus est, habetur is cliens

Frugi, qui neque leges, neque æquū, neq; bonum usquam
colunt.

Solicitos patronos habent: datū denegāt, quod datū est.

Litium pleni, rapaces, fraudulentī sunt uiri:

Qui aut fœnore, aut periurijs paratam rem habent.

Mens in querelis iuris ubi dicitur dies, simul

Patronis dicitur: quippe qui pro illis, quæ malefecerint,

Loquantur: aut ad populum, aut in iure, aut ad iudicem
res est.

¶ Ut ætas mala est merx: mala est ergo.

Act. 5. sc. 2.

Nam res plurimas pessimas, cum aduenit, affert: quas si
autumem

uod rās Omneis, nimis longus sermo est.

¶ Spectamen bono seruo id est, qui rem herilem pro= Act. 5. sc. 6.
curat, uidet,

Collocat, cogitatq; ut absente hero diligenter rem tutet,

Quàm si ipse adsit, aut rectius tergum quàm gulam, cru=

cadent. Oportet potiora esse, quoi cor est modeste situm,

entariæ. Recordetur id, qui nihili sunt, quid ijs pretij detur

iat. Ab suis heris? ignauis, improbis uiris, uerbera,

lignea, Compedes, molæ, magna lassitudo, fames, frigus durum.

Sæpe

b 4

Hee

Hæc pretia sunt ignavia, id ego malè malum metuo.

¶ Serui qui culpa carent & metuunt, ij solent heris
Esse utiles. nam illi qui nihil metuunt, postquam malum
Promeriti sunt, tunc metuunt.

Act. 5. sc. 9. ¶ Illic homo aut sycophanta, aut geminus est frater
tuus:

Nam ego hominem homini similiorem nunquam uidi al-
terum:

Nec aqua aquæ, nec lacte lacti, crede mihi, usquã similia
Quàm hic tui est, tuq; huius.

EX MILITE GLORIOSO.

Act. 1. sc. 1. ¶ Nimia est miseria, pulchrum esse hominem nimis.

Act. 2. sc. 5. ¶ Neq; eques, neq; pedes præfectus quisquam tanta
audacia est,

Qui æque faciat confidenter, quàm mulieres faciunt,
Vt utrobq; orationem docte dunt.

¶ - Si sapias,

Mustabis: plus oportet scire seruum, quàm loqui.

Act. 2. sc. 6. ¶ - Homini seruo, suos

Domutos habere oportet oculos, & manus,
Orationemq;.

Act. 3. sc. 1. ¶ - Opus est nunc tuto loco,

Inimicus ne quis nostris spolia capiat consilijs:

Atq; unde inimicus ne quis spolia capiat auribus.

Nam bene consultum, inconsultum si sit, inimicis usu esse
potest,

Si minus cum cura, aut catalogo loquendi lectum fiet.

¶ - Facile est imperium in bonis.

¶ In ma

etuo. ¶ In mala uxore atq; inimico siqd sumatur, sumptus est.

eris In bono hospite atq; amico, quæstus est quod sumitur.

n malum Et quod in diuinis rebus sumas sumptus, sapiënti lucro est.

¶ Nihil me pœnitent iam quanto sumptu fuerim tibi.

est frato Nam hospes nullus tam in amici hospitii deuorti potest,

¶ Quin ubi triduum continuum fuerit, iam odiosus fiet.

u uidi al Verum ubi dies decem continuos ire ad eundem instat,

¶ Tametsi dominus non inuitus patitur, serui murmurant.

i similium ¶ Si illud ægre est, mihi quod uolupte est, meo animo mo-
rem gero.

¶ Quod tamen odiose faciendum, fit malum atq; ingratius.

¶ Proletario sermone nunc quidem hospes utere.

imimis. Nam hi solent, quando accubere, ubi cœna appositæ est,
am tanta dicere:

¶ Quid tibi opus fuit hoc sumptu tanto nostra gratia?

iunt, ¶ Insanijsti hercle: nam idem hoc hominibus sat erat decẽ.

¶ Quod eorum causa obsonatum est, culpât, & comedunt
tamen.

i. ¶ A. Fit pol illud ad illud exemplum: ut doctẽ ac perspe-
ctẽ sapit?

¶ E. Sed idem homines nunquam dicunt, quanquam ap-
positum est ampliter,

¶ Iube illud demu, tolle hanc patinam, pernam nihil moror:

¶ Aufer hinc illam offam penitam, probus hic conger fri-
gidus:

usu esse ¶ Remoue, abi, aufer, neminem eorũ hæc asseuerare audias:

¶ Sed percellunt, sed perducunt, dimudiatim dum appetunt.

fiet. ¶ At nemo solus sapit: nam ego multos sæpe uidi Act. 3. sc. 3.

¶ Regionem fugere consilij, prius quam repertam habere.

In ma ¶ Siquid

¶ Si quid faciundum est mulieri malæ atq; malitiosæ, Pro cibo u
 Ea sibi immortalis memoria est, meminisse & sempiternæ. ¶ Heu m
 Sin bene aut fideliter quid faciundum sit, eadem ueniam. Nunc ego
 Obluiose extemplo ut fiant, & meminisse nequeant. Aliquid m
 ¶ Mi patrone hoc cogitato, ubi probus est architectus. ¶ Iacer
 Bene liniatam si semel carinam collocauit, rept
 Facile esse nauem facere, ubi fundata & constituta est. Fremunt,
 Nunc hic carina satis & fundata est bene & statuta. maximum
 Tunc stud
 senes.

E X M E R C A T O R E.

Act. 1. sc. 1. ¶ Amorem hæc cuncta uitia sectari solent,
 Cura, ægritudo, dolor, nimiaq; elegantia.
 Hæc non illum modo qui amat, sed quenq; attigit,
 Magno atq; solido mulctat infortunio.
 Nec post profecto quisquam sine grandi malo,
 Præterquam res patitur, studet elegantie.
 Sed amor accedunt etiam ultra hæc, quæ diximus,
 Insomnia, erumna, error, & terror, & fuga,
 Ineptia, stultitiæq; adeo, & temeritas,
 Incogitantia, excors immodestia,
 Petulantia, cupiditas, & maleuolentia.
 Inheret etiam auaritia, desidia, iniuria,
 Inopia, contumelia, & dispendium,
 Multiloquium, pauciloquium. hoc ideo fit, quia
 Quæ nihil attingunt ad rem, nec sumptus uidet.
 Tum amator profert sepe aduerso tempore.

Act. 2. sc. 2. ¶ Humanum amare est, humanum autem ignorare e

Act. 3. sc. 4. ¶ Demisisti gladium in gulam, iam cadam.

Act. 4. sc. 4. ¶ Qui amat, si quod amat habet, id satis habet sibi

osæ, Pro cibo uidere, amplecti, osculari, atq; alloqui.

iterna — Heu misero mihi,

entium: Nunc ego uerum illud uerbum esse experior uetus,

ant. Aliquid mali esse propter uicinum malum.

itectus — Iacent beneuolentes odiosi, humum mordent, caput Act. 4. sc. 6.
reptant,

a est. Fremunt, perstrepuntq; cumq; putant uiuere, tunc ruunt
uta, maxime:

Tunc student persequi, labant iuuenes, itidem rapiuntur
senes.

illi se amant: quod amant, amatum uolunt, atq; cognitū.

illi uero si amare ea etate occeperunt, multo insaniunt
acrius.

Verum si non amant, oderunt: molesti itidem, atque diffi-
ciles,

Garruli, osiores, infensi, iracundi, sibi suisq; inuidi.

Quod in se olim admisere turpiter, id si fiat modestius,

Nec tolerant, ut æquum est patres: sed clamant, indecen-
ter obstrepunt.

— Vetus id dictum est, feliciter is sapit, qui periculo Act. 4. sc. 7.
alieno sapit.

In portures est.

— Quin tu istas omittis nugas, ac mecū huc intrò am- Act. 5. sc. 2.
bularē

c. Hospes respondit Zacyntho ficos fieri non malas.

— Demipho sapientum illud dictum te audisse reor Act. 5. sc. 3.
sapius,

oscere e Voluptas est malorum esca: quòd ea non minus homines,

bet sibi Quàm hamo capiuntur pisces. hæc quum fugiant senes,

Fi T

Tu tamen senectuti gratiā non habeas: quoniā hęc tibi
Non abstulit modò, sed in amorem coniecit fortius.
Quo te, consiliumq; tuum atq; mentem perdit funditū.
Atq; oculorum tibi præstringit aciem.

E X P S E V D O L O.

In prologo. ¶ Qui querit alta, is malum uidetur querere.
Act. I. sc. I. ¶ Ut literarum ego harum sermonem audio,

Nisi tu illi drachmis fleueris argenteis,
Quod tu istis lacrumis te probare postulas:
Non pluris refert, quā si imbrem in cribrum geras.
¶ De isthac re in oculum utrumuis conquiescito.

Act. I. sc. 3. ¶ Mortuo uerba fabulare nunc.

Satis stultus es, rem actam agis.

¶ Nimio id quod pudet, facilius fertur, quā illud quod
piget.

Non dedisse, istum pudet: me quia non accepi, piget.

¶ Nullus est tibi quem roges mutuum

Argentum. c. quin nomen quoq; interijt iam mutuum

B. Heus tu, postq; hercle isti à mensa surgunt saturi, pot

Alienum reddunt nato nemini, qui suum repetunt

Ab alienis, cautiore sunt ne credant alteri.

¶ Eme die cæca hercle oliuum, id uendito oculata die.

Iam hercle uel ducentæ fieri possunt præsentēs minæ.

¶ Tibi ego credam? P. cur non? B. quia pol quā
pera credam tibi,

Vna opera alligem canem fugitiuam agnini lactibus.

¶ In pertusum ingerimus dicta dolium, operam ludimus

¶ Pauci ex multis amici sunt homini, qui certi sient.

¶ Atq;

- ¶ Atq; ego huic iam pridem me daturum dixeram:
 At uolui iniicere tragulam in nostrum senem:
 Verum is nescio quo pacto præsensit prius. Act. 1. sc. 4.
- ¶ Probum patrem esse oportet, qui gnatum suum Act. 1. sc. 5.
 Esse probiorem, quàm ipse fuerit, postulet.
 ¶ - Meus hic est quidem seruus Pseudolus:
 Hic mihi corrumpit filium, scelorum caput,
 Hic dux, hic ille est pædagogus: hunc ego
 Cupio excruciarī. C. iam isthæc insipientia est,
 Iram in promptu gerere. nam quanto satius est,
 Adire blandis uerbis, atq; exquirere,
 Sint illa, nec ne sint, quæ tibi renunciant?
 Bonus animus in mala re dimidium est mali.
 ¶ Decet equidem innocens qui sit, atq; innoxius,
 Seruum superbum esse apud herum potissimum.
 ¶ Sunt quæ te uolumus percontari: quæ quasi
 Per nebulam nosmet scimus atq; audiuius.
 ¶ Nam ea stultitia est, facinus magnum timido cordi Act. 2. sc. 1.
 credere.
 Nam omnes res perinde sunt, ut agas, ut eas magnificias.
 ¶ Centū doctū hominū cōsilia hæc una deuincit dea Act. 2. sc. 3.
 Fortuna: atq; hoc uerum est, perinde ut quisq; ea utitur,
 Ita præcellet, atq; exinde sapere eum omnes dicimus.
 Bene ubi quid discimus consiliū accidisse, hominem cau-
 tum eum
 Esse declaramus: stultum autem illum quoui uortit malè.
 Stulti haud scimus, frustra ut simus, quom quod cupien-
 ter dari
 Pctimus nobis, quasi quid in rem sit, possimus noscere.
Certa

Certa amittimus, dum incerta petimus: atq; hoc euenit
In labore atq; in dolore, ut mors obrepāt interim.

Act. 3. sc. 2. Q Hoc hic quidem homines tam breuem uitam colunt
Quum hasce herbas huiusmodi in suum aluū congerunt
Formidolosas dictu, non esu modo.

Quas herbas pecudes non edunt, homines edunt.
Q An tu inuenire postulas quenquam coquum,
Nisi sit miluinis aut aquilinis unguis?

Act. 4. sc. 1. Q — Sed ego quæ tibi
Dona dabo & faciā, si quidē hāc rem accurassis sobri
s. Potin' ut taceas? memorem immemorem facit, qui n
net quod memor
Meminit. teneo, omnia in pectore condita sunt: meditati
Sunt doli doctē.

Act. 4. sc. 2. Q Ecquē in angiporto hoc hominē tu nouisti, te ro
B. Egomet me. s. pauci isthuc faciunt homines, quod
prædicas.

Nam in foro uix decumus quisq; qui ipse sese nouerit
Q — Nunc homo in medio luto est:
Nomen nescit, hæret hæc res.

Act. 4. sc. 7. Q Malus & nequam homo est, qui nihil imperium
heri seruos facit.

Nihili est autem, suum qui officium facere est immem
Nisi adeo monitus. nam qui liberos esse illico
Se arbitrantur, ex conspectu heri sui si se abdiderunt,
Luxuriantur, lustrantur, comedūt: quod habēt nomen
li seruitutis ferunt: nec boni ingenij quicquā in his int
Nisi ut improbis sese artibus teneant: cum ijs mihi
Nec locus, nec sermo conuenit, ijs nunquam nobilis fui.

Q Mag
Luctator a

Q Nam

Gerra ger

Nunc nuh

Treis faci

Q Neg

Hec duo s

Plus nego

Neq; ung

Ornandi

Q Apago

due,

Sat scio n

Potes sun

Ornantu

Muliebr

sumus.

Nam qu

uenust

Q — Veru

In rebus

Nimium

Q Bono

Aurum i

Bonam

Meretri

Q M

uenit
n.
colum
ngeru
Magnum hoc uitium uino est, pedes captat primum: Act. 5. sc. 1.
Luctator dolosus est.

EX POENVLO.

Nam tuæ blanditiæ mihi sunt, quod dici solet, Act. 1. sc. 1.
Gerræ germanæ, atq; ædepol λήροι λήρωρ.
Nunc mihi blandidicus es: at heri in tergo meo
Treis facile corios contriuiisti bubulos.

Negotij sibi qui uolet uim parare, nauē & mulierē Act. 1. sc. 2.
Hæc duo sibi comparato: nam nullæ magis res duæ
Plus negotij habent. eas forte si exornare occeperis,
Neq; unquā hæ duæ res satis ornantur, neq; eis ulla satis.
Ornandi satietas est.

Apagesis, negocij in muliere quantum una est? si uero
duæ,

Sat scio maximo uni populo quoi lubet, plus satis dare
Potes sunt, quæ noctes diesq; in omni ætate semper
Ornantur, lauantur, terguntur, poliuntur: postremo modus
Muliebris nullus est: neq; unquam lauando, & fricando
sumus saturæ.

Nam quæ lauta est, nisi perculsa est, meo animo quasi in-
uenusta est.

Verum hoc unum tamen cogitato, modus omnibus
In rebus soror est optimum habitu, nimia omnia,
Nimium exhibent negocium hominibus ex se.

Bono ingenio me esse ornatam, q̄ auro multo, mauolo.
Aurum in fortuna inuenitur, natura ingenium bonum.
Bonam ego quàm beatam me esse nimio dici mauolo.

Meretricē pudorē gerere magis decet, quàm purpuram:
Magis

Magis meretricem pudorē, quā aurum gerere cōdeat. *Malo si*
 Pulchrum ornatum turpes mores peius cœno collinunt. *bono si qui*
 Lepidi mores turpem ornatum facile factis comprobant. *Calid*
 Quid amare uideor? M. damnum quod Mercuri. *G. Quid*
 minime amat. *Nunc h*

Nanq; ædē pol lucrum amare nullum amatorē addecollegauerunt. *um auro*
 Et oleum & operam perdidit.

Inuendibili merce oportet ultro emptorem adducere. *et eo me p*
 Proba merx facile emptorem reperit, tametsi in abstinentia agnoscitur. *G. Veru*
 sita est. *iquid ben*

Act. 3. sc. 1. Tardo amico nihil est quicquam inæquius, *iquid pec*
 Præsertim homini amanti, qui quicquid agit, propter omnia. *G. Serui*

Liberos homines per urbē modico magis par est grauius. *mat c*
 Ire, seruire esse duco festinantem currere, *G. Ver*
 Præsertim in re populi placida, atq; interfectis hostibus. *Male p*
 Non decet tumultuari. *Sine per*

Nūc uos quia mihi aduocatos dixi, & testis adducite. *non hab*
 Podagrosi estis, ac uicistis cochleam tarditudine. *Omne*

Act. 3. sc. 3. Isthic est thesaurus stultis in lingua situs, *Proba*
 Ut quæstui habeant male loqui melioribus. *G. Incip*

Viam qui nescit, qua deueniat ad mare, *G. Multa*
 Eum oportet amnem querere comitem sibi. *maxi*

Ego male loquendi uobis nesciui uiam: *um nimis*
 Nunc uos mihi amnes estis, uos certum est sequi. *Pro offe*

Si bene dicetis, uostra ripa uos sequar: *tibi oleo*
 Si maledicetis, uostro gradiar limite. *tranquill*

Malo benefacere tantundem est periculum, *G. Deci*
 Quantum bono malefacere. *ui suis a*

G M

- e cōdet Malo si beneficias, id beneficium interit:
 ollinunt bono si quid male facias, etatem expetit.
 probat G Calidum prandidisti prandium hodie? dic mihi. Act. 3. sc. 5.
 Lercius G. Quid iam? L. quia hoc nunc frige factas cum rogas.
 Nunc hunc inimicum quia esse sciuerunt meum,
 addecallegauerunt, suum qui seruum diceret
 um auro esse apud me. composita est fallacia,
 ucere. t eo me priuent, atq; inter se diuidant.
 n abstrupo agnum eripere postulant: nugas agunt.
 us, G Verum ita sunt omnes isti nostri diuites: Act. 3. sc. 6.
 quid beneficias, leuior pluma est gratia:
 propquid peccatum est, plumbeas iras gerunt.
 est gr G Seruire amanti miseria est: præsertim qui quod a= Act. 4. sc. 1.
 mat caret.
 G - Verba facit emortuo. Act. 4. sc. 2.
 hostibu - Male partum, male disperit.
 Sine pennis uolare, haud facile est: meæ alæ pennas
 adduct non habent.
 ne. - Omnē operā perdis. s. quid iā? m. quia doctū doces.
 - Proba materia est, si probum adhibes fabrum.
 G Incipere multo est, quàm impetrare, facilius. Act. 5. sc. 2.
 G Multa sunt mulierum uitia: sed hoc è multis unum Act. 5. sc. 4.
 maxumum est,
 um nimis placēt, nimisq; operam dant, ut placeāt uiris.
 ui. Pro osse linguam obijcito: ita hanc ego canem faciam
 tibi oleo
 tranquilliozem.
 G Decipitur nemo quidem mea sententia, Act. 5. sc. 6.
 qui suis amicis narrat recte res suas.

G M

C

E X

E X P E R S A.

Act. 1. sc. 1.

Qui suo hero seruire uolt bene seruos seruitutē,
 Aedepol multa illum in pectore collocare oportet suo,
 Quæ hero placere præsentī atq; absenti censeat.
 Quid ergo faciam? dijs'ne aduorser? quasi
 Titani cum dijs belligerē, sat quibus esse non queam?
 Qua confidentia rogare tu à me tantum audes
 Argentum impudens? quin si egomet totus ueneam,
 pote est
 Recipi, quod tu me rogas. nam tu aquam à pumice
 postulas,

Act. 1. sc. 2.

Qui ipsus sitiāt.
 Reipublicæ causa qui non id facit magis,
 Quàm sui quæsti, animus haud induci potest, eum
 Esse ciuem & fidelem, & bonum, sed legirupam quidē
 ni det in publicum
 Dimidium: atq; etiam in ea lege adscribier, ubi quad
 plator quempiam
 Illexit manum, tantidem ille illi rursus iniiciat manum,
 Vt æqua parti prodeant ad Treis uiros.
 Si id fiat, nē isti faxim nusquam appareant,
 Qui hic albo pariete aliena oppugnant bona.
 Mane quod tu occeperis
 Negotium agere, id totum procedit diem.

Act. 2. sc. 1.

Q Accastor miser est, qui amat.

Act. 2. sc. 2.

Q Male operam locas. s. quī? P. quia enim nihil boni fit,
 cum ingratum amas.

Act. 2. sc. 3.

Q Virtus est, ubi occasio admonet, despicere.

¶ Inimici famam, non ita ut nata est, ferunt.

Act. 3. sc. 1.

¶ — Hominum immortalis est infamia.

titutē, Etiam tum uiuit, cum esse credas mortuam.

et suo, ¶ — Cogita hoc uerbum pater,

t. Herus si munatus est malum seruo suo:

Tamet si id futurum non est, ubi captum est flagrum,

eam? Dum tunicas ponit, quanta afficitur miseria?

es Ego nunc quod non futurum est, formido tamen.

neam, ¶ — Non tu nunc hominum mores uides

Quousmodi hic cum mala fama facile nubitur:

mice Dum dos sit, nullum uitium uitio uortitur.

¶ Si quam rem accures sobrie aut frugaliter,

Act. 4. sc. 1.

Solet illa recte sub manus succedere:

s, Atq; adeo firmē, ut quisq; rem accurat suam,

um Sic ei procedit. post principio deniq;

m quid si malus aut nequā est, male res uortunt, quas agit.

Sinautem frugi est, eueniunt frugaliter.

bi quad ¶ — Ut munitum muro tibi usum est oppidum?

Act. 4. sc. 4.

p. Si incolæ bene sunt morati, pulchrē munitū arbitror:

manum, perfidia, & peculatus ex urbe, & auaritia si exulant,

Quarta inuidia, quinta ambitio, sexta obrectatio,

Septimum periurium. T. euge. P. octaua, indiligentia:

4. Nona, iniuria: decuma, quod pessimum aggressu, scelus.

Hæc nisi unde aberunt, centuplex murus rebus seruandis
parum est.

¶ — Si quid bonis

Act. 4. sc. 5.

i nihil a Boni sit, esse idem & graue & gratum solet.

¶ — Dictum sapienti sat est.

Act. 4. sc. 7.

re. ¶ Improbus est homo, qui beneficium

Act. 5. sc. 1.

Ini

C 2

Scit

Scit sumere, & reddere nescit.

Act. 5. sc. 2. ¶ Stultitia est,
Siquoi bene esse licet, cum praeuorti litibus.

E X R V D E N T E.

In prologo. ¶ Atq; hoc in animum scelesti inducunt suum,
Iouem placare se posse omnibus hostijs:
Et operam & sumptum perdunt: atque id ideo
Fit, quia nihil ei acceptum est à periurijs.
Supplici facilius pius à dijs supplicans,
Quàm qui scelestus est, inueniet ueniam sibi.
Idcirco moneo uos ego hæc, qui estis boni,
Quiq; ætatem agitis cum pietate & cum fide:
Retinete porro post factum ut latemini.

Act. 1. sc. 2. ¶ Peculiosum esse decet seruum & improbum,
Quem hero præfente prætereat oratio,
Aut qui inclementer dicat homini libero.

Act. 1. sc. 3. ¶ Nimio pol hominum fortunæ minus miseræ mentes
rantur,
Quàm reapse experiundo ijs datur acerbum: hoc
complacitum est.

Act. 2. sc. 1. ¶ Omnibus modis qui pauperes sunt, homines me
uiuunt.

Præsertim quibus nec quæstus est, nec artē didicere
Necessitate quicquid est domi, id sat est habendum.

Act. 2. sc. 3. ¶ Multa præter spem, scio, multis bona euenisse:
At ego etiā qui sperauerint, spem decepisse multos.
Ergo animus æquus, optimum est ærumnæ cōdimentum.

Act. 3. sc. 3. ¶ Neq; est melius morte in malis rebus miseris.

¶ Nimis homo
Nihil est, qui piger est: nimisq; id genus odi ego male ui-
gilare

Act. 4. sc. 2.

Decet hominem, qui uolt sua tempori conficere officia.

Non enim illum expectare oportet, dum herus se ad suum
suscitet officium.

Nam qui dormiunt lubenter, sine lucro & cum malo
quiescunt.

¶ Quod bene fit bonis,
Haud perit.

Act. 4. sc. 3.

¶ Eò tacet, quòd tacita bona est mulier semper, quàm
loquens.

Act. 4. sc. 4.

¶ O Grype Grype, in ætate hominum plurimæ
Fiunt transennæ, ubi decipiuntur dolis:

Act. 4. sc. 7.

Atq; ædèpol in eas plerunq; esca imponitur:

Quam si quis auidus poscit escam auariter,
Decipitur in transenna auaritia sua.

Diutine qui consulte, docte, atque astute cauet,
Diutine uti bene licet partum bene.

¶ Semper cauere, hoc dictum sapientissimum est:
Ne conscij sint ipsi maleficij sui.

¶ Ego mihi quom lusi, nil moror ullum lucrum.

¶ Miserum isthuc uerbum & pessimum est, habuisse,
& nihil habere.

Act. 5. sc. 3.

EX STICHO.

¶ Omneis sapienteis suum officium æquum est colere
Et facere.

Act. 1. sc. 1.

¶ Qui manet, ut moneatur semper seruos homo offi-
cium

Act. 1. sc. 2.

cium suum,

Nec uoluntate id facere meminit : seruos is habitu ha-
probus est.

¶ Nunquā enim nimis curare possunt parētem suū fili-
Quum æquius est nos potiore habere te, postideā uir-
Nostros, quibus uoluisti nos esse matresfamiliās.

¶ Pol ego uxorē quero, postquā uostra mater mortua ē.
P A. Facile inuenies & peiorē & peius moratam patre.

Quā illa fuit: meliorem neq; tu reperiēs, neq; sol uideris.
A. At ego ex te exquiro, atq; isthac tua sorore. P I. æd-

pol pater,

Scio, ut oportet esse, si sint, ita ut ego æquum censeo.

A. Volo scire ergo ut æquum censes. P I. ut per urbem
quum ambulent,

Omnibus os obturent, nequis merito maledicat sibi.

A. Dic uicissim nunc iam tu. P A. quiduis tibi dicā patre.

A. Vbi facillime spectatur mulier, quæ ingenio est bona.

P A. Quoi male faciundi est potestas quæ ne faciat,
temperat.

A. Haud male isthuc: age tu, altera utra sit cōditio pēstis.

Virginē an uiduam habere? P I. quāta mea sapientia ē.

E malis multis, malum quod minimum est, id minimum
est malum.

Qui potest mulieres uitare, uitet: ut quotidie
Pridie caueat, ne faciat quod se pigeat postridie.

A. Quæ tibi mulier uidetur multo sapientissima?

P A. Quæ tum quū res secundæ sunt, se poterit noscere.
Et quæ æquo animo patietur sibi esse peius, quā fuit.

¶ Vos ne ego patiar cum mendicis nuptas, me uiuo, ui-

PI. Placet ille meus mihi mēdicus: rex suus reginæ placet.

Idem animus in paupertate est, qui olim in diuitijs fuit.

Quin uos capitis conditionem ex pessuma primariam?

Stultitia est pater, uenatum ducere inuitas canes.

Hostis est uxor pater, inuita quæ ad uirum nuptū datur.

¶ Paupertas fecit ridiculus forem.

Act. 2. sc. 1.

Nam illa omnes artes perdocet, ubi quem attigit.

¶ Sed curiosi sunt hic quàm plures mali,

Alienas res qui curant studio maxumo,

Quibus ipsis nulla est res, quam procurent, sua.

¶ Curiosus nemo est, quin sit maleuolus.

¶ Ridiculus æque nullus est, quàm dum esurit.

Act. 2. sc. 2.

¶ Secundas fortunas decent superbiæ.

Act. 4. sc. 4.

¶ Hoc tu facito cogites:

Vt quoiq; homini res parata est, firmi amici sunt: si labāt

Res lassæ, itidem amici collabascunt, amicos res inuenit.

¶ Quin tu uocasti hominem ad cœnam? E. nequid adueniens perderem.

Atq; eccum tibi lupum in sermone, esuriens adest.

¶ Modestè melius facere sumptum, quàm ampliter, Act. 5. sc. 4.

suum quenq;

Decet. quibus diuitiæ domi sunt, scaphio, cantharis, batiocis

Bibunt. nos nostro samiolo poterio, tamen uiuimus, nos tamen

Efficimus pro opibus nostra mœnia.

¶ Ita est ingenium mulicbre,

Act. 5. sc. 5.

Bene cū lauta est, tersa, ornata, ficta est, infecta est tamen:

Nimioq; sibi mulier meretrix repperit odium ocyus

6 4

Sus

Sua immunditia, quàm in perpetuum ut placeat mun- Vtrum id
tia sua. An ita pot

E X T R I N V M M O.

Act. 1. sc. 2. ¶ Nota malares, optuma est: nam ego nũc si igno- Si ipse an
capiam, quid Tu si ani

Agam nesciam ædepol. Proinde ut bene uiuitur, diu gaudea
Viuitur. Nimio sat

Act. 2. sc. 1. ¶ - Nunquam
Amor quẽquam nisi cupidũ hominẽ postulat, se in pla- Cluent. 1
Conijcere, eos cupit, eos consecratur, subdole blandit Meæ, ne
ab re liabulu

Consultit, blandiloquentulus, harpago, mendax, cup- Ne noctu
auarus, Neu tibi a

Elegans, despoliator, latebricolarum hominũ corrupti- Sarta tecti
Blandus, inops, celati indagator. ¶ Is prob

Act. 2. sc. 2. ¶ - Qui in amore præcipitauit, peius perit, quàm si- frugi b
xo saliat. Benefacta

Apagesis amor, tuas res tibi habe, amor mihi amicus Qui ipsu
suas unquam. ¶ Aedepo

¶ Noui ego hoc seculum moribus quibus sit, malus b Quidem n
num malum Nihil mor

Esse uult, ut sit sui similis: turbant, miscent mores ma ¶ - Ci
rapax, Immunifi

Auarus, inuidus, sacrum prophanum, publicum priuatu ¶ Sapien
habent: ¶ Non æ

Hiulca gens. ¶ Sed l

¶ Qui homo cum animo inde ab ineunte ætate depre- Quia qui
gnat suo, Consultit,

Vtru

at mun Vtrum id ita ne esse mauelit, ut eū animus equū censeat,
 An ita potius, ut parentis eum esse, & cognati uelint?
 Si animus hominem perpulit, actum est: si animo seruiuit,
 non sibi:

si igno Si ipse animum perpulit, dum uiuit, uictor uictorū eluet.
 Tu si animum uicisti potius quā animus te, est quod
 gaudeas.

Nimio satius tui opus est, te ita esse, quā ut animo lubet.
 Qui animū uincūt, quā quos animus, semper probiores
 Cluent. L. isthæc ego mihi semper habui etati tegumētū
 Meæ, ne penetrarem me usquam, ubi esset damni conci-
 liabulum:

Ne noctu irem obambulatum, ne suum adimerem alteri,
 Ne u tibi ægritudinem pater parerem, parsi sedulo.

arta tecta, tua præcepta usq; habui mea modesta.

Is probus est, quem non pœnitet, quā probus sit, &
 frugi bonæ.

Benefacta benefactis alijs pertegito, ne perpluant.

Qui ipsus se contemnit, in eo est indoles industrie.

Ædopol hominem prædicatum ferme familiariter, qui

Quidem nunquam per uirtutē rem confregit, atq; eget.

Nihil moror eum tibi esse amicū cū eiusmodi uirtutibus.

—Ciui

Immunifico scis quid cātari solet? quod habes, ne habeas.

Sapientie etas condimentū est, sapiens etati cibus est.

Non etate, uerum ingenio adipiscitur sapientia.

Sed hoc unum consolatur me, atq; animum meum, Act. 2. sc. 3.

Quia qui nihil aliud, nisi quod sibi soli placet,

Consulit, aduersum filium nugas agit,

Vtrum

c 3

Miser

Miser ex animo fit.

Act. 2. sc. 4.

¶ Sero atq; stulte, prius quod cautū oportuit post

Comedit rem, post rationem putat.

¶ -Verecundari neminem

Apud mensam decet: nam ibi de diuinis atque hum
cernitur.

Act. 3. sc. 1.

¶ Nimum difficile est reperiri amicum, ita ut non

Cluet, quoi tuam quum rem crederis, sine omni cura p
mias.

Act. 3. sc. 2.

¶ -Nullum beneficium

Esse duco id, quod quoi facias, non placet.

¶ Ita est amor, ballista ut iacitur, nihil sic celere est, Meriti. qu
uolat.

Atq; his mores hominum moros, et morosos efficit.

Minus placet magis quod suadetur: quod dissuade
placet.

Quū inopia est, cupias: quādo eius copia est, tum nō

Ille qui aspellit, is compellit: ille qui non suadet, uetat

Insanū est et malum in hospitium diuerti ad Cupidinē

¶ Is est honos homini pudico, meminisse officium suū

Act. 4. sc. 3.

¶ -Vtinam

Veteres mores ueteris parsimoniae, potius maiori ho

Hic essent, quā mores mali. c. dii immortales ba
hic quidem

Facinora inceptat loqui, q̄ querit uetera amare. s. i

Morem maiorum scias: nam nunc mores nihil faci
quod licet,

Nisi quod lubet. ambitio iam more sancta est, libera
a legibus.

Scuta iacer

Petere hon

¶ Neque i

uiunt: m

Rapere p

istis ma

Rem mag

Publice an

Vniuersis

Male fiden

dem, qu

Meriti. qu

¶ Si quis n

Quum ian

nus tuo.

Si mage ex

Vel illud q

seris.

¶ Neq

num

Arbitror,

ret suu

¶ Siquid a

Non uide

Nam ben

prium e

Quod dat

do ueli

¶ -Tu

S

Scuta iacere, fugereq; hosteis, more habent licentiam.
 it pos Petere honorem, pro flagitio more fit.

Neque istis quicquam lege sanctum est, leges mori se-
 uiunt: mores autem
 e hum Rapere properant, quâ sacrum, quâ publicum. hercle
 istis malam

ut non Rem magnam moribus dignum est dari. non ne hoc
 i cura Publice animû aduorti? nam id genus hominû hominibus
 Vniuersis est aduersum, atq; omni populo malefacit.
 Male fidem seruando, illis quoque abrogant etiam fi-
 dem, qui nihil

re est, Meriti. quippe ex eorû ingenio ingenium horû probant.
 Si quis mutuû quid dederit, fit pro proprio perditum.
 fficit. Quum iam repetas, inimicum amicum beneficio inue-
 issuado nis tuo.

Si mage exigere cupias, duarum rerum exoritur optio:
 m nō uel illud quod credideris perdas, uel illum amicum ami-
 t, uetat seris.

Cupidinē Neque fuit, neque erit, neque esse quemquam homi- Act. 1. sc. 2.
 um sua num interdum

Arbitror, quoi fides, fidelitas que amicum erga æquipa-
 iori ho ret suum.

les bas Siquid amicû erga benefeci, aut consului fideliter,
 Non uideor meruisse laudem, culpa caruisse arbitror.

re. s. Nam beneficium homini proprium quod datur, pro-
 hil faci prium erit.

Quod datum utendum est, id repetundi copia est, quan-
 , liber do uelis.

Tunica propior pallio est.

Act. 1. sc. 2.

EX TRUC

Act. 1. sc. 1.

¶ Non omnis ætas ad perdiscendum sat est: nam an-
dum is perdiscat,

Quot pereat modis (neq; ex ratione me absq; se unqu-
Educet Venus, quàm penes amatum summa summam
redit)

Quot amans exemplis ludificetur, quot modis pereat,
Quotq; exoretur exorabilis, quot illic blâditæ, quot il-
Iracundiæ sunt, quot sunt perclamanda, dij uestrâ fidẽ.
Quid peierandum est, etiam præter munera primum
Dum mœret animus, præmium si obolus est, obeunt t-
noctes.

Ducunt interea loci aut æra, aut uinum, aut oleum,
triticum.

Tentant benignus ne, an bonæ frugi fies. quasi in pisci-
Rete qui iaculû parat, quâdo abiit rete pessum, abduc-
Infrâ sin iecit rete, piscis ne effugiat cauet, dum huc,
Dum illuc rete ore impedit piscis, usque adeò donicu-
foras eduxit.

Itidẽ est amator, si id qd' oratur, dedit, atq; est benignus
Potius quàm frugi bonæ, adduntur noctes: interim ille
Hamum uorat, si semel amoris poculum accepit mere,
Eaq; intra pectus se penetravit potio, extemplò & ip-
Perit, & res, & fides. si iratum scortum forte est amato-
ri suo,

Bis perijt amator, ab re, atq; animo simul.

Act. 1. sc. 2.

¶ Rationem dicam, quia qui
Alterum incusat probri, ipsum se intueri oportet.

¶ Dum uiuit, hominem noueris: ubi mortuus est, quiescas.
Te, dum uiuebas, noueram.

¶ Certe hercle quàm ueterrimus
Homini optumus est amicus. non hercle occiderunt mihi
etiam

Fundi & aedes.

¶ Actutum fortunæ solent mutarier: uaria uita est: nos Act. 2. sc. 1.
diuitem

Eum meminimus, atque isti pauperes nos. uertere sese me
moria est

Vices sic. quid ita miretur, si eget? necesse est nos patier
à uita,

Aequum factū est, piaculum est misereri nos hominum
Rem male gerentium.

¶ Ad suum quenq; æquum est quæstum Act. 2. sc. 4.
Esse callidum.

¶ Malè quod mulier in cepit, nisi efficere perpetrat, Act. 2. sc. 5.
Id illi morbo, id illi senio est, ea illi misera miseria est.

Si benefacere in cepit, eius enim cito odium percipit.

Nimisq; pauca sunt defesse, male quæ facere occeperunt:

Nimisq; pauca efficiunt, si quid occeperint benefacere.

Mulierì nimio malefacere melius est onus, quàm bene.

¶ Non laudandus est qui plus credit quæ audit, quàm Act. 2. sc. 6.

Quæ uidet. non placet cū illi plus laudant quæ audiunt,

Quàm quæ uident. pluris est oculatus testis unus, quàm
auriti

Decem. qui audiūt, audita dicūt: qui uident, planè sciunt.

Non placet quæ scurræ laudant, manipulares musitant,

Neq; illi quorū lingua gladiatorū aciem præstringit. domi

Strenui

Strenui nimio plus profunt populo, quàm arguti & ca. G-Per tua c

G Facile sibi facunditatem uirtus arguta inuenit. Vt tu isthuc

Act. 2. sc. 7. G- Qui amat, nequit quin nihili sit, atque impro- ignoscas,
partibus expoliet. Quod animi

Nam hoc qui sit ita, ne quis id quærat ex me, domi- san mutum q
quæ facit nam uinun

Improba facta amator, qui bona sua pro stercore habet Fabulare po
foras sed uino sole

Iubet ferri, metuit publicos, mundissimus est, puras Qui improbi
esse uult tamen ab in

Aedeis. domi quicquid habet, perditur ex eo, quandoquæ G- Verum
dem ipsus bidem opes

Perditus est, secretò hercle equidem illum adiutabo, neque G Omnes
mea quidem

Opera unquā nihilominus propere, quàm potest peribi E X

Nam iam de hoc obsonio, de mīna deminui modo quin

Nummos, mihi detraxit partem herculaneam. nam ha- G-Id ar
asimile est, Apprime in

Quasi de fluuio qui aquam deriuat sibi, nisi deriuetur G-Hoc tem
tamen Obsequium

Omnis aqua abeat in mare. nā hoc in mare abiit, misere G-Ingeniu

Perijt sine bona omni gratia. hæc cū uideo fieri, suffuro Hominum a

Suppilo: de præda prædam capio. meretricem ego ite G Non h

esse reor, sum, no

Mare ut est: quod des deuorat, nunquam abundat. s. Nempe e

Act. 4. sc. 2. G-Inuidere alij bene esse, tibi male esse, miserrum est. ne quiden

Qui inuidet, egent: illi, quibus inuidetur, rem habent. G Quanti

Act. 4. sc. 3. G-Plus potest, qui plus

Valet. P

Per tua obsecro genua,
 Ut tu isthuc insipienter factum, sapienter seras, mihi que
 ignoscas,
 Quod animi impos uini uitio fecerim. c. non placet
 non mutum quippiam conferri, quod loqui non potest.
 nam uinum si
 abulare possit, se defenderet: non uinum moderari,
 sed uino solent, qui quidem probi sunt: uerum
 Qui improbus est, siue subbibit, siue adeo caret temeto,
 Tamen ab ingenio est improbus.
 Verum est uerbum quod memoratur, ubi amici, Act. 4. sc. 4.
 bidem opes.
 Omnes homines ad suū quæstū callent, et fastidiunt. Act. 5. sc. 1.

EX COMOEDIIS

TERENTII.

EX ANDRIA.

Id arbitror Act. 1. sc. 1.
 Apprime in uita esse utile, ut nequid nimis.
 Hoc tempore
 Obsequium amicos, ueritas odium parit.
 Ingenium est omnium
 Hominum ab labore procliue ad lubidinem.
 Non hercle intelligo. s. non: hem. d. non. Dauus Act. 1. sc. 2.
 sum, non Oedipus.
 Nempe ergo aperte uis quæ restant me loqui. d. s=ne quidem.
 Quanto satius est te id dare operam, Act. 2. sc. 1.
 Qui

Qui istum amorē ex animo amoueat tuo, quā id loquor
 Quo magis libido frustra incendatur tua?

c. Facile omnes, quum ualemus, recta consilia egro-
 damus.

Tu si hic sies, aliter sentias.

Act. 2. sc. 5. ¶ Verum illud uerbum est quod uulgò dici solet,
 Omnes sibi melius malle esse, quā alteri.

Act. 3. sc. 1. ¶ Nunc huius periculo fit, ego in portu nauigo.

Act. 3. sc. 3. ¶ Sic hercle est, ut dicam tibi,
 Amantium iræ, amoris redintegratio est.

Act. 4. sc. 1. ¶ Hocine credibile est, aut memorabile,
 Tanta uecordia innata cuiquam ut fiet,
 Ut malis gaudeant, atq; ex incommodis
 Alterius sua comparent ut commoda? ah
 Id ne est uerum? imò id genus hominum est pessimum. in
 Denegando modo quis pudor est paululum.
 Pòst ubi tempus promissa iam perfici,
 Tum necessario se aperiunt & timent,
 Et tamen res cogit denegare. Ibi
 Tum impudentissima eorum oratio est,
 Quis tu es? quis mihi es? cur meam tibi? heus
 Proximus sum egomet mihi.

Act. 4. sc. 5. ¶ Fallacia
 Alia aliam trudit.

Act. 5. sc. 2. ¶ Omnis res est iam in uado.

Act. 5. sc. 4. ¶ At mihi unus scrupulus etiam restat, qui me male ha-
 bet. p. dignus es

Cum tua religione, odio. nodum in scirpo quæris.

Act. 5. sc. 6. ¶ More hominum euenit, ut quod sim nactus mali,

Pri-

Prius resciscer

¶ Nullum

¶ Here, qua

Habet ullum, e

In amore hæc

Suspicionēs, in

Bellum. pax ru

Ratione certa

Quā si des o

¶ Quæ uer

Sin falsum, au

Flenus rimaru

Dij boni quid

Ex amore, ut

¶ Dij imm

intellige

Quid interest

¶ Est genus h

uolunt,

Nec sunt: hos

Sed his ultro

Quicqd dicūt

Negat quis? n

Omnia assent

¶ Hoc nunc

Eiectos hinc

¶ Quid

loq^{us} Prius rescisceres tu, quàm ego, quod tibi euenit boni.

EX EVNVCHO.

gro

¶ Nullum est iam dictū, quod non dictū sit prius.

In prologo.

¶ Here, quæ res in se neq; consilium, neq; modum

Act. 1. sc. 1.

Habet ullum, eam consilio regere non potes.

In amore hæc omnia insunt uitia: iniuriæ,

Suspiciones, inimicitia, induciæ,

Bellum. pax rursum. incerta hæc si tu postules

Ratione certa facere, nihilo plus agas,

Quàm si des operam ut cum ratione insanias.

Act. 1. sc. 2.

¶ Quæ uera audiui, taceo & contineo optime.

Sin falsum, aut uanum, aut fictum est, cōtinuo palàm est.

Plenus rimarum sum: hac atq; illac perfluo.

m. in Dij boni quid hoc morbi est? adeo ne homines immutarier

Ex amore, ut non cognoscas eundem esse?

Act. 2. sc. 2.

¶ Dij immortales, homini homo quid præstat? stulto

intelligens

Quid interest?

¶ Est genus hominum qui esse primos se omnium rerum uolunt,

Nec sunt: hos confector: hisce ego non paro me ut rideāt,

Sed his ultro arrideo, & eorum ingenia admiror simul:

Quicqd dicūt, laudo: id rursum si negāt, laudo id quoq;.

Negat quis? nego: ait? aio. postremo impaui egomet mihi

de h^{is} Omnia assentari: is quæstus nunc est multo uberrimus.

¶ Hoc nunc dices,

Eiectos hinc nos, Omnium rerum heus uicijsitudo est.

Act. 3. sc. 1.

¶ Quid ais inquam, homo impudens?

ali,

Pri

d

Lepus

Lepus tute es, & pulpamentum quæris.

Act. 4. sc. 5.

¶ Verbum hercle hoc uerum est, Sine Cerere & Libero friget Venus.

Act. 4. sc. 6.

¶ Scio isthuc: sed tu quod cauere possis, stultum est admittere.

Act. 4. sc. 7.

¶ Omnia prius experiri, quàm armis, sapientē decet.

¶ Noui ingenium mulierum,

Nolunt, ubi uelis: ubi nolis, cupiunt ultro.

Act. 5. sc. 1.

¶ Scelesta ouem lupo commisisti.

Act. 5. sc. 2.

¶ At nunc dehinc spero æternam inter nos gratiam fore Thais: sepe ex huiusmodi re quapiam, & ex malo principio, magna familiaritas

Conflata est. quid si hoc quispiam uoluit deus?

E X H E A V T O N.

Act. 1. sc. 2.

¶ Quid reliqui est, quin habeat, quæ quidem in homine dicuntur bona?

Parentes, patriam incolumem, amicos, genus, cognationem, diuitias.

Atq; hæc perinde sunt, ut illius animus qui ea possidet: Qui uti scit, ei bona: illi qui non utitur recte, mala.

¶ Neesse est Clitipho consilia consequi consimilia: hoc scitum est, periculū ex alijs facere, tibi quod ex usu fiet.

Act. 2. sc. 1.

¶ Nunc ait, Periculum ex alijs facito, tibi quod ex usu fiet.

Astutus, næ ille haud scit quam mihi nunc surdo narretur bulam,

Magis nunc me amicæ dicta stimulant, Da mihi, atq; affer mihi.

G - Nosti mores mulierum,

Act. 2. sc. 2.

Dum moliuntur, dum comuntur, annus est.

G - Nō fit sine periculo facinus magnū et memorabile. Act. 2. sc. 3.

G - Ademptum tibi iam faxo omnem metum,

In aurem utramuis otiose ut dormias.

G In tempore ad eam ueni: quod rerum omnium est primū.

G Aut ego profecto ingenio egregie ad miseriam Act. 3. sc. 1.

Natus sum: aut illud falsum est, quod uulgo audio

Dici, diem adimere ægritudinem hominibus.

Nam mihi quidem quotidie augetur magis

De filio ægritudo: & quanto diutius

Abeſt, magis cupio tanto, & magis deſy dero.

G - Deteriores omnes ſumus licentia,

G - Dij ueſtram fidem,

Ita ne comparatam eſſe hominum naturam omnium,

Alicna melius ut uideant & iudicent,

Quam ſua: an cō fit quia in re noſtra, aut gaudio

ſumus præpediti nimio, aut ægritudine?

Hic mihi quanto nunc plus ſapit, quam egomet mihi?

G - E quidem te demoror Chreme, Act. 3. sc. 2.

Tam mane, qui here tantum biberis. c. nihil nimis.

s. Nihil narras? uiſa uerò eſt quod dici ſolet,

Aquilæ ſenectus.

G Noui ego amantiū animos: aduertunt grauiter quæ Act. 3. sc. 3.

non cenſeas.

G Nō licet hominē eſſe ſæpe ita ut uult, ſi res nō finit. Act. 4. sc. 1.

Nunc ita tempus eſt mihi, ut cupiam filiam: olim nihil mi-

nus.

G Quid agam? aut quid cōminſcar? ratio de integro Act. 4. sc. 2.

d 2 ineunda

ineunda est mihi.

Nihil tam difficile, quin quærendo inuestigari possiet.

Act. 4. sc. 3. Quid tum quæso, si hoc pater rescuerit?

s. Quid si redeo ad illos qui aiunt, Quid si nunc coeluraat?

Act. 4. sc. 5. Quid nunc confugies, quid mea? num mihi datum est?

Num iussi? num illa oppignerare filiam
Meam me inuito potuit? Verum illud Chreme
Dicunt, ius summum sæpe summa malitia est.

Act. 4. sc. 6. Q Nulla est tam facilis res, quin difficilis fiet,
Quam inuitus facias.

Act. 5. sc. 1. Q Nonne id flagitium est, te alijs consilium dare,
Foris sapere, tibi non posse auxiliari?

Act. 5. sc. 2. Q - Matres omnes filijs
In peccato adiutrices, auxilio in paterna iniuria
Solent esse.

EX ADELPHIS.

Act. 1. sc. 1. Q Profectò hoc uere dicunt, si absis uspiam, aut
Vbi si cesses, euenire ea satius est

Quæ in te uxor dicit, & quæ in animo cogitat
Irata: quàm illa quæ parentes propitij.

Vxor si cesses, aut te amare cogitat,
Aut tete amari, aut potare, aut animo obsequi:
Et tibi bene esse soli, cum sibi sit male.

Ego, quia non redijt filius, quæ cogito,
Quibus nunc solicator rebus, ne aut ille alserit,
Aut uspiam ceciderit, ac perfrugerit aliquid?

Q - Alij clanculum

Patres quæ faciunt, quæ fert adolescentia,

Ea ne me celet consuefeci filium.

Nam qui mentiri, aut fallere insuerit patrem, aut

Audebit: tanto magis audebit ceteros.

Pudore & liberalitate liberos

Retinere satius esse credo, quàm metu.

¶ -Errat longè mea quidem sententia,

Qui imperium credat grauius esse aut stabilius,

Vi quod sit, quàm illud quod amicitia adiungitur.

Mea sic est ratio, & sic animum induco meum:

Malo coactus qui suum officium facit,

Dum id rescitum iri credit, tantisper cauet.

Si sperat fore clàm, rursum ad ingenium redit.

Ille quem beneficio adiungas, ex animo facit.

Studet par referre, præsens absensq; idè erit.

Hoc patrium est, potius consuefacere filium

Sua sponte rectè facere, quàm alieno metu.

Hic pater ac dominus interest, hoc qui nequit,

Fateatur nescire imperare liberis.

¶ Homine imperito nunquam quicquam iniustius:

Act. 1. sc. 2.

Qui nisi quod ipse fecit, nihil rectum putat.

¶ Pecuniam in loco negligere, maximum interdum est

Act. 2. sc. 2.

lucrum.

¶ -Ego spem pretio non emo.

¶ Isthuc est sapere, non quod ante pedes modo est

Act. 3. sc. 3.

Videre, sed etiam illa, quæ futura sunt,

Prospicere.

¶ -Hem tibi autem. c. quidnam est? s. lupus in fabula. Act. 4. sc. 1.

c. Pater est? s. ipse est.

d 3

Omnes

Act. 4. sc. 3. *Omnes quibus res sunt minus secundæ, magis sum
nescio quo modo*

*Suspiciosi, ad contumeliam omnia accipiunt magis
Propter suam impotentiam: se semper credunt negligi.*

Act. 4. sc. 5. *Erubuit, salua res est.*

Act. 4. sc. 7. *Placet tibi factum Mitio? M. non, si queam*

Mutare: nunc cum non queo, æquo animo fero.

Ita uita est hominum, quasi cum ludas tesseris:

Si illud, quod est maxime opus, iactu non cadit,

Illud quod cecidit forte, id arte ut corrigas.

Act. 5. sc. 3. *Vetus uerbum hoc quidem est,*

Communia esse amicorum inter se omnia.

O' noster Demea

Ad omnia alia ætate sapimus rectius:

Solum unum hoc uitium affert senectus hominibus,

Attentiores sumus ad rem omnes quàm sat est.

Act. 5. sc. 4. *Nūquā ita q'squā bene subducta ratione ad uitā fui,*

Quin res, ætas, usus semper aliquid apportet noui,

Aliquid moneat: ut illa quæ te scire credas, nescias:

Et quæ tibi putaris prima, in experiundo repudies.

Re ipsa repperi,

Facilitate nihil homini esse melius, neque clementia.

Act. 5. sc. 8. *Vitium commune omnium est,*

Quòd nimium ad rem in senectā attenti sumus.

Suo sibi hunc

Gladio iugulo.

EX HECYRA.

Act. 2. sc. 1. *Vno animo omnes socrus oderunt nurus.*

Mulieres

EX PHORM.

55

gis sum

glegi.

¶ Mulieres sunt ferme, ut pueri, leui sententia. Act. 3. sc. 1.

¶ Qui amat cui odio ipse est, bis facere stultè dico: Act. 3. sc. 2.

Laborem inanem ipse capit, et illi molestiam affert.

¶ Profecto hoc sic est, ut puto, Act. 3. sc. 3.

Omnibus nobis ut res dant sese, ita magni atq; humiles sumus.

¶ O fortuna ut nunquam perpetuo es bona.

¶ Isthuc est sapere, qui, ubicunq; opus est, animum Act. 4. sc. 3.

possis flectere.

¶ Censen te posse reperire ullam mulierem, Act. 4. sc. 4.

Quæ careat culpa? an quia non delinquent uiri?

¶ Tua quod nihil refert, percontari desinas. Act. 5. sc. 3.

EX PHORMIONE.

us,

uita fuit,

ti,

us:

es.

ia.

¶ Quàm iniquè comparatū est, hi qui minus habet, Act. 1. sc. 1.

Vt semper aliquid addant ditioribus.

¶ Vt nunc sunt mores, adeo res redijt: Act. 1. sc. 2.

Siquis quid reddit, magna habenda est gratia.

¶ Is senem per epistolas

Pellexit, modo non monteis auri pollicens.

¶ Nam quæ inscitia est

Aduorsum stimulum calces?

¶ Scisti uti foro.

¶ Ita pleriq; ingenio sumus omnes, nostri nosmet pœ Act. 1. sc. 3.

nitet.

¶ Loquar ne incendam, taceam? instigem, purgem me? Act. 1. sc. 4.

laterem lauem.

¶ Fortes fortuna adiuuat.

¶ Quamobrem omnes, cum secundæ res sunt maxime, Act. 2. sc. 1.

d 4 tum

Mulieres

tum maxime

Meditari secum oportet quo pacto aduersam erumnam
ferant.

¶ Alicunde? nihil est dictu facilius.

Act. 2. sc. 2. ¶ Ad te summa solum Phormio rerum redit:

Tute hoc intristi, tibi omne est exedendum: accingere.

¶ Iam pedum uisa est uia.

¶ Non rete accipitri tenditur neq; muluo,

Qui male faciunt nobis, illis, qui nihil faciunt, tenditur:

Quia enim in illis fructus est, in illis opera luditur.

Alijs aliunde est periculum, unde aliquid abradi potest:

Mihi sciunt nihil esse.

Act. 2. sc. 3. ¶ Actum, aiunt, ne agas.

Act. 2. sc. 4. ¶ Verum ita est,

Quot homines, tot sententiae: suus cuiq; mos.

Act. 3. sc. 2. ¶ Cantilenam eandem cantis.

¶ Mihi ne domi est? imò quod aiunt, auribus teneo lupi.

Act. 3. sc. 3. ¶ Dictum sapienti sat est.

¶ Solus est homo amicus amicus.

Act. 4. sc. 1. ¶ Pol me detinuit morbus. p. unde? aut quis c. rogat?

Seneſtus ipſa eſt morbus.

Act. 4. sc. 4. ¶ Nihil est Antipho

Quin male narrando poſſit deprauarier.

Tu id quod boni eſt, excerpis: dicis quod mali eſt.

Act. 5. sc. 1. ¶ Noſtrapte culpa facimus, ut malos expediat eſſe,

Dum nimium dici nos bonos ſtudemus & benignos:

Ita fugias ne præter caſam quod aiunt.

¶ His nunc præuuum eſt, qui recta praua faciunt.

Act. 5. sc. 8. ¶ Heus heus, quanta hæc mea paupertas eſt, tamen

Adhuc

Adhuc curavi unum hoc quidem, ut mihi esset fides.

¶ Verba fiunt mortuo.

Act. 5. sc. 9.

EX VERGILIO.

¶ Trahit sua quæque uoluptas.

Ecloga 2.

¶ Iouis omnia plena.

Ecloga 3.

¶ Sæuus amor docuit natorum sanguine matrem

Ecloga 8.

Commaculare manus.

¶ Non omnia possumus omnes.

¶ Numero deus impare gaudet.

¶ Sors omnia uersat.

Ecloga 6.

¶ Omnia fert ætas, animum quoque.

Ecloga 10.

¶ Omnia uincit amor.

Georgic. 1.

¶ Labor omnia uincit

Improbis: et duris urgens in rebus egestas.

¶ Vbi fas uersum atque nefas, tot bella per orbem,

Tam multæ scelerum facies, non ullus aratro

Dignus honos, squallent adductis arua colonis.

Et curvæ rigidum falces curuantur in enses.

Hinc mouet Euphrates, illinc Germania bellum:

Vicinæ ruptis inter se legibus urbes

Arma ferunt: sæuit toto Mars impius orbe.

Georg. 3.

¶ Optima quæque dies miseris mortalibus æui

Prima fugit: subeunt morbi, tristisque senectus,

Et labor, et duræ rapit inclementia mortis.

¶ Non tamen ulla magis præsens fortuna laborum est,

Quam si quis ferro potuit rescindere summum

Vlceris os: alitur vitium, uiuitque tegendo.

d s

Non

¶ Non umbræ altorum nemorum, non mollia possunt
Prata mouere animum.

Georg. 4. ¶ In tenui labor est: at tenuis non gloria, si quem
Numina læua sinunt, auditq; uocatus Apollo.

Aeneid. 1. ¶ — Furor arma ministrat.
¶ Si genus humanum, & mortalia temnitis arma,
At sperate deos memores fandi atq; nefandi.

Aeneid. 2. ¶ Vna salus uictis, nullam sperare salutem.

Aeneid. 4. ¶ Nusquam tuta fides.
¶ Improbe amor, quid non mortalia pectora cogis?
¶ — Varium & mutabile semper
Fœmina.

Aeneid. 5. ¶ — Quò fata trahunt, retrahuntq; sequamur.
Quicquid erit, superanda omnis fortuna ferendo est.

Aeneid. 6. ¶ Tu ne cede malis, sed contra audentior ito,
Quàm tua te fortuna sinet.
¶ — Facilis descensus Auerni,
Noctes atq; dies patet atri ianua Ditis:
Sed reuocare gradum, superasq; euadere ad auras,
Hoc opus, hic labor est: pauci quos æquus amauit
Iuppiter, aut ardens euexit ad æthera uirtus:
Dijs geniti potuere.

Aeneid. 8. ¶ — Pedibus timor addidit alas.

Aeneid. 9. ¶ — Vrget præsentia Turni.

Aeneid. 10. ¶ — Rex Iuppiter omnibus idem.

¶ Audentes fortuna iuuat.

¶ Stat sua cuiq; dies: breue & irreparabile tempus
Omnibus est uitæ. sed famam extendere factis,
Hoc uirtutis opus.

¶ Nescia
Et seruare

¶ Null

¶ Viui

Non socer

Imminet

Lurida te

Filius ant

Victa iac

¶ — Immi

Ense reci

¶ — Null

¶ — N

¶ Heu q

¶ Non b

Maestas

¶ — Scili

Expecta

Ante obi

¶ Et

— Adduc

¶ — Inop

¶ — T

¶ — Fas

¶ — Ad

Nescia

EX OVIDIO.

39

¶ Nescia mens hominum fati, sortisq; futurae,
Et seruare modum rebus sublata secundis.
¶ Nulla salus bello.

Aeneid. 17.

EX OVIDIO.

EX METAMORPH.

Metam. 1.

¶ Viuitur ex raptō: non hospes ab hospite tutus:
Non socer a genco: fratrum quoq; gratia rara est:
Imminet exitio uir coniugis, illa mariti.
Lurida terribiles miscent aconita nouercae:
Filius ante diem patrios inquit in annos:
Victa iacet pietas.

¶ -Immedicabile uulnus
Ense recidendum est, ne pars syncera trahatur.

¶ -Nullus amor est medicabilis herbis.

¶ -Nulla potentia longa est.

Metam. 2.

¶ Heu quam difficile est crimen non prodere uultu.

¶ Non bene conueniunt, nec in una sede morantur
Maestas & amor.

¶ -Scilicet ultima semper
Expectanda dies homini est: diciq; beatus

Ante obitum nemo, supremaq; funera debet.

Metam. 3.

¶ Et tenuant uigiles corpus miserabile curæ:

-Adducitq; cutem macies.

¶ -Inopem me copia fecit.

Metam. 4.

¶ -Timidi est optare necem.

¶ -Fas est & ab hoste doceri.

¶ -Ad opem breuis hora ferenda est.

Sed

Nescia

¶ Sed quamuis formæ nunquam mihi fama petita est,
 Quamuis fortis eram, formosæ nomen habebam,
 Nec mea me facies nimium laudata iuuabat.
 Quæq; aliæ gaudere solent, ego rustica dote
 Corporis erubui, crimenq; placere putavi.

Metam. 6. ¶ - Non omnia grandior ætas
 Quæ fugiamus habet: seris uenit usus ab annis.
 ¶ - Nihil est quod non effræno captus amore
 Ausit.

¶ Os mutum facti caret indice: grande doloris
 Ingenium est: miserisq; uenit solertia rebus.

Metam. 7. ¶ - Si possem, sanior essem:
 Sed trahit inuitam noua uis, aliudq; Cupido,
 Mens aliud suadet: uideo meliora, proboq;
 Deteriora sequor.

¶ Vsque adeo nulla est sincera uoluptas:
 - Sollicitumq; aliquid latis interuenit.

Metam. 8. ¶ - Ignauis precibus Fortuna repugnat.
 ¶ - Immensa est, finemq; potentia cæli
 - Non habet.

Metam. 9. ¶ - Fama loquax peruenit ad aures
 Deianira tuas, quæ ueris addere falsa
 Gaudet, & è nunimo sua per mendacia crescit.

Metam. 10. ¶ - Properata retexite fata,
 Omnia debentur uobis: paulumq; morati,
 Serius aut citius sedem properamus ad unam:
 Tendimus huc omnes: hæc est domus ultima, uosq;
 Humani generis longissima regna tenctis.
 ¶ Nec modus & requies, nisi mors, reperitur amoris.

est,

Glabitur occulte, fallitq; uolatilis ætas:
Et nihil est annis uelocius.

¶ In audaces non est audacia tuta.

¶ Audentes deus ipse iuuat.

¶ Aspiciunt oculis superi mortalia iustis.

Metam. 13.

¶ Nam genus & proauos, & quæ non fecimus ipsi,
Vix ea nostra uoco.

¶ Turpis sine frondibus arbor:

Turpis equus, nisi colla iubæ flauentia uelent:

Pluma tegit uolucres, ouibus sua lana decori est:

Barba uiros, hirtæq; decent in corpore setæ.

¶ Inuia uirtuti nulla est uia.

Metam. 14.

¶ Sed iam felicior ætas

Terga dedit, tremuloq; gradu uenit ægra senectus.

¶ Dum peiora timentur,

Est locus in uoto, sors autem ubi pessima rerum est,

Sub pedibus timor est, securaq; summa malorum.

¶ Nihil est toto quod perstet in orbe:

Metam. 15.

Cuncta fluunt, omnisq; uagans formatur imago:

Ipsa quoq; assiduo labuntur tempora motu,

Non secus ac flumen: neq; enim consistere flumen,

Nec leuis hora potest: sed ut unda impellitur unda,

Urgeturq; eadem ueniens, urgetq; priorem:

Tempora sic fugiunt pariter, pariterq; sequuntur,

Et noua sunt semper. nam quod fuit antè, relictum est,

Fit quod haud fuerat: momentaq; cuncta nouantur.

Et paulo post,

Quid, non in species succedere quattuor annum

Aspicias ætatis peragentem imitamina nostræ?

Nam

s q;

amoris.

Ll

Nam tener & lactens, pueriq; simillimus ævo
 Vere nouo est: tunc herba recens, & roboris expertus
 Turget, & insolida est, & spe delectat agrestes.
 Omnia tum florent: stirumq; coloribus almus
 Ludit ager: neq; adhuc uirtus in frondibus ulla est.
 Transít in æstatem post uer robustior annus:
 Fitq; ualens iuuenis: neq; enim robustior ætas
 Vlla, nec uberior, nec quæ magis ardeat, ulla est.
 Excipit autumnus: posito feruore iuuentæ
 Maturus mitisq; inter iuuenemq; senemq;
 Temperie medius, sparsus quoq; tēpora canis.
 Inde senilis hyems tremulo uenit, horrida passu:
 Aut spoliata suos, aut quos habet alba capillos:
 Nostra quoq; ipsorum semper requeq; sine ulla
 Corpora uertuntur: nec quod fuimus uel sumus uel
 Cras erimus: fuit illa dies qua semina tantum
 Spesq; hominum, primæ matrisq; habitauimus aluo:
 Artifices natura manus admouit, & angustæ
 Corpora uisceribus dislentæ condita matris
 Noluit, eq; domo uacuas emisit in auras.
 Editus in lucem iacuit sine uiribus infans:
 Mox quadrupes, rituq; tulit sua membra ferarum.
 Paulatimq; tremens & nondum poplite firmo
 Constitit: adiutisq; aliquo conamine neruis.
 Inde ualens ueloxq; fuit, spatiumq; iuuentæ
 Transít, & emeritis medijs quoq; temporis annis
 Labitur occidua per iter decliue senectæ.
 Subruit hæc, cui demoliturq; prioris
 Robora: fletq; Milon senior, cum spectat inanes

Illos, qui f
 Herculeis
 Flet quoq;
 Tindaris:
 Tempus e
 Omnia de
 Paulatin
 G—Sic te
 Cernimus
 Concider
 Perq; dec
 Nunc hu
 Et pro di
 G—Nec
 Sola tua
 Mitius i

E
 Pluris op
 Dum

At postq
 Et tel
 Creueru
 Et cu
 Querere
 Atqu
 Sic, qui
 Quo

Illos

Illos, qui fuerant solidarum more ferarum
 Herculeis similes, fluidos pendere lacertos.
 Elet quoq; ut in speculo rugas aspexit aniles
 Tindaris: & secum cur sit bis rapta, requirit.
 Tempus edax rerum, tuq; inuidiosa uetustas,
 Omnia destruitis: uitiatq; dentibus æui
 Paulatim lenta consumitis omnia morte.

¶ Sic tempora uerti
 Cernimus, atq; alias assumere robora gentes,
 Concidere has. sic magna fuit, censuq; uirisq;
 Perq; decem potuit tantum dare sanguinis annos:
 Nunc humilis ueteres tantummodo Troia ruinas,
 Et pro diuitijs tumulos ostendit auorum.
 ¶ Nec enim fortuna querenda
 Sola tua est: similes aliorum respice casus,
 Mitius ista feres.

EX I. FASTORVM.

Pluris opes nunc sunt, quàm prisci temporis annis,
 Dum populus pauper, dum noua Roma fuit.
 Et paulo post,
 At postquam fortuna loci caput extulit huius.
 Et tetigit summo uertice Roma deos:
 Creuerunt & opes, & opum furiosa cupido:
 Et cum possideant plurima, plura petunt.
 Querere ut absument, absumpta requirere certant:
 Atque ipsæ uitij sunt alimenta uices.
 Sic, quibus intumuit suffusa uenter ab unda:
 Quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ.

In pretio pretium nunc est: dat census honores,
Census amicitias: pauper ubiq; iacet.

¶ Laudamus ueteres: sed nostris utimur annis.

¶ Fastus inest pulchris: sequiturq; superbia formam.

¶ Est aliquid magnis crimen abesse malis.

¶ Conscia mens ut cuiq; sua est: ita concipit intra
Pectora pro facto spemq; metumq; suo.

¶ Omne solum forti patria est: ut piscibus æquor,
Ut uolucris uacuo quicquid in orbe patet.

¶ Nec fera tempestas toto tamen errat in anno:
Et tibi, crede mihi, tempora ueris erunt.

Ex secundo
Fastorum.

¶ Dij pia facta uident.

¶ Fraude perit uirtus.

¶ Quid non amor improbus audet?

¶ Fama manet facti, posito uelamine currunt:
Et memorem famam qui bene gessit habet.

Ex 3. Fast. ¶ Quisq; sua laudat, studijs certamina crescunt.

¶ Nubere si qua uoles, quamuis properabitis ambo,
Differ: habent parua commoda magna moræ.

Ex 4. Fast.

¶ Conscia mens recti, famæ mendacia ridet:
Sed nos in uitium credula turba sumus.

Ex 5. Fast.

¶ Non sentitur sedulitate labor.

¶ Magna fuit capitis quondam reuerentia cani:
Inq; suo pretio ruga senilis erat.

¶ Verba quis auderet coram senæ digna rubore
Dicere? censuram longa senectæ dabat.

¶ Hominum sententia fallax:

Optima tu proprij nominis autor eris.

¶ Est deus in nobis, agitante calescimus illo:

Impe

Impetu

¶ Inter

Nec po

¶ Sic agi

Quam

¶ Tempo

Et fugi

E

¶ Vtile p

Nec sen

¶ Me du

Rectaq;

¶ Dum li

Si pige

Opprine

Et tuus

Nam mor

Et uali

Que præ

Quo p

Tunc po

Nunc

Quale si

Et tua

Principij

Cum n

Sed prop

Impetus hic sacra semina mentis habet.

Interdum nascuntur tristia letis:

Nec populum toto pectore festa iuuant.

Sic agitur censura, & sic exempla parantur:

Quum iudex, alios quod monet, ipse facit.

Tempora labuntur, tacitisq; senescimus annis:

Et fugiunt freno non remorante dies.

EX I. DE REMEDIO

AMORIS.

Vtile propositum est se uas extinguere flammis:

Nec seruum uitij pectus habere suum.

Me duce damnosas homines compescite curas,

Rectaq; cum socijs me duce naui eat.

Dum licet, & modici tangunt praeordia motus,

Si piget, in primo limine siste pedem.

Opprime, dum noua sunt subiti mala semina morbi:

Et tuus incipiens ire resistat equus.

Nam mora dat uires, teneras mora percoquit uuas:

Et ualidas segetes, quæ fuit herba, facit:

Quæ præbet latas arbor spatiantibus umbras,

Quo posita est primum tempore, uirga fuit.

Tunc poterat manibus summa tellure reuelli,

Nunc stat in immensum uiribus aucta suis.

Quale sit id quod amas, celeri circumspecte mente:

Et tua læsuro subtrahere colla iugo.

Principijs obsta: sero medicina paratur,

Cum mala per longas conualuere moras:

Sed propera: nec te uenturas differ in auras:

e

Qui

Impe

Qui non est hodie, cras minus aptus erit.
 Verba dat omnis amans, reperitq; alimenta morando:
 Optima uindictæ proxima quæque dies.
 Flumina magna uides paruis de fontibus orta,
 Plurima collectis multiplicantur aquis.
 ¶ Vidi ego, quod fuerat primo sanabile uulnus,
 Dilatum longæ damna tulisse moræ.
 Sed quia delectat Veneris decerpere fructus,
 Dicimus assidue, cras quoq; fiet idem.
 Interea tacitæ serpunt in uiscera flammæ:
 Et mala radices altius arbor agit.
 ¶ Dum furor in cursu est, currenti cede furori:
 Difficiles aditus impetus omnis habet.
 Stultus, ab obliquo qui cum discedere possit,
 Pugnat in aduersas ire natator aquas.
 Impatiens animus, nec adhuc tractabilis arte,
 Respuit, atq; odio uerba monentis habet.
 Aggrediar melius tum, cum sua uulnera tangi
 Iam sinet, et ueris uocibus aptus erit.
 Quis matrem, nisi mentis inops, in funere nati
 Flere uetat? non hoc illa monenda loco est.
 Cum dederit lacrymas, animumq; impleuerit ægrum:
 Ille dolor uerbis emoderandus erit.
 Temporibus medicina ualet: data tempore profunt.
 Et data non apto tempore uina, nocent.
 Quinetiam accendas uitia, irritesq; uetando,
 Temporibus si non aggrediare suis.
 Ergo ubi uisus eris nostra medicabilis arte,
 Fac monitis fugias otia prima meis.

Hec, ut an

Hæc su

Otia si to

Contem

Quam pl

Et quæ

Tam Ven

Cedit a

¶ Queri

In prom

¶ Dura a

Esse, se

Sepe bibi

Aeger:

Vt corpu

Arida

Vt ualeas

At pre

¶ Et mal

Pro uir

¶ Ingen

Quisq

¶ Summ

Summ

E X

¶ Parua

A can

¶ Poss

Hæc

Hæc, ut ames, faciunt: hæc, quæ fecere, tuentur:

Hæc sunt iucundi causa, cibusq; mali.

Otia si tollas, periire Cupidinis arcus:

Contemptæq; iacent, & sine luce faces.

Quàm platanus riuo gaudet, quàm populus unda,

Et quàm limosa canna palustris humo:

Tam Venus otia amat. Finem qui quæris amori:

Cedit amor rebus: res age, tutus eris.

Quæritur Aegisthus qua re sit factus adulter:

In promptu causa est: desidiosus erat.

Dura aliquis præcepta uocet mea: dura fatemur

Esse, sed ut ualeas, multa dolenda feres.

Sepe bibi succos, quamuis inuitus, amarus

Aeger: & oranti mensa negata mihi est.

Vt corpus redimas, ferrum patieris & ignes:

Arida nec sitiens ora leuabis aqua.

Vt ualeas animo, quicquam tolerare negabis?

At pretium pars hæc corpore maius habet.

Et mala sunt uicina bonis: errore sub illo

Pro uitio uirtus crimina sæpe tulit.

Ingenium magni liuor detrectat Homeri:

Quisquis es, ex illo Zoile nomen habes.

Summa petit liuor, perslant altissima uenti:

Summa petunt dextra fulmina missa Iouis.

EX II. DE REMED. ANORIS.

Parua necat morsu spatiosum uipera taurum.

A cane non magno sæpe tenetur aper.

Posse pati facile est: tibi ni patientia desit,

c 2

Protinus

Protinus ex facili gaudia ferre licet.

¶ Quisquis amat, loca sola nocent, loca sola caueto.

Quò fugis? in populo tutior esse potes.

Nam tibi secretos augent secreta furores:

Est opus auxilio, turba futura tibi est.

¶ Manat amor tectus, si non ab amante recedas:

Turbaq; in hoc omnes ingeniosa sumus.

¶ Proximus à tectis ignis defenditur ægrè:

Vtile finitimis abstinuisse locis.

¶ Non facile esuriens posita retinere mensa:

Et multam saliens incitat unda sitim.

Non facile est taurum uisa retinere iuuenca:

Fortis equus uisa semper adhinnit equæ.

¶ Ne'ue puellarum lacrymis mouere caueto:

Vt flerent oculos erudiere suos.

Artibus innumeris mens oppugnatur amantum:

Vt lapis æquoreis undiq; pulsus aquis.

¶ Admonitu reuocatur amor, uulnusq; nouarum

Scinditur, & firmis causa pusilla nocet.

Vt pene extinctum cinerem si sulphure tangas,

Viuet, & ex minimo maximus ignis erit:

Sic nisi uitaris quicquid reuocabit amorem,

Flamma redardescet, quæ modo nulla fuit.

¶ Gnosida fecisses inopem, sapienter amasset:

Diuitijs alitur luxuriosus amor.

¶ Non habet unde suum paupertas pascat amorem:

Non tamen hoc tanti est, pauper ut esse uelis.

¶ Generuant animos citharæ, cantusq; lyræq;

Et uox, & numeris brachia mota suis.

Vina pa

Res est

Heu pati

¶ Exitu

Quis

¶ Vince

Venit an

Vrimur

ilicet ut

Frænâq;

ic male u

Sarcina

Ars fit, ub

Quæ uo

¶ Sint pr

Finco

¶ Quod c

Hæc re

Arcus &

Si nunc

¶ Quid

¶ Len

Qu

¶ Null

Lesâ p

¶ Me m

Destit

Vind

Vina parant animos Veneri.

EX EPISTOLIS.

Res est solliciti plena timoris amor.

Heu patior telis uulnera facta meis.

¶ Exitus acta probat: careat successibus opto,

Ex 2. epist.

Quisquis ab euentu facta notanda putat.

¶ Vince animos, iramq; tuam qui cætera uincis.

Ex 3. epist.

Venit amor grauius, quo serius: urimur intus,

Vrimur, & cæcum pectora uulnus habent.

¶ Illicet ut teneros lædunt iuga prima iuuenços,

Frænâq; uix capitur de grege captus equus:

¶ Sic male uixq; subit primos rude pectus amores:

Sarcinâq; hæc animo non sedet apta meo.

¶ Ars fit, ubi à teneris crimen condiscitur annis:

Quæ uenit exacto tempore, peius amat.

¶ Sint procul à nobis iuuenes, ut fœmina, compti:

Fine coli modico forma uirilis amat.

¶ Quod caret alterna requie, durabile non est:

Hæc reparat uires, fessâq; membra leuat.

¶ Arcus & arma tuæ tibi sint imitanda Dianæ:

Si nunquam cesses tendere, mollis erit.

¶ - Quid deceat, non uidet ullus amans.

¶ Leniter ex merito quicquid patiare, ferendum est. Ex 5. epist.

Quæ uenit indigne pœna, dolenda uenit.

¶ - Nulla reparabilis arte

Læsa pudicitia est, deperit illa semel.

¶ Me miseram, quod amor non est medicabilis herbis:

Destituor prudens artis ab arte mea.

c 3

Non

Vina

- Ex 7. epist. ¶ Non bene cœlestes impia dextra colit.
 Ex 9. epist. ¶ Quàm male inæquales ueniunt ad aratra iuuenca,
 Tam premitur magno coniuge nupta minor.
 Non honor est, sed onus, species læsura ferentes:
 Siqua uoles apte nubere, nube pari.
- Ex 10. epist. ¶ Occurrunt animo pereundi mille figuræ:
 Morsq; minus pœnæ, quàm mora mortis habet.
- Ex 11. epist. ¶ Quid iuuat admota proauorum nomina cœlo
 Inter cognatos posse referre Iouem?
- Ex 12. epist. ¶ Est aliqua ingrato meritum exprobrare uoluptas,
 ¶ - Quis enim bene celat amorem?
 Eminent indicio prodita flamma suo.
 ¶ - Sed quid prædicere pœnam
 Attinet? ingentes parturit ira minas.
- Ex 13. epist. ¶ Fortius ille potest multo qui pugnat amore.
 ¶ Nos sumus incertæ: nos anxius omnia cogit,
 Quæ possunt fieri, facta putare timor.
- Ex 14. epist. ¶ Non faciunt molles ad fera bella manus.
 ¶ - Vires subtrahit ipse timor.
- Ex 15. epist. ¶ - Quis enim celauerit ignem,
 Lumine qui semper proditur ipse suo?
 ¶ Quà licet, & possum luctor celare furorem:
 Sed tamen apparet dissimulatus amor.
- Ex 16. epist. ¶ - Quis enim succenset amanti,
 Si modo quem præfers, non simulatur amor?
 ¶ - Acceptissima semper
 Munera sunt, autor quæ pretiosa facit.
 ¶ Disce meo exemplo formosis posse carere:
 Est uirtus, placitis abstinuisse bonis.

Tarda

- Tarda solet magnis rebus inesse fides.
 An nescis longas regibus esse manus?
 Dum nouus est, cepto potius pugnemus amori:
 Flamma recens parua sparsa resedit aqua.
 Certus in hospitibus non est amor: errat ut ipsi:
 Cumq; nihil speres firmitus esse, fingit.
 Hypsipyle testis, testis Minoia uirgo:
 In non exhibitis utraq; iuncta thoris.
 Fallitur augurio spes bona saepe suo.
 Longa mora ex nobis omnis quæ gaudia differt.
 Vrimur igne pari: sed sum tibi uiribus impar.
 Ut corpus teneris, sic mens infirma puellis.
 Non bene mactato cœlestia numina gaudent:
 Sed quæ præstanda est, & sine teste, fide.

Ex 18. epist.

Ex 19. epist.

EX LIB. I. DE ARTE

AMANDI.

- Arte citæ, uelociq; rates, remoq; reguntur,
 Arte leuis currus: arte regendus amor.
 Ut redit, itq; frequens longum formica per agmen,
 Granifero solitum dum uehit ore cibum:
 Aut ut apes saltusq; suos, & olentia nactæ
 Pascua, per flores & thyma summa uolant:
 Sic ruit in celebres cultissima fœmina ludos.
 Copia iudicium saepe morata meum est.
 Spectatum ueniunt, ueniunt spectentur ut ipsæ:
 Ille locus casti damna pudoris habet.
 Vina parant animos, faciuntq; caloribus aptos:
 Cura fugit, multo diluiturq; mero.

Fertilior

- Fertior seges est alienis semper in agris:
 Vicinumq; pecus grandius uber habet.
 Mens erit apta capi tunc cum letissima rerum,
 Ut seges in pingui luxuriabit humo.
 Pectora dum gaudent, nec sunt astricta dolore,
 Ipsa patent: blanda tum subit arte Venus.
 Tunc cum tristis erat, defensa est Ilion armis:
 Militibus grauidum laeta recepit equum.
 Ut fragilis glacies, interit ira mora,
 Flectitur iratus uoce rogante deus.
 Pollicitis diues quilibet esse potest.
 Tempore difficiles ueniunt ad aratra iuuenti:
 Tempore lenta pati fræna docentur equi.
 Ferreus assiduo consumitur annulus usu:
 Interit assidua uomer aduncus humo.
 Quid magis est durum saxo? quid mollius unda?
 Dura tamen molli saxa cauantur aqua.
 Facile est omnia posse deo.
 Tuta frequensq; uia est per amici fallere nomen:
 Tuta frequensq; licet sit uia, crimen habet.
 Ebrietas ut uera nocet: sic ficta iuuabit.
 Nil nisi turpe iuuat: curæ est sua cuiq; uoluptas:
 Hæc quoq; ab alterius grata dolore uenit.
 Neq; enim lex iustior ulla est:
 Quàm necis artifices arte perire sua.
 Et lacrymæ prosunt, lacrymis adamanta mouebis.
 Attenuant iuuenum uigilatæ corpora noctes.
 Quos credis fidos, effuge: tutus eris.
 Pectoribus mores tot sunt, quot in orbe figuræ.

EX II. DE ARTE AMANDI.

¶ Nec minor est uirtus, quàm quærere, parta tueri.

Casus inest illic: hic erit artis opus.

¶ Ingenium mala sepe mouent: quis crederet unquam

Aërias hominem carpere posse uias?

¶ Sit procul omne nefas: ut ameris, amabilis esto.

¶ Forma bonū fragile est, quantumq; accedit ad annos,

Fit minor, & spatio carpitur illa suo.

Nec semper uiolæ, nec semper lilia florent:

Et riget amissa spina relictæ rosa.

Et tibi iam uenient cani formosæ capilli:

Iam uenient rugæ, quæ tibi corpus arent.

Iam molire animum qui duret, & astrue formam:

Solus ad extremos permanet illa rogos.

¶ Dextera præcipue capit indulgentia mentes.

Aperit as odium, sæuq; bella mouet.

Odinus accipitrem, quia uiuit semper in armis:

Et pauidum solitos in pecus ire lupos.

At caret insidijs hominum, quia mitis hirundo est:

Quasq; colat turres Chaonis ales habet.

Est procul lites, & amaræ prælia linguæ:

Dulcibus est uerbis mollis alendus amor.

¶ Flebitur obsequio curuatus ab arbore ramus:

Franges, si uires experire tuas.

Obsequio tranantur aquæ: nec uincere possis

Flumina, si contrà, quàm rapit unda, nates.

Obsequium tigresq; domat, tumidosq; leones:

Rustica paulatim taurus aratra subit.

- ¶ Cedere repugnantibus: cedendo uictor abibis.
 ¶ — Amor odit inertes.
 ¶ Militiae species amor est: discedite segnes:
 Non sunt haec timidis signa tuenda uiris.
 Nox, & hyems, longa; uia, saeuusq; labores,
 Mollibus his castris, & dolor omnis inest.
 Saepe ferens imbrem caelesti nube solutum:
 Frigidus in nuda saepe iacebis humo.
 ¶ Quid tibi praecipiam teneros quoq; mittere uersus?
 Hei mihi non multum carmen honoris habet.
 Carmina laudantur, sed munera magna petuntur:
 Dummodo sit diues, barbarus ille placet.
 ¶ Aurea sunt uere nunc secula: plurimus auro
 Venit honos: auro conciliatur amor.
 Ipse licet uenias musis comitatus Homere:
 Si nihil attuleris, ibis Homere foras.
 ¶ Fac tibi consuescat, nihil assuetudine maius.
 ¶ — Lentescunt tempore curae:
 Vanescitq; absens, & nouus intrat amor.
 ¶ Sed neq; fuluus aper media tam saeuus in ira est,
 Fulmineo rabidos dum rotat ore canes:
 Nec lea, cum catulis lactentibus ubera praebet:
 Nec breuis ignaro uipera lesa pede:
 Formina quam socij deprensa pellice lecti
 Ardet, & in uultu pignora mentis habet.
 In ferrum flammamq; ruit, positoq; decore
 Fertur, ut Aonij cornibus icta dei:
 Coniugis admissum, uiolataq; iura mariti
 Barbara per natos Phasias ulta suos.

Altera

Altera dira parens hæc est, quam cernis, hirundo:

Aspice, signatum sanguine pectus habet.

Hoc bene compositos, & firmos rumpit amores.

Crimina sunt cautis ista timenda uiris.

Gloria peccati nulla petenda tui est.

Luxuriant animi rebus plerunq; secundis:

Nec facile est æqua commoda mente pati.

Quod iuuat exiguum est: plus est quod lædit amantes:

Proponant animo multa ferenda suo.

Quot lepores in Atho, quot apes pascuntur in Hybla,

Cerula quot baccas Palladis arbor habet,

Littore quot conchæ: tot sunt in amore dolores:

Quæ patimur, multo spicula felle madent.

Ardua molimur: sed nulla, nisi ardua, uincunt:

Difficilis nostra poscitur arte labor.

Eximia est uirtus præstare silentia rebus:

At contra grauis est culpa tacenda loqui.

Quod male fers: assuesce: feres bene: multa uetustas

Lenit: at incipiens omnia sentit amor.

Dum uires, anniq; sinunt, tolerate labores:

Iam ueniet tacito curua senecta pede.

Cum mora non tuta est: totis incumbere remis

Vtile, & admissio subdere calcar equo.

EX III. DE ARTE AMANDI,

Venturæ memores iam nunc estote senectæ:

Sic nullum uobis tempus abibit iners.

Dum licet & ueros etiam nunc editis annos,

Ludite: eunt anni more fluentis aquæ,

Nec

Altera

Nec quæ præterijt rursum reuocabitur unda:

Nec quæ præterijt hora redire potest.

Vtendum est ætate, cito pede labitur ætas:

Nec bona tam sequitur, quàm bona prima fuit.

Quàm cito (me miserum) laxantur corpora rugis:

Et perit in nitido qui fuit ore color.

Vestra sine auxilio fugiunt bona: carpite florem:

Qui nisi captus erit, turpiter ipse cadet.

Adde, quòd & partus faciunt breuiora iuuentæ

Tempora: continua messe senescit ager.

Sed neq; ramosa numerabis in ilice frondes:

Nec quot apes Hyblæ, nec quot in Alpe feræ:

Nec mihi tot cultus numero comprehendere fas est:

Adiicit ornatus proxima quæq; dies.

Fœmina caniciem germanis inficit herbis:

Et melior uero queritur arte color.

Fœmina procedit densissima crinibus emptis:

Proq; suis alios efficit ære suos.

Quid de ueste loquar? non iam segmenta requiro:

Nec quæ de Tyrio murice lana rubet.

Quò non ars penetrat? discunt lacrymare decenter:

Quoq; uolunt plorant tempore, quoq; modo.

Sed minimus labor est, sapienter iactibus uti.

Maius opus mores composuisse suos.

Quod latet, ignotum est, ignoti nulla cupido.

Errat, & in nulla sede moratur amor.

Pertinet ad faciem rabidos compescere mores:

Candida pax homines, trux decet ira feras.

Est deus in nobis: sunt & commercia cœli.

Sedibus

Sedibus æthereis spiritus ille uenit.

¶ Non bene cum socijs Regna Venusq; manent.

¶ Quælibet extinctos iniuria suscitât ignes.

¶ Nupta uirum timeat: rata sit custodia nuptæ.

Hoc decet, hoc leges, iusq; pudorq; iubent.

¶ Munera (crede mihi) placant hominesq; deosq;:

Placatur donis Iuppiter ipse datis.

Quid faciet sapiens? stultus quoq; munere gaudet:

Ipse quoq; accepto munere mitis erit.

EX I. DE PONTO.

Cumq; sit exilium, magis est mihi culpa dolori:

Estq; pati pœnam, quàm meruisse minus.

Vt mihi dij faueant, quibus est manifestior ipse:

Pœna potest demî, culpa perennis erit.

Mors faciet certe, ne sim, cum uenerit, exul.

Ne non peccarim, mors quoq; non faciet.

¶ Sic mea perpetuos curarum pectora morsus,

Fine quibus nullo conficiantur habent.

Nec prius hi mentem stimuli, quàm uita, relinquent:

Quiq; dolet citius quàm dolor ipse cadet.

¶ Nescit enim Cæsar (quamuis deus omnia norit)

Vltimus hic qua sit conditione locus.

¶ Non est in medico semper releuetur ut æger:

Interdum doctæ plus ualet arte malum.

¶ Afferat ipse licet sacras Epidaurius herbas:

Sanabit nulla uulnera cordis ope.

Tollere nodosam nescit medicina podagram:

Nec formidatis auxiliatur aquis.

Ex elegia 3.

Ex elegia 4.

Sedibus

Cura

Cura quoq; interdum nulla medicabilis arte:
 Aut si sit, longa est attenuanda mora.
 ¶ Rursus amor patriæ ratione ualentior omni:
 Quod tua fecerunt scripta, retextit opus.
 ¶ Nescio qua natale solum dulcedine cunctos
 Ducit, & immemores non finit esse sui.
 Quid melius Roma? Scythico quid frigore peius?
 Huc tamen ex illa barbarus urbe fugit.
 Cum bene sint clausæ cauea Pandione natæ,
 Nititur in syluas quæque redire suas:
 Assuetos tauri saltus, assueta leones,
 Nec feritas illos impedit, antra petunt.
 Ex elegia 5. ¶ Iam mihi deterior canis aspergitur ætas:
 Iamq; meos uultus ruga senilis arat:
 Iam uigor, & casso læguet in corpore uires:
 Nec iuueni lusus qui placuere, iuuant.
 Nec me, si subito uideas, cognoscere possis:
 Aetatis facta est tanta ruina meæ.
 Confiteor facere hoc annos: sed & altera causa est,
 Anxiety animi, continuusq; labor.
 ¶ Cernis ut in duris (& quid boue firmitus?) aruis,
 Fortia taurorum corpora frangat opus?
 Quæ nunquā uacuo solita est cessare nouali:
 Fructibus assiduus lassæ senescit humus.
 Occidet, ad Circi si quis certamina semper
 Non intermissis cursibus ibit equis.
 Firma sit illa licet, soluetur in æquore nauis,
 Quæ nunquam liquidis sicca carebit aquis.
 ¶ Me quoq; debilitat series immensa laborum:

Ante meum tempus cogor & esse senex.

Otia corpus alunt: animus quoq; pascitur illis.

Immodicus contra carpit utrunq; labor.

¶ Cernis ut ignauum corrumpant otia corpus?

Ex elegia 6.

Vt capiant uitium, ni moueantur, aquæ?

Et mihi si quis erat dicendi carminis usus,

Deficit: estq; minor factus inerte situ.

¶ Artibus ingenuis (quarum tibi maxima cura est)

Ex elegia 7.

Pectora mollescent, asperitasq; fugit.

Spes igitur menti poenæ Græcine leuandæ,

Non est ex toto nulla relicta meæ.

Hec dea, cū fugerēt sceleratas numina terras,

In dijs inuisa sola remansit humo.

Hec facit, ut uideat quum terras undiq; nullas

Naufragus, in medijs brachia iactet aquis.

Hec facit ut uiuat fossor quoq; compede uinctus:

Liberaq; à ferro crura futura putet.

Sæpe aliquem solers medicorū cura reliquit:

Nec spes huic, uena deficiente, cadit.

Carcere dicuntur clausi sperare salutem:

Atq; aliquis pendens in cruce uota facit.

Hec dea quam multos laqueo sua colla ligantes

Non est proposita passa perire nece.

Me quoq; conantem gladio finire dolorem

Arguit, iniecta continuitq; manu.

Quidq; facis? lacrymis opus est, non sanguine, dixit:

Sæpe per has flecti principis ira solet.

Quantus is est igitur meritis indebita nostris:

Magna tamen spes est in bonitate dei.

Et

Ante

- Ex elegia 8. ¶ Et mala Nasonem quoniam meruisse uidetur:
Si non ferre doles: at meruisse dole.
- Ex elegia 9. ¶ Ah nimium est quod amice petis: moderatius opta,
Et uoti, quæso, contrahe uela tui.
- Ex elegia 10. ¶ Si modo nõ sensus, nec clarum nomén auorum:
Sed probitas magnos, ingeniumq; facit.

EX II. LIB. DE PONTO.

- ¶ Tendit in ardua uirtus.
- Ex elegia 3. ¶ Turpe quidem dictu sed (si modo uera fatemur)
Vulgus amicitias utilitate probat.
Ipse decor recti, facti si præmia desint,
Non mouet, & gratis pœnitet esse probum.
Nil, nisi quod prodest, charum est: en detrahe menti
Spem fructus auidæ: nemo petendus erit.
At reditus iam quisq; suos amat: & sibi quid sit
Vtile, sollicitis computat articulis.
Illud amicitiae quondam uenerabile nomen
Prostat, & in quæstu pro meretrice sedet.
¶ Diligitur nemo, nisi cui fortuna secunda est:
Quæ simul intonuit, proxima quæq; fugat.
En ego non paucis quondam munitus amicis,
Dum flauit uelis aura secunda meis:
Vt fera nimboso tumuerunt æquora uento,
In medijs lacera naue relinquor aquis.
¶ Per seq; petenda est
Externis uirtus incommitata bonis.
- Ex elegia 5. ¶ Scilicet ingenijs aliqua est concordia iunctis:
Et seruat studij fœdera quisq; sui.

Rusticus

Rusticus agricolam, miles fera bella gerentem;
Rectorem dubiæ nauitæ puppis amat.

¶ Turpe erit in miseris ueteri tibi rebus amico
Auxilium nulla parte tulisse tuum.

Ex elegia 6.

Turpe referre pedem, nec passu stare tenaci:

Turpe laborantem deseruisse ratem.

Turpe sequi casum, & fortunæ cedere: amicum,

Et nisi sit felix, esse negare suum.

Non ita uixerunt Strophio, atq; Agamemnone nati:

Non hæc Aegidæ, Pirithoiq; fides.

Quos prior est mirata, sequens mirabitur ætas:

In quorum plausu tota theatra sonant.

¶ Proxima subsequitur quid agas, audire uoluntas;

Ex elegia 7.

Et modo siquid agas, sit tibi cura mei.

Nec dubito quin sit: sed me timor ipse malorum

Sæpe superuacuos cogit habere metus.

Da ueniam quæso, nimioq; ignosce timori:

Tranquillas etiam naufragus horret aquas.

Qui semel est læsus fallaci piscis ab hamo,

Omnibus unca cibis æra subesse putat.

Sæpe canem uisum longe fugit agna, lupumq;

Credit: & ipsa suam nescia uitat opem.

Membra reformidant mollem quoq; saucia tactum,

Vanaq; sollicitis incitat umbra metum.

Sic ego Fortunæ telis confixus iniquis,

Pectore concipio nil, nisi triste, meo.

¶ Nam dolor in morem uenit meus: utq; caducis

Percussu crebro saxa cauantur aquis,

Sic ego continuo Fortunæ uulneror ictu:

f

Vixq;

Vixq; habet in nobis iam noua plaga locum.
 Nec magis assiduo uomer tenuatur ab usu:
 Nec magis est curuis Appia trita rotis:
 Pectora quam mea sunt serie calcata malorum:
 Et nihil inueni, quod mihi ferret opem.
 Artibus ingenuis quaesita est gloria multis:
 Infelix perij dotibus ipse meis.

- Ex elegia 9. ¶ Regia, crede mihi, res est succurrere lapsis:
 Conuenit & tanto, quantus es ipse, uiro.
 ¶ Conueniens hominum est, hominem seruare, uoluptas:
 Et melius nulla queritur arte fauor.
- Ex eleg. 10. ¶ Sunt tamen inter se communia sacra poetis:
 Diuersum quamuis quisque sequamur iter.
- Ex eleg. 11. ¶ Acer, & ad palmae per se cursurus honores:
 Si tamen horteris, fortius ibit equus.

EX III. LIB. DE PONTO.

- Ex elegia 2. ¶ Corpora debentur maeritis exanguia bustis:
 Effugiunt structos nomen, honosq; rogos.
 Occidit & Theseus, & qui comitauit Orestem:
 Sed tamen in laudes uiuit uterq; suas.
- ¶ Nomen amicitiae barbara corda mouet.
- Ex elegia 4. ¶ Utq; reformidant insuetum lumina solem:
 Sic ad laetitiam mens mea segnis erat.
- ¶ Est quoq; cunctarum nouitas gratissima rerum:
 Gratiaq; officio, quod mora tardat, abest.
- ¶ Scripta placent à morte quidem: quia ledere uiuos
 Liuior, & inuiso carpere dente solet.
- ¶ Ut desint uires, tamen est laudanda uoluntas:

Hac

Hæc ego contentos suspicor esse deos.

Hæc facit, ut ueniat pauper quoq; gratus ad aras:

Et placeat, caso, non minus agna, boue.

¶ Crede mihi, miseris cœlestia numina parant:

Ex elegia 6.

Nec semper læsos & sine fine premunt.

Principe nec nostro deus est moderatior ullus:

Iustitia uires temperat ille suas.

¶ Desine mitem animum uano infamare timore:

Sæua quid in placidis saxa uereris aquis?

¶ Hoc quoq; Naso feres, etenim maiora tulisti:

Ex elegia 7.

Iam tibi sentiri sarcina nulla potest.

Ductus ab armento taurus detrectat aratrum:

Subtrahit & duro colla nouella iugo.

Nos, quibus assuevit fatum crudeliter uti,

Ad mala iam pridem non sumus ulla rudes.

¶ Curando fieri quædam maiora uidemus

Vulnera: quæ melius non tetigisse fuit.

¶ Dignus es argento, fuluo quoq; dignior auro:

Ex elegia 8.

Sed te, cum donas, ista iuuare solent.

¶ Scribentem iuuat ipse fauor, minuitq; laborem:

Ex elegia 9.

Cumq; suo crescens pectore seruet opus.

¶ Lata ferè lætus cecini: cano tristia tristis,

Conueniens operi tempus utrunq; suo est.

¶ Cum toties eadem dicam, uix audior ulli:

Verbaq; profectu dissimulata carent.

EX IIII. LIB. DE PONTO.

¶ Excitat auditor studium: laudatq; uirtus

Ex elegia 2.

Crescit, & immensum gloria calcar habet.

f 2

¶ Dum

Ex elegia 3. *¶* Dum mea puppis erat ualida fundata carinae

Qui mecum uelles currere, primus eras.

Nunc quia contraxit uultum fortuna, recedis,

Auxilio postquam scis opus esse tuo.

¶ Quid facis, ab, demens? cur, si fortuna recedat,

Naufragio lachrymas eripis ipse tuo?

Hæc dea non stabili, quam sit leuis, orbe fatetur,

Quæ summum dubio sub pede semper habet.

¶ Omnia sunt hominum tenui pendentia filo:

Et subito casu, quæ ualuere, ruunt.

Diuitis audita est cui non opulentia Croesi?

Nempe tamen uitam captus ab hoste tulit.

Ille Syracosia modo formidatus in urbe,

Vix humilis duram reppulit arte famem.

Quid fuerat Magno maius? tamen ille rogauit

Summissa fugiens uoce clientis opem.

Cuiq; uiro totus terrarum paruit orbis,

Indigus effectus omnibus esse magis.

Ille Iugurthino clarus, Cymbroq; triumpho,

Quo uictrix toties consule Roma fuit,

In cœno Marius iacuit, cannaq; palustri:

Pertulit & tanto multa pudenda uiro.

Ludit in humanis diuina potentia rebus:

Et certam præsens uix habet hora fidem.

Tu quoq; fac timeas: & quæ tibi læta uidentur,

Dum loqueris, fieri tristitia posse puta.

Ex elegia 4. *¶ Nulla dies adeo est australibus humida nimbis,*

Non intermissis ut fluat imber aquis.

Nec sterilis locus ullus ita est, ut non sit in illo

Mixta

Mixta frere duris utilis herba rubis.

¶ Parua quidem, fateor, pro magnis munera reddi,

Ex elegia 3.

Cum pro concessa uerba salute damus.

Sed qui quam potuit dat maxima, gratus abunde est:

Et finem pietas contigit illa suum.

Nec quæ de parua pauper dijs libat acerra

Tura, minus grandi, quam data lance, ualent.

Agnaq; tam lactens, quam gramine pasta Phalisco,

Victima Tarpeios inficit icta focos.

¶ Carmine fit uiuax uirtus, expersq; sepulchri

Notitiam seræ posteritatis habet.

Tabida consumit ferrum lapidemq; uetustas:

Nullaq; res maius tempore robur habet.

¶ Gutta cauat lapidem, consumitur annulus usu:

Ex eleg. 10.

Et teritur pressa uomere aduncus humo.

¶ Nec quid agā, inuenio: nec quid nolim' uel uelim' uel: Ex eleg. 12.

Nec satis utilitas est mea nota mihi.

Crede mihi miseros prudentia prima relinquit:

Et sensus cum re, consiliumq; fugit.

¶ Res immoderata cupido est.

Ex eleg. 15.

EX I. LIB. AMORVM.

¶ Vror, et in uacuo pectore regnat amor.

Ex elegia 1.

¶ Cedimus? an subitum luctando accendimus ignem?

Cedamus: leue fit quod bene fertur onus.

Vidi ego iactatas, mota face, crescere flammæ:

Et uidi nullo concutiente mori.

¶ Multa misere timeo, quia feci multa proterue:

Ex elegia 4.

Exempliq; metu torqueor ipse mei.

f 3

¶ Nox

Mixta

- Ex elegia 6. *¶* Nox & amor, uinumq; nihil moderabile suadent:
Illa pudore uacat, Liber amorq; metu.
- Ex elegia 7. *¶* At tu ne dubita, minuet uindicta dolorem.
Quaslibet infirmas adiuuat ira manus.
- Ex elegia 8. *¶* Labitur occulte, fallitq; uolatilis ætas:
Et celer admissis labitur annus equis.
¶ Impia sub dulci melle uenena latent.
- Ex elegia 9. *¶* Militat omnis amans, & habet sua castra Cupido,
Attice, crede mihi, militat omnis amans.
¶ Quis, nisi uel miles, uel amans, & frigora noctis,
Et denso mistas perferet imbre niues?
¶ Mars dubius, nec certa Venus, uictiq; resurgunt:
Quosq; neges unquam posse iacere, cadunt.
¶ Qui non uult fieri desidiosus, amet.
- Ex eleg. 10. *¶* Non bene conducti uendunt periuria testes:
Non bene selecti iudicis arca patet.
Turpe reos empti miseros defendere lingua,
Quod faciat magnas turpe tribunal opes.
¶ Non habet euentus sordida præda bonos.
Non fuit armillas tanti tetigisse Sabinas:
Vt premerent sacre uirginis arma caput.
Ex quibus exierat, traiecit uiscera ferro
Filius, & poenæ causa monile fuit.
¶ Scindentur uestes, gemmæ frangentur & aurum:
Carmina quam tribuent fama, perennis erit.
- Ex eleg. 15. *¶* Pascitur in uiuis liuor: post fata quiescit.
Tunc suus ex merito quenq; tuetur honos.

E X I I. A M O R V M.

- Ex elegia 2. *¶* Quis minor est autem, quam tacuisse, labor?

- ¶ Aequo animo poenam, qui meruere, ferunt.
 ¶ Infelix, tota quicunq; quiescere nocte
 Sustinet, & somnos præmia magna uocat.
 Stulte, quid est somnus, gelidæ nisi mortis imago?
 Longa quiescendi tempora fata dabunt.
 ¶ Tu leuis es, multoq; tuis uentosior alis:
 Gaudiaq; ambigua dasq; negasq; fide.
 ¶ At uos, quod quisque loquatur,
 Credite: credenti nulla procella nocet.
 ¶ Verba puellarum follijs leuiora caducis:
 Irritaq; ut uisum est, uentus, & unda ferunt.
 ¶ Quod licet ingratum est: quod non licet, acrius urit. Ex eleg. 19.

EX III. AMORVM.

- ¶ Dure uir, imposito teneræ custode puellæ,
 Nil agis: ingenio quæq; tuenda suo est.
 Siqua metu dempto casta est, ea deniq; casta est:
 Quæ, quia non liceat, non facit, illa facit.
 Vt iam seruaris bene corpus, adultera mens est:
 Nec custodiri (ni uelit) ulla potest.
 Nec mentem seruare potes, licet omnia claudas:
 Omnibus exclusis, intus adulter erit.
 Cui peccare licet, peccat minus: ipsa potestas
 Semina nequitie languidiora facit.
 Nitimur in uetitum semper, cupimusq; negata:
 Sic interdictis imminet æger aquis.
 Centum fronte oculos, centum ceruice gerebat
 Argus, & hos unus saepe sefellit amor.
 In thalamo Danaë saxo, ferroq; perenni

f 4

Que

- Quæ fuerat uirgo tradita, mater erat.
 Penelope mansit (quamuis custode careret)
 Inter tam multos intemerata procos.
- Ex elegia 6. ¶ Quid mihi fortuna tantum? quid regna sine usu?
 Quid, nisi possedi diues auarus opes?
 Sic aret medijs taciti uulgator in undis:
 Pomaq; quæ nullo tempore tangat, habet.
- Ex elegia 7. ¶ Ingenium quondam fuerat pretiosius auro:
 At nunc barbaria est grandis, habere nihil.
 ¶ Iuppiter admonitus nihil esse potentius auro,
 Corruptæ pretium uirginis ipse fuit.
 Dum merces aberat, durus pater, ipsa seuera:
 Aerati postes, ferrea turris erat.
 Sed postquam sapiens in munera uenit adulter:
 Præbuit ipsa sinus, & dare iussa, dedit.
 ¶ Curia pauperibus clausa est, dat census honores:
 Inde grauis iudex: inde seuerus eques.
- Ex elegia 8. ¶ Scilicet omne sacrum mors importuna prophanat:
 Omnibus obscuras inijcit illa manus.
- Ex eleg. 10. ¶ Multa diuq; tuli, uitij patientia uicta est.
 Cede satigato pectore turpis amor.
 ¶ Perfer & obdura, dolor hic tibi proderit olim:
 Sæpe tulit seßus succus amarus opem.

EX LIB. I. TRISTIVM.

- Iudicis officium est, ut res, ita tempora rerum
 Quærere: quæsito tempore tutus eris.
 ¶ Carmina proueniunt animo deducta sereno:
 Nubila sunt subitis tempora nostra malis.

Carmina

Carmina secessum scribentis & otia querunt.

Me mare, me uenti, me fera iactat hyems.

Difficile est tamen hic remis utaris, an aura,

Dicere: consilium resq; locusq; dabunt.

Silicet ut fuluum spectatur in ignibus aurum:

Ex elegia 4.

Tempore sic duro est inspicienda fides.

Dum iuuat, & uultu ridet Fortuna sereno:

Indelibatas cuncta sequuntur opes.

At simul intonuit, fugiunt: nec noscitur ulli

Agnibus comitum qui modo cinctus erat.

Donec eris felix, multos numerabis amicos:

Ex elegia 5.

Tempora si fuerint nubila, solus eris.

Aspicias ut ueniant ad candida tecta columbae?

Accipiat nullas sordida turris aues?

Horrea formicae tendunt ad inania nunquam:

Nullus ad amissas ibit amicus opes.

Vtq; comes radios per solis euntibus umbra est,

Cum latet hic pressus nubibus, illa fugit:

Mobile sic sequitur fortunæ lumina uulgus:

Quæ simul inducta nube teguntur, abit.

EX II. LIB. DE TRISTIB.

Nil prodest, quod non ledere possit idem.

Ignem quid utilius? si quis tamen urere tecta

Apparat, audaces instruit igne manus.

Eripit interdum, modo dat, medicina, salutem.

Quæq; iuuat, monstrat: quæq; sit herba nocens.

Et lauro & caurus præcingitur ense uiator:

Ille sed insidias, hic sibi portat opem.

f. 3

Ex lib.

Ex eleg. 4. ¶ Nam quanquam soli possunt prodesse potentes:
Non profunt, potius plurimum obesse solent.

Effugit hybernas demissa antenna procellas:
Lataq; plus paruis uela timoris habent.

¶ Crede mihi, bene qui latuit, bene uixit: & intra
Fortunam debet quisq; manere suam.

¶ Tu quoq; formida nimium sublimia semper:
Propositiq; precor contrahe uela tui.

¶ Viue sine inuidia, mollesq; inglorius annos
Exige: amicitias & tibi iunge pares.

Ex eleg. 5. ¶ Ut cecidi, cunctiq; metu fugere ruinam.
Versaq; amicitiae terga dedere meae.

¶ Quo quisq; est maior, magis est placabilis ira:
Et faciles motus mens generosa capit.

Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni:
Pugna suum finem, cum iacet hostis, habet.

At lupus, & turpes instant morientibus urfi:
Et quaecunq; minor nobilitate fera est.

Ex eleg. 7. ¶ Sunt & opes modicae, cum sis dignissima magnis:
Finge sed immensis censibus esse pares.

Nempe dat & quodcunq; libet fortuna, rapitq;
Irus & est subito, qui modo Cræsus erat.

Ex eleg. 11. ¶ In causa facili cuius licet esse disertor:
Et minimæ uires frangere quassa ualent.

Subruere est arces, & stantia moenia uirtus:
Quilibet ignani præcipitata premunt.

EX LIB. IIII. DE TRISTIB.

Ex eleg. 3.

¶ Fleq; meos casus: est quedam flere uoluptas:

Expletur lacrymis, egeriturq; dolor.

¶ Materiamq; tuis tristem uirtutibus imple.

Ardua per præceps gloria uadit iter.

Hæc tunc quis nosset, felix si Troia fuisset?

Publica uirtutis per mala facta uia est.

Ars tua Typhi iacet, si non sit in æquore fluctus:

Si ualeant homines, ars tua Phœbe uacet.

Quæ latet, inq; bonis cessat non cognita rebus,

Apparet uirtus, arguiturq; malis.

Dat tibi nostra locum tituli fortuna, caputq;

Conspicuum pietas quo tua tollat habet.

Vtere temporibus, quorum nunc munere freta es:

Et patet in laudes ærea lata tuas.

Ex eleg. 4.

¶ Tempore ruricola patiens fit taurus aratri,

Præbet & incuruo colla premenda iugo.

Tempore paret equus lentis animosus habenis:

Et placido duos accipit ore lupos.

Tempore Pœnorum comescitur ira leonum:

Nec feritas animo, quæ fuit antè, manet.

Quæq; sui iussis obtemperat Inda magistri

Bellua, seruitium tempore uicta subit.

Tempus ut extensis tumeat facit uua racemis:

Vixq; merum capiant grana, quod intus habent.

Tempus & in canas semen producit aristas:

Et ne sint tristi poma sapore, facit.

Ex lib. Hoc dentem tenuat terram renouantis aratri:

Hoc

- Hoc rigidos silices, hoc adamanta terit.
 Hoc etiam saeuas paulatim mitigat iras.
 Hoc minuit luctus, moestaq; corda leuat.
 Cuncta potest igitur tacito pede lapsa uetustas:
 Præterquam curas attenuare meas.
- Ex elegia 7. ¶ Nil adeo ualidum est (adamas licet alliget illud)
 Ut maneat rapido firmius igne Iouis.
 Nil ita sublime est, supraq; pericula tendit,
 Non sit ut inferius, suppositumq; deo.

EX LIB. V. DE TRISTIE.

- ¶ Deniq; nulla mihi captatur gloria: quæq;
 Ingenij stimulos subdere fama solet.
- Ex elegia 2. ¶ Scilicet exiguis prodest annosa uetustas:
 Grandibus accedunt tempore damna malis.
- Ex elegia 6. ¶ Scilicet aduersis probitas exercita rebus,
 Tristi materiam tempore laudis habet.
 Si nihil infesti durus uidisset Vlysses,
 Penelope felix, sed sine laude foret.
- Ex elegia 7. ¶ Turpius eijcitur, quam non admittitur hospes.
- Ex elegia 9. ¶ Vilia qui quondam miseris alimenta negarat:
 Nunc mendicato pascitur ille cibo.
 Passibus ambiguus fortuna uolubilis errat:
 Et manet in nullo certa tenaxq; loco.
 Sed modo læta manet, uultus modo sumit acerbos:
 Et tantum constans in leuitate sua est.
 Nos quoq; floruimus: sed flos fuit ille caducus:
 Flammaq; de stipula nostra breuisq; fuit.
- Ex eleg. 13. ¶ Plus ualet humanis uiribus ira Dei.

¶-Ingen

¶ Ingenium longa rubigine læsum
 Torpet: & est multo, quàm fuit antè, minus.
 Fertilis aſiduo ſi non renouetur aratro,
 Nil niſi cum ſpinis gramen habebit ager.
 ¶ Deniq; non paruas animo dat gloria uires:
 Et facunda facit pectora laudis amor.
 ¶ Rara quidè eſt uirtus, quam non fortuna gubernat: Ex eleg. 14.
 Quæ maneat ſtabili, cum fugit illa, pede.

EX ELEGIA DE ME
DICAMINE FACIEI.

Fœmine a ueſtri potiuntur lege mariti:
 Et uix ad cultus nupta quod addat habet.
 ¶ Laudatas homini uolucris Iunonia pennas
 Explicat, & forma multa ſuperbit auis.
 ¶ Prima ſit in uobis morum tutela puellæ:
 Ingenio facile conciliante placent.
 Certus amor morum eſt: formam populabitur ætas,
 Et placidus rugis uultus aratus erit.
 Tempus erit quo uos ſpeculum uidiſſe pigebit:
 Et ueniet rugis altera cauſa dolor.
 Sufficit, & longum probitas perdurat in æuum:
 Perq; ſuos annos hinc bene pendet amor.

EX EPISTOLA AD
LIVIAM.

Hei mihi quàm facile eſt, quamuis hoc contigit omnes
 Alterius luſtu fortia uerba loqui.
 ¶ Facta ducis uiuent, operoſaq; gloria rerum:

Hæc

Hæc manet, hæc auidos effugit una rogos.
 ¶ Fata manent omnes, omnes expectat auarus
 Portitor, & turbæ uix satis una ratis.
 Tendimus huc omnes, metam properamus ad unam.
 Omnia sub leges mors uocat atra suas.
 Vita data est utenda: data est sine fœnore nobis
 Mutua, nec certa persolüenda die.
 Fortuna arbitrijs tempus dispensat ubiq;
 Illa rapit iuuenes, sustulit illa senes.
 Quaq; ruit, furibunda ruit: totumq; per orbem
 Fulminat, & cæcis cæca triumphat equis.
 ¶ Sed rigidum ius est, & ineuitabile mortis:
 Stant rata non ulla fila tenenda manu.
 ¶ Quid numeras annos? uixi maturior annis.
 Acta senem faciunt: hæc numeranda tibi.

EX ODIS HORATII,

SIVE LIB. I. CAR-

MINVM.

Luctantem Icarijs fluctibus Africum
 Mercator metuens, otium & oppidi
 Laudat rura sui. mox reficit rates
 Quassas indocilis pauperiem pati.
 Ex ode 3. ¶ Audax omnia perpeti
 Gens humana ruit per uetitum nefas:
 Nil mortalibus arduum est:
 Cælum ipsum petimus stultitia: neq;
 Per nostrum patimur scelus
 Iracunda Iouem ponere fulmina.

Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas Ex ode 4.
 Regumq; turres: ò beate Sesti.
 Vite summa brevis, spem nos uetat inchoare longam.
 Iam te premet nox, fabulæq; manes:
 Et domus exilis Plutonia.

Albus ut obscuro detergit nubila cælo Ex ode 7.
 Sæpe Nothus, nec parturit imbres
 Perpetuos: sic tu sapiens finire memento
 Tristitiam, uitæq; labores
 Molli Plance mero.

Quid sit futurū cras, fuge querere: & Ex ode 9.
 Quem fors dierum cunq; dabit, lucro
 Appone.

Tu ne quæsieris (scire nefas) quem mihi, quem tibi Ex ode 11.
 Finem dii dederint Leuconœ, nec Babylonios
 Tentaris numeros: ut melius quicquid erit pati:
 Seu plures hyemes, seu tribuit Iuppiter ultimam.

Et spatio breui
 Spem longam reseces: dum loquimur, fugerit inuida
 Aetas. carpe diem, quàm minimum credula postero.

Felices ter & amplius, Ex ode 13.
 Quos irrupta tenet copula: nec malis
 Diuisus querimonijs
 Suprema citius soluet amor die.

Integer uita, scelerisq; purus, Ex ode 22.
 Non eget Mauri iaculis, nec arcu,
 Nec uenenatis grauida sagittis
 Fuscæ pharetra.

Siue per Syrtes iter æstuosas,

Pallid

Siue

Siue facturus per inhospitalem
Caucasum, uel quæ loca fabulosus
Lambit Hydaspes.

Ex ode 14. *Q* Durum, sed leuius fit patientia,
Quicquid corrigere est nefas.

Ex ode 18. *Q* - Omnes una manet mors,
Et calcanda semel uia leti.

Q Mixta senum ac iuuenum densantur funera: nullum
Sæua caput Proserpina fugit.

Ex ode 34. *Q* - Valet ima summis
Mutare, & insignem attenuat deus
Obscura promens. hinc apicem rapax
Fortuna cum stridore acuto
Sustulit: hinc posuisse gaudet.

EX LIB. II. CARMINVM.

Q Nullus argento color est avaris
Abdito terris in inuice laminae
Crispe Sallusti, nisi temperato
Splendeat usu.

Viuet extento Proculeius æuo,
Notus in fratres animi paterni,
Illum aget penna metuente solui
Fama superstes,

Latius regnes auidum domando
Spiritus, quàm si Libyam remotis
Gadibus iungas, & uterq; Pœnus
Seruiat uni.

Crescit indulgens sibi dirus hydrops:

Nec sit
Fugerit

Q Ae
Seruare
Q Diue.
Nil inte
De gen
Victima
Omnes
Versat
Sors ex
Exiliu
Q Re
Semper
Cautus

Auream
Diligit.
Sordibi

sapius
Pinus, e
Decidu

Sperat
Alter a
Pectus:

Ne

Nec sitim pellit, nisi causa morbi
 Fugerit uenis, & aquosus albo
 Corpore languor.

¶ Aequam memento rebus in arduis
 Scrutare mentem.

Ex ode 3.

¶ Diues ne prisco natus ab Inacho
 Nil interest, an pauper, & infima
 De gente sub diuo moreris,
 Victima nil misertantis orci.
 Omnes eodem cogimur, omnium
 Versatur urna, serius, ocyus
 Sors exitura: & nos in aeternum
 Exilium impositura cymbæ.

¶ Rectius uiues Licini, neq; altum
 Semper urgendo, neq; dum procellas
 Cautus horrescis, nimium premendo
 Littus iniquum.

Ex ode 10.

Auream quisquis mediocritatem
 Diligit, tutus caret obsoleti
 Sordibus tecti, caret inuidenda
 Sobrius aula.

Sæpius uentis agitur ingens
 Pinus, & celsæ grauiore casu
 Decidunt turres, feriuntq; summos
 Fulgura montes.

Sperat infestis, metuit secundis
 Alteram sortem bene præparatum
 Pectus: informes hyemes reducit
 Iuppiter: idem

g

Submo

Submouet. non si male nunc, & olim
 Sic erit: quondam cithara tacentem
 Suscitāt musam, neq; semper arcum
 Tendit Apollo.

Rebus angustis animosus, atq;
 Fortis appare: sapienter idem
 Contrahes uento nimium secundo
 Turgida uela.

Ex ode 13. Quod quisq; uitet, nunquam homini satis
 Cautum est in horas.

Ex ode 14. Heu heu fugaces Posthume Posthume
 Labuntur anni: nec pietas moram
 Rugis, & instanti senectæ
 Affert, indomitæq; morti.
 Scilicet omnibus,
 Quicumq; terræ munere uescimur,
 Enauiganda, siue reges,
 Siue inopes erimus coloni.

Ex ode 16. Viuitur paruo bene, cui paternum
 Splendet in mensa tenui salinum:
 Nec leues somnos timor, aut Cupido
 Sordidus aufert.

Lætus in præsens animus: quod ultra est,
 Oderit curare: & amara læto
 Temperet risu. nihil est ab omni
 Parte beatum.

EX LIB. III. CARMINVM.

Ex ode 2. Dulce & decorum est pro patria mori.

Q Mo
 Nec p
 Poplit
 Virtus
 Intami
 Nec su
 Arbitr
 Virtus
 Cælum
 Cætu
 Sperni
 GRan
 Deseru
 GI
 Non c
 Non u
 Mente
 Dux i
 Nec si
 Si fra
 Impa
 GQ
 Vento
 Diuos
 Imper
 GVis
 Vim t
 In ma
 Omne

Mors

¶ Mors & fugacem persequitur uirum:

Nec parcit imbellis iuuentæ

Poplitibus, timidoq; tergo.

Virtus repulsæ nescia sordidæ

Incaminatis fulget honoribus:

Nec sumit, aut ponit secures

Arbitrio popularis auræ,

Virtus recludens immeritis mori,

Cælum negata tentat iter uia,

Cætusq; uulgares: & udam

Spernit humum fugiente penna.

¶ Rarò antecedentem scelestum

Deseruit pede pœna claudo.

¶ Iustum & tenacem propositi uirum,

Non ciuium ardor praua iubentium,

Non uultus instantis tyranni

Mente quatit solida: neq; auster

Dux inquieti turbidus Hadriæ,

Nec fulminantis magna Iouis manus.

Si fractus illabatur orbis,

Impavidum ferient ruinæ.

¶ Qui terram inertem, qui mare temperat

Ventosum, & urbes, regnaq; tristia,

Diuosq; mortalesq; turbas

Imperio regit unus æquo.

¶ Vis consilij expers, mole ruit sua.

Vim temperatam dij quoq; prouehunt

In maius: ijdem odere uires

Omnes nefas animo mouentes.

Ex ode 3.

Ex ode 4.

g 2

Damnosa

v m.

i.

Mors

- Ex ode 6. *Q*Damnosa quid non imminuit dies?
 Aetas parentum peior auis tulit
 Nos nequiores, mox daturos
 Progeniem uitiosiore.
- Ex ode 16. *C*rescentem sequitur cura pecuniam,
 Maiorumq; fames. Iure perhorruī,
 Late conspicuum tollere uerticem.
G-Bene est, cui deus obtulit
 Parca, quod satis est, manu.
- Ex ode 24. *P*riuignis mulier temperat innocens:
 Nec dotata tegit uirum
 Coniunx: nec nitido fudit adultero.
 Dos est magna parentium
 Virtus, & metuens alterius uiri
 Certo foedere castitas:
 Et peccare nefas, aut pretium mori.
G Virtutem incolumem odimus:
 Sublatam ex oculis querimus inuidi.
G Quid tristes querimoniae,
 Si non supplicio culpa reciditur?
 Quid leges sine moribus
 Vanæ proficiunt? si neq; seruidis
 Pars inclusa caloribus
 Mundi, nec Boreæ finitimum latus,
 Duratæq; solo niues
 Mercatorem abigunt, horrida callidi
 Vincunt æquora nauitæ:
 Magnum pauperies opprobrium iubet
 Quiduis & facere & pati:

Virtu

Virtutisq; uiam deserit ardua.

¶ Scelerum si bene pœnitet,

Eradenda Cupidinis

Praui sunt elementa, & teneræ nimis

Mentes asperioribus

Formandæ studijs.

¶ Scilicet improbæ

Crescunt diuitiæ: tamen

Curtæ nescio quid semper abest rei.

¶ Prudens futuri temporis exitum

Caliginosa nocte premit deus,

Ridetq; si mortalis ultra

Fas trepidat. quod adest, memento

Componere æquus: cætera fluminis

Ritu feruntur.

¶ Ille potens sui

Lætusq; deget: cui licet, In diem,

Dixisse, uixi.

¶ Fortuna sæuo læta negotio, &

Ludum insolentem ludere pertinax,

Transmutat incertos honores,

Nunc mihi, nunc alij benigna.

Ex ode 29.

EX LIB. IIII. CARMINVM.

¶ Fortes creantur fortibus & bonis:

Est in iuuenis, est in equis patrum

Virtus: nec imbellem feroces

Progenerant aquilæ columbam.

Doctrina sed uim promouet insitam:

Ex ode 4.

Virtus

g 3

Reliq;

Rectiq; cultus pectora roborant.
 Vt cunque defecere mores,
 Dedecorant bene nata culpæ.

Ex ode 7. Immortalia ne speres, monet annus, & alium
 Quæ rapit hora diem.

Frigora mitescunt Zephyris, uer proterit æstas
 Interitura, simul

Pomifer autumnus fruges effuderit, & mox
 Bruma recurrit iners.

Damna tamen celeres reparant cœlestia lunæ.

Nos ubi decidimus:

Quò pius Aeneas? quò Tullus diues & Ancus?
 Puluis & umbra sumus.

Quis scit, an adijciant hodiernæ crastina uitæ
 Tempora dij superi?

Cuncta manus auidas fugient hæredis amico
 Quæ dederis animo.

Cum semel occideris, & de te splendida Minos
 Fecerit arbitria,

Non Torquate genus, non te facundia, non te
 Restituet pietas.

Infernis neq; enim tenebris Diana pudicum
 Liberat Hippolytum.

Nec lethea ualet Theseus abrumpere charæ
 Vincula Perithoo.

Ex ode 9. Rectius occupat
 Nomen beati, qui deorum
 Muneribus sapienter uti,
 Duramq; callet pauperiem pati:

Peiusq;

Peiusq; leto flagitium timet,
Non ille pro charis amicis,
Aut patria timidus perire.

¶ Misce stultitiam consilijs breuem.
Dulce est desipere in loco.

Ex ode 12.

EX EPODON LIBRO.

Beatus ille qui procul negotijs,
Vt prisca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet suis,
Solutus omni foenore.
Neq; excitatur classico miles truci:
Nec horret iratum mare:
Forumq; uitat, & superba ciuium
Potentiorum limina.
¶ Licet superbus ambules pecunia,
Fortuna non mutat genus.

EX LIB. DE ARTE
POETICA.

¶ Pictoribus atq; poëtis
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.
¶ Pater & iuuenes patre digni,
Decipimur specie recti: brevis esse laboro:
Obscurus fio.
¶ Vt syluæ folijs pronos mutantur in annos,
Prima cadunt: ita uerborum uetus interit ætas,
Et iuuenum ritu florent modo nata, uigentq;
Debemur morti nos nostraq; siue receptus

g 4

Terra

Terra Neptunus classes Aquilonibus arcet
 Regis opus, sterilisq; diu palus, aptaq; remis
 Vicinas urbes alit, & graue sentit aratrum.
 Seu cursum mutauit iniquum frugibus annis
 Doctus iter melius: mortalia facta peribunt:
 Nedum sermonum haud stet honos, & gratia uiuax.
 Multa renascentur, quae iam cecidere: cadentq;
 Quae nunc sunt in honore uocabula, si uolet usus.
 ¶ Cur nescire pudens praue, quam discere, malos
 ¶ Parturient montes, nascetur ridiculus mus.
 ¶ Reddere qui uoces iam scit puer, & pede certo
 Signat humum, gestit paribus colludere, & iram
 Colligit ac ponit temere, & mutatur in horas:
 Imberbis iuuenis, tandem custode remoto
 Gaudet equis, canibusq;, & aprici gramine campi,
 Cereus in uitium flecti, monitoribus asper,
 Vtilium tardus prouisor, prodigus aeris,
 Sublimis, cupidusq;, & amata relinquere pernix.
 Conuersis studijs etas, animusq; uirilis
 Querit opes & amicitias: inseruit honori:
 Commisisse cauet, quod mox mutare labore.
 Multa senem circumueniunt incommoda: uel quod
 Querit, & inuentis miser abstinet, ac timet uti:
 Vel quod res omnes timide, gelideq; ministrat
 Dilator, spe longus, iners audusq; futuri,
 Difficilis, querulus, laudator temporis acti
 Se puero, censor, castigatoremq; minorum.
 Multa ferunt anni uenientes commoda secum
 Multa recedentes adimunt.

Segnius

¶ Segnius iritant animos demissa per aurem,
Quam quæ sunt oculis subiecta fidelibus, & quæ
Ipse sibi tradit spectator.

¶ Aut prodesse uolunt, aut delectare poëte:
Aut simul & iucunda & idonea dicere uitæ.

¶ Quicquid præcipies, esto brevis: ut cito dicta
Percipiant animi dociles, teneantq; fideles.

¶ Ficta uoluptatis causa sint proxima ueris.

¶ Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci,
Lectorem delectando, pariterq; monendo.

¶ Sunt delicta tamen quibus ignouisse uelimus.
Nam neq; chorda sonū reddit, quæ uult manus, & mens:
Poscentiq; grauem, persæpe remittit acutum:

Nec semper feriet quodcumq; minabitur arcus.

¶ - Quandoq; bonus dormitat Homerus.

¶ Tu nihil inuita dices, facies'ue Minerua.

¶ - Si quid tamen olim
Scripseris, in Meti descendat iudicis aures,
Et patris, & nostras: nonumq; prematur in annum.

Membranis intus positus delere licebit,
Quod non edideris. nescit uox missa reuerti.

¶ Qui studet optatam cursu contingere metam,
Multa tulit, fecitq; puer: sudauit, & alsit:

Abstinit Venere & Baccho.

¶ Nunquam te fallant animi sub uulpe latentes.

EX LIBRO PRIMO
SATYRARVM.

Qui sit Meccenas, ut nemo quam sibi sortem,

g s

Sch

Segnius

Seu ratio dederit, seu fors obiecerit, illa
 Contentus uiuat, laudet diuersa sequentes?
 O fortunati mercatores, grauis annis
 Miles ait, multo iam fractus membra labore.
 Contrà mercator nauem iactantibus Austris,
 Militia est potior. quid enim? concurritur, horæ
 Momento, aut cita mors uenit, aut uictoria leta.
 Agricola laudat iuris legumq; peritus,
 Sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat.
 Ille datis uadibus, qui rure extractus in urbem est,
 Solos felices uiuentes clamat in urbe.
 Ille grauem duro terram qui uertit aratro
 Perfidus hic caupo, miles, nautæq; per omne
 Audaces mare qui currunt, hac mente laborem
 Sese ferre, senes ut in otia tuta recedant,
 Aiunt: cum sibi sint congesta cibaria. sicut
 Paruula (nam exemplo est) magni formica laboris
 Ore trahit quodcunq; potest, atq; addit aceruo
 Quem struit, haud ignara, ac non incauta futuri:
 Quæ simul inuersum contristat Aquarius annum:
 Non usquam prorepit, & illis utitur antè
 Quæ sitis sapiens, cum te neq; feruidus æstus
 Dimoueat lucro, neq; hyems, ignis, mare, ferrum:
 Nil obstat tibi, dum ne sit te ditior alter.
 Quid iuuat immensum te argenti pondus & auri
 Furtim defossa timidum deponere terra?
 Quid? si comminuas, uilem redigatur ad assen.
 At ni id fit, quid habet pulchri constructus aceruus?
 Millia frumenti tua triuerit area centum:

Non

Non tuus hoc capiet uenter plus quam meus.
 ¶ At bona pars hominum decepta cupidine falso,
 Nil satis est, inquit.
 ¶ Tantalus à labris sitiens, fugientia captat
 Flumina. quid rides? mutato nomine de te
 Fabula narratur: congestis undiq; saccis
 Indormis inhians: & tanquam parcere sacris
 Cogeris, aut pictis tanquam gaudere tabellis.
 Nescis quid ualeat nummus, quem præbeat usum?
 Panis ematur, olus, uini sextarius: adde,
 Queis humana sibi doleat natura negatis.
 An uigilare metu ex animem, noctesq; diesq;
 Formidare malos fures, incendia, seruos,
 Ne te compilent fugientes, hoc iuuat? horum
 Semper ego optarem pauperrimus esse bonorum.
 At si condoluit tentatum frigore corpus,
 Aut alius casus lecto te affixit: habes qui
 Absideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
 Suscitet, ac reddat natis, charisq; propinquis.
 Non uxor saluum te uult, non filius: omnes
 Vicini oderunt, noti, pueri, atq; puellæ.
 Miraris cum tu argento post omnia ponas,
 Si nemo præstet, quem non merearis, amorem?
 ¶ Est modus in rebus, sunt certi deniq; fines:
 Quos ultra, citraq; nequit consistere rectum.
 ¶ Nemo ut sit auarus
 Se probet, ac potius laudet diuersa sequentes:
 Quodq; aliena capella gerat distentius uber,
 Tabescat; neq; se maiori pauperiorum

Turbæ

Non

Turbæ comparet:hunc atq; hunc superare laboret:
 Sic festinanti semper locupletior obstat.
 Vt cum carceribus missos rapit ungula currus,
 Instat equis auriga suis uincens,illum
 Præteritum timens,extremos inter euntem.
 Inde fit ut raro qui se uixisse beatum
 Dicat, & exacto contentus tempore uitæ
 Cedat,uti conuiuia satur,reperire queamus.

Ex Saty. 2. ¶ Nil fuerit,mi,inquit,cum uxoribus unquam alienis,
 Verum cum nimis & cum meretricibus:unde
 Fama malum grauius,quàm res trahit.an tibi abunde
 Personam satis est,non illud quicquid ubiq;
 Officit,euitare? bonam deperdere famam,
 Rem patris oblimare,malum est ubicunq;. quid inter
 Est in matrona,ancilla,pecces'ue togata?

Ex Saty. 3. ¶ Meuius absentem Nouium cum carperet,heus tu,
 Quidam ait,ignoras te?an tu ignotum dare nobis
 Verba putas?egomet mi ignosco,Meuius,inquit.
 Stultus & improbus hic amor est,dignusq; notari.
 Cum tua peruideas oculis mala lippus inunctis,
 Cur in amicorum uitij tam cernis acutum,
 Quàm aut aquila,aut serpens Epidaurius?
 ¶ —Deniq; teipsum
 Concute,num tibi quid uitiorum in seuerit olim
 Natura,aut etiam consuetudo mala.n anq;
 Neglectis urenda filix innascitur agris.
 At pater ut gnati,sic nos debemus amici,
 Si quod sit uitium,non fastidire. Et paulò post.
 ¶ Hec res & iungit,iunctos & seruat amicos:

At nos

At nos uirtutes ipsas inuertimus, atq;
 Syncerum cupimus uas incrustare: probus quis
 Nobiscum uiuit, multum demissus homo: illi
 Tardo cognomen pingui damus. hic fugit omnes
 Insidias, nulliq; malo latus obdit apertum:
 Cum genus hoc inter uitæ uersetur, ubi acris
 Inuidia, atq; uigent ubi crimina: pro bene sano,
 Ac non incauto, fictum, astutumq; uocamus.
 Simplicior quis est (qualem me sæpe libenter
 Obtulerim tibi Mæcenas) ut forte legentem,
 Aut tacitum impellat quouis sermone modestus,
 Communi sensu plane caret, inquit, eheu
 Quam temere in nosmet legem sancimus iniquam:
 Nam uitij nemo sine nascitur.
 ¶ Qui ne tuberibus proprijs offendat amicum,
 Postulat, ignoscet uerrucis illius: æquum est,
 Peccatis ueniam poscentem reddere rursus.
 Deniq; quatinus excidi penitus uitium iræ,
 Cætera item nequeunt stultis hærentia: cur non
 Ponderibus modulisq; suis ratio utitur, ac res
 Vt quæq; est, ita supplicij delicta coërcet?
 ¶ Quis paria esse ferè placuit peccata: laborant
 Cum uentum ad uerum est: sensus, moresq; repugnant,
 Atq; ipsa utilitas iusti propè mater & æqui.

¶ Absentem qui rodit amicum:

Ex Saty. 4.

Qui non defendit alio culpante: solutos
 Qui capit risus hominum, famamq; dicacis:
 Fingere qui non uisa potest: commissæ tacere
 Qui nequit, hic niger est, hunc tu Romane caueto.

Auidos

At nos

¶-Auidos uicinum funus ut egros
 Exanimat, mortisq; metu sibi parcere cogit:
 Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
 Absterrent uitij.

EX LIB. II. SERMONVM.

- Ex Saty. 2. ¶ Quæ uirtus, & quanta bonis sit uiuere paruo,
 Nec meus hic sermo est, sed quem præcepit Ocellus.
 ¶-Male uerum examinat omnis
 Corruptus iudex.
 ¶ Ieiunus raro stomachus uulgaria temnit.
 Accipe nunc, uictus tenuis, quæ quantaq; secum
 Afferat: in primis ualeas bene: nam uariæ res
 Ut noceant homini, credas memor illius escæ,
 Quæ simplex olim tibi cederit: at simul aspis
 Miscueris elixa, simul conchyliæ turdis:
 Dulcia se in bilem uertent, stomachoq; tumultum
 Lenta feret pituita: uides ut pallidus omnis
 Cœna desurgat dubia? quin corpus onustum
 Hesternis uitij, animum quoq; prægrauat una,
 Atq; affigit humo diuinæ particulam auræ.
 Alter ubi dicto citius curata sopori
 Membra dedit uegetus, præscripta ad numina surgit.
 ¶ Nam propriæ telluris herum natura neq; illum,
 Nec me, nec quenquam statuit.
 ¶-Quocirca uiuite fortes,
 Fortiaq; aduersis opponite pectora rebus.
 Ex Saty. 3. ¶ Si male rem gerere, insani: contrà, bene, sani est.
 ¶-Omnis enim res,

Virtus

Virtus, na, decus, diuina, humanaq; pulchris
 Diuitijs parent: quas qui construxerit, ille
 Clarus erit, fortis, iustus, sapiens, etiam rex,
 Et quicquid uolet, hoc ueluti uirtute paratum,
 Sperauit magnæ laudi fore.

¶ Nil agit exemplum, quod litem lite resoluit.

Si quis emat citharas, emptas comportet in unum:

Nec citharæ studio, nec musæ deditus ulli:

Si scalpra, & formas non sutor, nautica uela

Auersus mercaturis: delirus & amens

Vndiq; dicatur merito: quid discrepat istis,

Qui nummos aurumq; recondit, nescius uti

Compositis, metuensq; uelut contingere sacrum?

¶ Nimirum insanus paucis uideatur, eò quòd

Maxima pars hominum morbo iactatur eodem.

¶ O here quæ res

Nec modum habet, neq; consilium, ratione, modoq;

Tractari non uult. in amore hæc sunt mala, bellum,

Pax rursum.

¶ Et genus, & uirtus, nisi cum re, uilius alga est.

¶ Neq; ulla est

Aut magno, aut paruo leti fuga. quo bene circa

Dum licet, in rebus iucundis uiue beatus.

Viue memor quàm sis æui breuis.

¶ Quisnam igitur liber? sapiens, sibiq; imperiosus,

Quem neq; pauperies, neq; mors, neq; uincula terrent

Responsare cupidinibus, contemnere honores:

Fortis, & in seipso totus teres atq; rotundus.

¶ Ingenium res

Ex Saty. 5.

Ex Saty. 6.

Ex Saty. 7.

Ex Saty. 8.

Aduersæ

Virtus

Aduerse nudare solent, celare secunda.

EX LIB. I. EPISTOLAR.

Ex epist. 1.

Est quodam prodire tenuis, si non datur ultra.
 Inuidus, iracundus, iners, uinosus, amator,
 Nemo adeo ferus est, ut non mutescere possit,
 Si modo cultura patientem commodet aurem.
 Virtus, est uitium fugere: & sapientia prima
 Stultitia caruisse.

Impiger extremos currit mercator ad Indos,
 Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes.

Ne cures ea quae stulte miraris, & optas
 Discere, & audire: & meliori credere non uis.

Vilius argentum est auro, uirtutibus aurum.
 Si quadringentis sex, septem milia desint,

Est animus tibi, sunt mores, & lingua, fidesque
 Plebs eris. at pueri ludentes, Rex eris, aiunt,

Si recte facies. hic murus abeneus esto
 Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.

Roscia dic sodes, melior lex? an puerorum
 Nenia, quae regnum recte facientibus offert,

Et maribus Curijs, & decantata Camillis?

Ex epist. 2.

Vt iugulent homines surgunt de nocte latrones:
 Vt te ipsum serues, non expergisceris?

— Si non

Intendes animum studijs & rebus honestis,
 Inuidia, uel amore uigil torquere, nam cur

Quae ledunt oculos, festinas demere, si quod
 Est animum, differs curandi tempus in annum?

Dimidium

¶ Dimidium facti, qui cœpit, habet: sapere aude,
 Incipe: uiuendi qui recte prorogat annum
 Rusticus, expectat dum defluat annis. at ille
 Labitur, & labetur in omne uolubilis æuum.
 ¶ Queritur argentum, puerisq; beata creandis
 Vxor, & incultæ pacantur uomere syluæ:
 Quod satis est, cui contingit, nil amplius optet.
 Non domus & fundus, non æris aceruus, & auri
 Aegrotò domini deduxit corpore febres,
 Non animo curas. ualeat possessor oportet,
 Si comportatis rebus bene cogitat uti.
 Qui cupit aut metuit, iuuat illum sic domus, & res,
 Vt lippum pictæ tabulæ: fomenta podagram:
 Auriculas citharæ collecta sorde dolentes.
 Sincerum est nisi uas, quodcunq; in fundis, acescit.
 Sperne uoluptates: nocet emptà dolore uoluptas.
 Semper auarus eget, certum uoto pete finem.
 Inuidus alterius, macrescit rebus opimis.
 Inuidia Siculi non inuenere tyranni
 Maius tormentum. qui non moderabitur iræ,
 Insectum uolet esse, dolor quod suaserit & mens,
 Dum pœnas odio per uim festinat inulto.
 Ira furor breuís est. animum rege: qui nisi paret,
 Imperat: hunc frænis, hunc tu compesce catena.
 Fingit equum tenera docilem ceruice magister
 Ire uiam, quam monstrat eques: uenaticus ex quo
 Tempore ceruinam pellem latrauit in aula,
 Militat in syluis catulus. nunc adhibe puro
 Pectore uerba puer: nunc te melioribus offer.

h

Quo

Dimidium

Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem
Testa diu.

Ex epist. 4. Inter spem curamq; timores inter & iras,
Omniem crede diem tibi diluxisse supremum.
Grata superueniet, quæ non sperabitur hora.

Ex epist. 5. Nil admirari propè res est una Numici,
Solaq; quæ possit facere, & seruare beatum.
Insani sapiens nomen feret, æquus iniqui:
Vltrà, quàm satis est, uirtutem si petat ipsam.

Ex epist. 10. Quem res plus nimio delectauere secundæ,
Mutatæ quatiens: si quid mirabere, pones
Inuitus: fuge magna: licet sub paupere tecto
Reges, & regum uita percurrere amicos.
Ceruus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat, donec minor in certamine longo
Implorauit opes hominis, frænumq; recepit.
Sed postquam uictor uiolens discessit ab hoste,
Non equidem dorso, non frænum depulit ore:
Sic qui pauperiem ueritus potiore metallis
Libertate caret, dominum uehet improbus: atq;
Seruiet æternum, qui paruo nesciet uti.
Cui non conueniet sua res, ut calceus olim
Si pede maior erit, subuertet: si minor, uret.
Letus sorte tua uiues sapienter Aristi.

Ex epist. 11. Imperat, aut seruit collecta pecunia cuiq;
Tortum digna sequi, potius quàm ducere funem.
Tu quancunq; deus tibi fortunauerit horam,
Grata sume manu: nec dulcia differ in annum.
Ut quocunq; loco fueris, uixisse libenter

Te dicas.

Te dicas.
Non loc
Cælum,
Strenua
Quadrig
Est vlu
G Fru
Sirecte f
Ab Ioue
Pauper
Si uentr
Dinitia
GRU
Cui pla
Stultus
In culp
G Optat
Quam f
G Tu
Iactam
Sed uer
Ne ue p
G Stult
G Falsi
Quem,
Qui co
G Cau
Suspect
Oderu

Te dicas. nam si ratio & prudentia curas,
Non locus effusi late maris arbiter aufert:
Cælum, non animum mutant, qui trans mare currunt.
Strenua nos exercet inertia: nauibus atq;
Quadrigis petimus bene uiuere, quod petis hic est.
Est v'lubris, animus si te non deficit æquus.

¶ Fructibus Agrippæ Siculis, quos colligis Icci, Ex epist. 12.
Si recte frueris, non est ut copia maior
Ab Ioue donari possit tibi: tolle querelas.
Pauper enim non est cui rerum suppetit usus.
Si ventri bene, si lateri est, pedibusq; tuis, nil
Diuitiæ poterunt regales addere maius.

¶ Rure ego uiuentem, tu dicis in urbe beatum. Ex epist. 14.
Cui placet alterius, sua nimirum est odio sors.
Stultus uterq; locum immeritum causatur iniquè:
In culpa est animus, qui se non effugit unquam.
¶ Optat ephippia bos piger, optat arare caballus:
Quam scit uterq; libens (censebo) exerceat artem.

¶ Tu recte uiuis, si curas esse quod audis. Ex epist. 17.
Iactamus iam pridem omnes te Roma beatum.
Sed uereor ne cui de te plus, quàm tibi, credas:
Ne'ue putes alium sapiente bonoq; beatum.
¶ Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
¶ Falsus honor iuuat, & mendax infamia terret
Quem, nisi mendosum, & mendacem? uir bonus est quis?
Qui consulta patrum, qui leges, iurâq; seruat.
¶ Cautus enim metuit foveam lupus, accipiterq;
Suspectos laqueos, & opertum miluius hamum.
Oderunt peccare boni uirtutis amore:

Te dicas.

h z

Oderunt

Oderunt peccare mali formidine pœnæ.
 ¶ Quo melior seruo, quo liberior sit avarus,
 In triuijs fixum cum se demittit ob assem,
 Non uideo. nam qui cupiet, metuet quoq; porro
 Qui metuens uiuit, liber mihi non erit unquam.
 Perdidit arma, locum uirtutis deseruit, qui
 Semper in augenda festinat, & obruitur re.
 ¶ Vir bonus & sapiens audebit dicere, Pentheu
 Rector Thebarum quid me perferre, pati q;
 Indignum coges? adimam bona, nempe pecus, rem,
 Lectos, argentum? tollas licet. & manicis, &
 Compeditibus sæuo te sub custode tenebo.
 Ipse deus, simul atq; uolam, me soluet, opinor
 Hoc sentit, moriar. mors ultima linea rerum est.

Ex epist. 18. ¶ Res gerere, & captos ostendere ciuibus hostes,
 Attingit solium Iouis, & cœlestia tentat.
 Principibus placuisse uiris non ultima laus est.
 ¶ Nec cuius homini contingit adire Corinthum.
 ¶ Sed tacitus pasci si posset coruus, haberet
 Plus dapis, & rixæ multo minus, inuidiæ q;
 ¶ Nec semel irrisus triuijs attollere curat
 Fracto crure planum: licet illi plurima manet
 Lacryma, per sanctum iuratus dicat O sirim
 Credite, non ludo, crudeles tollite claudum.
 Quære peregrinum, uicinia rauca reclamat.

Ex epist. 19. ¶ Arcanum neq; tu scrutaberis ullius unquam:
 Commissumq; teges, & uino tortus & ira.
 Nec tua laudabis studia, aut aliena reprehendes.
 ¶ Quid de quoq; uiro, & cui dicas, sæpe uideto.

Percun

Percunctatorem fugito: nam garrulus idem est.
 Nec retinent patula commissa fideliter aures:
 Et semel emissum uolat irreuocabile uerbum.
 ¶ Qualem commendes, etiam atq; etiam aspice, ne mox
 Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
 Fallimur, & quondam non dignum tradimus: ergo
 Quem sua culpa premit, deceptus omite tueri:
 Ut penitus notum, si tentent crimina, serues:
 Tuterisq; tuo fidentem praesidio, qui
 Dente Theonino cum circumroditur: ecquid
 Ad te post paulò uentura pericula sentis?
 Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet:
 Et neglecta solent incendia sumere uires.
 Dulcis inexpertis cultura potentis amici,
 Expertus metuet: tu dum tua naui in alto est,
 Hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.
 Oderunt hilarem tristes, tristemq; iocosi:
 Sedatum celeres, agilem, gnauumq; remissi.
 ¶ Inter cuncta leges, & percunctabere doctos:
 Qua ratione queas traducere leniter auum.
 ¶ Quid credis amice precari?
 Sit mihi, quod nunc est, etiam minus: ut mihi uiuam,
 Quod superest aui: siquid superesse uolunt Dij.
 ¶ Sed satis est orare Iouem, qui donat & aufert.
 Det uitam, det opes: æquum mihi animum ipse parabo.
 ¶ Non ego uentose plebis suffragia uenor
 Impensis coenarum, & trite munere uestis.
 ¶ Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram:
 Ira truces inimicitias, & funebre bellum.

Ex epist. 20

h 3

Ex lib.

Ex epist. 1. ¶ Nauem agere ignarus nauis timet: abrotonū agro
 Non audet, nisi qui didicit, dare. quod medicorum est,
 Promittunt medici: tractant fabrilis fabri.
 Scribimus indocti, doctiq; poemata passim.
 Hic error tamen, & leuis hæc insania quantas
 Virtutes habeat, sic collige.

Ex epist. 2. ¶ Multa fidem promissa leuant, ubi plenius æquo
 Laudat uenales, qui uult extrudere merces.
 ¶ Scriptorū chorus omnis amat nemus, & fugit urbem.

EX IV VENA LE.

Ex Sat. 1. ¶ Probitas laudatur & alget.
 Nil erit ulterius, quod nostris moribus addat
 Posteritas: eadem cupient, facientq; minores.
 Omne in præcipiti uitium stetit.
 ¶ Tecum prius ergo uoluta
 Hæc anime ante tubas: galeatum sero duelli
 Pœnitet.

Ex Sat. 2. ¶ Ultra Sauromatas fugere hinc libet: & glaciale
 Oceanum, quoties aliquid de moribus audent,
 Qui Curios simulant, & Bacchanalia uiuunt.
 ¶ Loripedem rectus derideat, Aethiopem albus.
 Quis tulerit Gracchos de seditione querentes?
 Quis cælum terris non misceat, & mare cœlo,
 Si fur displiceat Verri, homicida Miloni?
 ¶ Dedit hanc contagio labem:

Et dabit

Et dabit in plures. sicut grex totus in agris
Vnius scabie cadit, & porrigine porci.

¶ Nemo repente fuit turpissimus: accipient te
Paulatim, qui longa domi redimicula sumunt
Frontibus, & toto posuere monilia collo.

¶ Res hodie minor est here quàm fuit: atq; eadem cras Ex Sat. 3.
Deteret exiguis aliquid.

¶ Cedamus patria: uiuant Arturii istie,
Et Catulus. maneant qui nigrum in candida uertunt.
¶ Quantum quisque sua nummorum seruat in arca,
Tantum habet & fidei.

¶ Nil habet infelix paupertas durius in se,
Quàm quòd ridiculos homines facit.
¶ Haud facile emergunt, quorum uirtutibus obstat
Res angusta domi.

¶ Hic ultra uires habitus nitor, hic aliquid plus,
Quàm satis est: interdum aliena sumitur arca.
Commune id uitium est: hic uiuimus ambitiosa
Paupertate omnes.

¶ Ebrius ac petulans, qui nullum forte cecidit,
Dat pœnas: noctem patitur lugentis amicum
Pelidæ: cubat in faciem, mox deinde supinus.
Ergo non aliter poterit dormire. quibusdam
Somnum rixa facit.

¶ Nemo malus felix.

Ex Sat. 4.

¶ Nihil est quod credere de se
Non possit, cum laudatur dijs æqua potestas.

¶ Credo pudicitiam Saturno rege moratam
In terris: uisamq; diu, cum frigida paruas

Ex Sat. 6.

h 4

Præbe

Præberet spelunca domos, ignemq; laremq;
 Et pecus & dominos communi clauderet umbra.
 ¶ Si uerum excutias, facies, non uxor, amatur.
 Tres rugæ subeant, & se cutis arida laxet:
 Fiant obscuri dentes, oculiq; minores:
 Collige sarcinulas dicit libertus, & exi:
 Iam grauis es nobis.

¶ Nulla ne de tantis gregibus tibi digna uidetur?
 Sit formosa, decens, diues, sœcunda, uetustos
 Porticibus disponat auos: intactior omni
 Crinibus effusis bellum dirimente Sabina.
 Rara auis in terris, nigroq; simillima cygno.
 Quis feret uxorem cui constant omnia? malo,
 Malo Venusiam, quàm te Cornelia mater
 Gracchorum, si cum magnis uirtutibus affers
 Grande supercilium, & numeras in dote triumphos.
 ¶ Quæ tanti grauitas? quæ forma? ut se tibi semper
 Imputet, huius enim rari summûq; uoluptas
 Nulla boni quoties animo corrupta superbo,
 Plus aloës, quàm mellis habet.

¶ Hoc uolo, sic iubeo: sit pro ratione uoluntas.
 ¶ Nulla fere causa est, in qua non fœmina litem
 Mouerit: accusat Manilia, si rea non est.
 Componunt ipsæ pro se, formantq; libellos.
 ¶ Prima peregrinos obscœna pecunia mores
 Intulit: & turpi frugerunt secula luxu
 Diuitiæ molles. quid enim Venus ebria curat?
 ¶ Nil non permittit mulier sibi: turpe putat nil,
 Cum uirides gemmas collo circundedit, & cum

Auribus

Auribus
 Intoler
 ¶ N
 ¶ Si f
 So uol
 Ventia
 Sydu
 Seruis
 Felix i
 ¶ S
 Sangu
 Maion
 ¶ Qu
 Fumof
 Si cor
 ¶ T
 Atria
 ¶ Prin
 Iustiti
 ¶ -Q
 Indig
 Insign
 ¶ Hæ
 Trad
 ¶ -Se
 Pontic
 Laud
 ¶ -A
 Incer

*Auribus externis magnos committit elenchos.
Intolerabilius nihil est, quàm fœmina diues.*

¶ Nōsse uolunt omnes, mercedem soluere nemo.

Ex Sat. 7.

¶ Si fortuna uolet, fies de rhetore consul:

So uolet hæc eadem, fies de consule rhetor.

Ventidius quid enim? quid Tullius? an'ne aliud, quàm

Sydus, & occulti miranda potentia fãti?

Seruis regna dabunt, captiuis fãta triumphos:

Felix ille tamen, coruo quoq; rarior albo.

¶ Stemmata quid faciunt? quid prodest Pontice longo *Ex Sat. 8.*

Sanguine censeris? pictos ostendere uultus

Maiorum? & stantes in curribus Aemulianos?

¶ Quis fructus generis, tabula iactare capaci

Fumosos equitum cum dictatore magistros,

Si coram Lepidis malè uiuitur?

¶ Totã licet ueteres exornent undiq; ceræ

Atria, nobilitas sola est, atq; unica uirtus.

¶ Prima mihi debes animi bona, sanctus haberi,

Iustitiæq; tenax, factis dictisq; mereris.

¶ -Quis enim generosum dixerit hunc, qui

Indignus genere, & præclaro nomine tantum

Insignis?

¶ Hæc satis ad iuuenem, quem nobis fama superbum

Tradit, & inflatum plenumq; Nerone propinquo.

¶ -Sed te censeris laude tuorum

Pontice noluerim, si tu nihil ipse futuræ

Laudis agas. miserrum est aliorum incumbere famæ.

¶ -Ambiguæ si quando citabere testis,

Incertæq; rei, Phalaris licet imperet, ut sis

h s

Falsus

Auribus

Falsus, & admoto distet periuria tatro.
 Summum crede nephas animam præferre pudori:
 Et propter uitam uiuendi perdere causas.
 Expectata diu tandem prouincia, cum te
 Rectorem accipiet, pone iræ fræna, modumq̃s:
 Pone & auaritiæ, miserere inopum sociorum.
 Ossa uides regum uacuis exusta medullis:
 Respice quid moneant leges: quid curia mandet:
 Præmia quanta bonos maneant: quàm fulmine iusto,
 Et Capito, & Numitor ruerint damnante senatu,
 Piratæ Cilicum.

Omne animi uitium tanto conspectius in se
 Crimen habet, quanto maior qui peccat habetur.

Breue siquod turpiter audes:

Quedam cum prima rescentur crimina barba.

Maro pater tibi sit Thersites, dummodo tu sis

Acacidæ similis, Vulcaniaq̃s arma capeffas:

Quàm te Thersitæ similem producat Achilles.

Ex Sat. 9. Fata regunt homines.

O Corydon Corydon, secretum diuitis ullum

Esse putas? serui ut taceant, iumenta loquentur.

Viuum est recte: tum propter plurima, tum his

Præcipue causis, ut linguas mancipiorum

Contemnas, nam lingua mali pars pessima serui.

Obrepi non intellecta senectus.

Ex Sat. 10. Quid tam dextro pede concipis, ut te

Conatus non pœniteat, uoti q̃s peracti?

Et torrens dicendi copia multis,

Et sua mortifera est facundia, uiribus ille

Confisus

Sed plur

Strangu

Pauca

Nocte i

Et mota

Cantabi

Prim

Diuitiæ

Nostra

Turb

Qu

Et nini

Excelsa

Casus, e

Quid C

Ad sua

Summu

Magn

M

Virtute

Præmi

Gloria

M

Quan

R

Atque

M

Cum s

Confisus

Confissus perijt, admirandisq; lacertis.
 Sed plures nimia congesta pecunia cura
 Strangulat, & cuncta exuperans patrimonium census.
 ¶ Pauca licet portes argenti uascula puri
 Nocte iter ingressus, gladium, contumq; timebis:
 Et motæ ad lunam trepidabis arundinis umbras.
 Cantabit uacuuus coram latrone uiator.
 ¶ Prima fere uota, & cunctis notissima templis,
 Diuitiæ crescant, ut opes, ut maxima toto
 Nostra sit arca foro.
 ¶ Turba tremens sequitur fortunam semper, & odit.
 ¶ Qui nimios optabat honores,
 Et nimias poscebat opes, numerosa parabat
 Excelsæ turris tabulata, unde altior esset
 Casus, & impulsæ præceps immane ruinæ.
 Quid Crassos, quid Pompeios evertit? & illum
 Ad sua qui domitos deduxit flagra Quirites?
 Summus nempe locus nulla non arte petitus,
 Magnaq; numinibus uota exaudita malignis.
 ¶ Maior famæ sitis est, quam
 Virtutis. quis enim uirtutem amplectitur ipsam,
 Præmia si tollas? patriam tamen obruit olim
 Gloria paucorum, & laudis tituliq; cupido.
 ¶ Mors sola satetur
 Quantula sunt hominum corpuscula.
 ¶ Rara est adeo concordia formæ,
 Atque pudicitie.
 ¶ Mulier seuissima tunc est,
 Cum stimulos odio pudor admouet.

¶ Nil

Confissus

¶ Nil ergo optabunt homines: si consilium uis,
 Permittes ipsis expendere numinibus quid
 Conueniat nobis, rebusq; sit utile nostris.
 Nam pro iucundis aptissima quæq; dabunt dii:
 Charior est illis homo quam sibi, nos animorum
 Impulsu, & cæca magnaq; cupidine ducti,
 Coniugium petimus, partumq; uxoris: at illis
 Notum, qui pueri, qualisq; futura sit uxor.

¶ -Semuta certe

Tranquillæ per uirtutem patet unica uita.

Ex Sat. 11. ¶ Interea gustus elementa per omnia quærunt,
 Nunquam animo pretijs obstantibus: interius si
 Attendas, magis illa iuuant, quæ pluris emuntur.

¶ -Buccæ

Noscenda est mensura tuæ: spectandaq; rebus
 In summis minimisq; etiam cum piscis emetur.

¶ Non prematuri cineres, nec funus acerbum
 Luxuriæ: sed morte magis metuenda senectus.

¶ -Ingratos ante omnia pone sodales.

¶ -Voluptates commendat rarior usus.

Ex Sat. 12. ¶ Non propter uitam faciunt patrimonia quidam:
 Sed cæci uitio propter patrimonia uiuunt.

Ex Sat. 13. Exemplo quodcunq; malo committitur, ipsi
 Dissplicet auctori: prima est hæc ultio, quod se
 Iudice nemo nocens absoluitur: improba quamuis
 Gratia fallacis prætoris uicerit urnam.

¶ Ponamus nimios gemitus: flagrantior æquo
 Non debet dolor esse uiri, nec uulnere maior.

¶ Rari quippe boni: numero uix sunt totidem, quot

Thebarum

Thebarum portæ, uel diuitis ostia Nili.
 Improbitas illo fuit admirabilis æuo:
 Credebant hoc grande nefas, & morte piandum,
 Si iuuenis uetulo non assurrexerat, & si
 Barbato cuicunq; puer: licet ipse uideret
 Plura domi færra, & maiores glandis acervos:
 Tam uenerabile erat præcedere quattuor annis,
 Primaq; par adeo sacre lanugo senectæ.
 Quandoquidem accepto claudenda est ianua damno.

Gallinæ filius albæ.

G-Minuti

Semper & infirmi est animi, exiguiq; uoluptas
 Ultio.

Pœna autem uehemens, ac multo sæuior illis
 Quas & Cæditijs grauis inuenit & Radamanthus,
 Nocte dieq; suum gestare in pectore testem.
 Nam scelus intra se tacitum qui cogitat ullum,
 Facti crimen habet.

Mobilis & uaria est ferme natura malorum.

Ex Sat. 14.

G-Velocius & citius nos

Corrumpunt uitiorum exempla domestica, magnis
 Cum subeant animos autoribus.

G-Dociles imitandis

Turpibus, ac prauis omnes sumus.

Vnde tibi frontem libertatemq; parentis,
 Cum facias peiora senex?

G-Sponte tamen iuuenes imitantur cetera: solam

Inuiti quoq; auaritiam exercere iubentur.

Fallit enim uitium specie uirtutis & umbra,

Cum

Cum triste est habitu, uultuq; & ueste seuerum:
 Nec dubie tanquam frugi laudatur auarus,
 Tanquam parcus homo, & rerum tutela suarum.
 ¶ Interea pleno cum turget sacculus ore,
 Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit:
 Et minus hanc optat, qui non habet, ergo paratur
 Altera uilla tibi, cum rus non sufficit unum:
 Et proferre libet fines: maiorq; uidetur,
 Et melior uicina seges: mercaris & hanc, &
 Arbusta, & densa montem qui canet oliua.

¶ Nec plura uenena
 Miscuit: aut ferro grassatur sepius ullum
 Humane mentis uitium, quam seua cupido
 Indomiti census.

¶ Viuite contenti casulis, & collibus istis,
 O pueri, Marsus dicebat, & Hernicus olim,
 Vestinusq; senex, panem queramus aratro,
 Qui satis est mensis.

¶ Lucri bonus est odor ex re
 Qualibet.

¶ Vnde habeas querit nemo: sed oportet habere.

¶ Misera est magni custodia census.

¶ Nullum numen abest si sit prudentia.

¶ Nunquam aliud natura, aliud sapientia dicit.

Ex Sat. 15. ¶ Seuis inter se conuenit ursis:
 Ast homini ferrum letale incude nefanda
 Produxisse parum est.

EX P E R S I I

S A T Y R I S.

Quis expedituit psittaco suum $\chi\alpha\iota\tau\epsilon$?
 Picasq; docuit nostra uerba conari?
 Magister artis, ingeniq; largitor
 Venter, negatas artifex sequi uoces.

Ex Sat. 1.

G—Vsq; adeo ne
 Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter?
 At pulchrum est digito monstrari, & dicier, Hic est.
 G—Rides ait, & nimis uncis
 Naribus indulges.

G—Hæc Rara auis est.

G—Neq; enim mihi cornea fibra est.

G—Auriculas asini quis non habet?

Ex Sat. 2.

G—Dicite pontifices in templo quid facit aurum?
 Nempe hoc quod Veneri donata a uirgine puppa.
 Quin damus id superis, de magna quod dare lance
 Non possit magni Messala lippa propago?
 Compositum ius, fasq; animi, sanctosq; recessus
 Mentis, & incoctum generoso pectus honesto?
 Hæc cedo, ut admoqueam templus, & farre litabo.

Ex Sat. 3.

G—Rure paterno

Est tibi far modicum, purum & sine labe salinum.

Quid metuas? cultrixq; foci secur a patella:

Hoc satis.

G—Ego te intus & in cute noui.

Ex Pers. G—Venienti occurrere morbo.

Ex Sat. 4.

G—Vt nemo in sese tentat descendere, nemo:

Sed

Sed precedenti spectatur mantica tergo.

¶ Respue quod non es: tollat sua munera cerdo:

Tecum habita: & noris quàm sit tibi curta supellex.

Ex Sat. 5. ¶ Mille hominum species, & rerum discolor usus:
Velle suum cuiq; est, nec uoto uiuitur uno.

¶ V uue memor leti, fugit hora.

EX LVCANI

LIBRIS.

¶ Nulla fides regni socijs, omnisq; potestas
Impatiens consortis erit: nec gentibus ullis

Credite: nec longe fatorum exempla petantur.

¶ Stimulos dedit amula uirtus.

¶ Nec quenquam iam ferre potest, Cæsar'ue priorem,
Pompeius'ue parem.

¶ Fœcunda uirorum
Paupertas fugitur.

Ex lib. 2. ¶ Tolle moras: semper nocuit differre paratis.

¶ Sit cæca futuri

Mens hominum fâti: liceat sperare timenti.

¶ Hi mores, hæc duri immota Catonis

Secta fuit, seruare modum, finemq; tenere,

Naturamq; sequi, patrieque impendere uitam:

Nec sibi, sed toti genitum se credere mundo.

Ex lib. 3. ¶ Vsq; adeo solus ferrum, mortemq; timere

Auri nescit amor: pereunt discrimine nullo
Amissæ leges.

¶ Seruat multos fortuna nocentes.

Et tantum miseris irasci numina possunt.

¶ Creuit in aduersis uirtus.

¶ O prodiga rerum

Ex lib. 4.

Luxuries, nunquam paruo contenta paratu:

Et quæditorum terra, pelagoq; ciborum

Ambitiosa fames, & laute gloria mensæ,

Discite quàm paruo liceat producere uitam:

Et quantum natura petat: non erigit egros

Nobilis ignoto diffusus consule Bacchus:

Non auro, myrrhaq; bibunt: sed gurgite puro

Vitæ redit: satis est populis fluuiusq; Ceresq;.

¶ Variam semper dant otia mentem.

¶ Fortissimus ille est,

Ex lib. 7.

Qui promptus metuenda pati, si comminus instent,

Et differre potest.

¶ Capit omnia tellus.

¶ Ardua quippe fides robustos exigit annos.

Ex lib. 8.

¶ Mors ultima pœna est,

Non metuenda uiris.

¶ Exeat aula,

Qui uult esse pius: uirtus & summa potestas

Non coeunt: semper metuet, quem seua pudebunt.

¶ Aduersis non deesse decet, sed læta secutos

Nulla fides unquam miseros elegit amicos.

¶ Gaudet patientia duris.

Ex lib. 9.

¶ Iuppiter est quodcunq; uides, quocunq; moueris.

¶ Nulla fides pietasq; uiris, qui castra sequuntur.

¶ Venalesq; manus: ibi fas, ubi maxima merces.

EX TRAGOEDIIS SENECAE.

EX HERCVLE FVRENTE, TRA-
GOEDIA PRIMA.

EX 1. actu.

¶ Nouit paucos
Secura quies: qui uelocis
Memores cui, tempora nunquam
Reditura tenent. dum fata sinunt,
Viuite leti: properat cursu
Vita citato, uolucrisq; die
Rota præcipiti uertitur anni:
Duræ peragunt pensa sorores,
Nec sua retro fila reuoluunt.
At gens hominum fertur rapidis
Obuia fati, incerta sui.
Stygias ultro quærimus undas.
¶ Certo ueniunt ordine Parcæ:
Nulli iussu cessare licet:
Nulli scriptum proferre diem:
Recipit populos urna citatos.
¶ Venit ad pigros cana senectus:
Humiliq; loco, sed certa sedet
Sordida parue fortuna domus:
Alte uirtus animosa cadit.

EX 2. actu.

¶ Finis alterius mali
Gradus est futuri.
¶ Prosperum ac felix scelus,
Virtus uocatur. Sontibus parent boni.

IIS

TRA =

Ius est in armis, opprimit leges timor.

¶ Quod nimis miseri uolunt,

Hoc facile credunt. A.M. Imo quod metuunt nimis

Nunquam admoueri posse, nec tolli putant.

M.E. Prona est timori semper in peius fides.

¶ Iniqua raro maximis uirtutibus

Fortuna parcit: nemo se tuto diu

Periculis offerre tam crebris potest.

Quem sepe transit casus, aliquando inuenit.

¶ Qui genus iactat suum,

Aliena laudat. Rapta, sed trepida manu,

Sceptra obtinentur: omnis in ferro est salus.

Quod ciuibus tenetur inuitis, scias

Strictus tuetur ensis, alieno in loco

Haud stabile regnum est.

¶ Inuidia fastum ac sermo popularis premet.

Ars prima regni est, posse inuidiam pati.

¶ Sequitur superbos uictor à tergo deus.

¶ Cum uictor arma posuit, & uictum decet

Deponere odia.

¶ Cogi qui potest, nescit mori.

¶ Virtus est domare quæ cuncti pauent.

¶ Non est ad astra mollis è terris uia.

¶ Quemcunq; miserum uideris, hominem scias.

A.M. Quemcunq; fortem uideris, miserum neges.

¶ Post multa uirtus opera laxari solet.

¶ Immites potuit flectere cantibus

Umbrarum dominos, & prece supplici

Orpheus Eurydicen dum recipit suam:

Ex Choro.

i 2

Quæ

Quæ syluas, & aues, saxaq; traxerat
 Ars, quæ præbuerat fluminibus moras:
 Ad cuius sonitum constiterant feræ,
 Mulcet non solitis uocibus inferos:
 Et surdis resonat clarius in locis.

¶ Odit uerus amor, nec patitur moras.

Ex 3. actu. ¶ Votum secundet qui potest nostrum deus,
 Rebusq; lassus adsit.

¶ Quod fuit durum pati,
 Meminisse dulce est.

¶ Ipsaq; morte, peior est mortis locus.

¶ Quisquis est placide potens,
 Dominusq; uitæ: seruat innocuas manus,

Et incruentum nutis imperium regit,
 Animoq; parcit: longa permensus diu

Felicitis æui spatia, uel cœlum petit,
 Vel læta felix nemoris Elysij loca

Iudex futurus.

Ex Choro. ¶ Nemo ad id serò uenit, unde nunquam,
 Cum semel uenit, potuit reuerti.

¶ Tuq; ô domitor
 Somne malorum, requies animi,

Pars humanæ melior uitæ.

¶ Pectora tantis obsessa malis,
 Non sunt ictu ferienda leui.

Ex 5. actu. ¶ Sæpe uindicta obfuit.

EX THYESTE, TRAGOED. II.

¶ Quos cogit metus

Laudare

Laudare, eosdem reddit inimicos metus.

At qui fauoris gloriam ueri petit,

Animo laudari magis, quàm uoce ualet.

Laus uera humili sæpe contingit uiro.

¶ Rex uelit honesta: nemo non eadem uelit.

¶ Vbi non est pudor,

Nec cura iuris, sanctitas, pietas, fides,

Instabile regnum est.

Iam tempus illi fecit ærumnas leues.

A T. Malorum sensus accrescit die.

Leue est miseras ferre: perferre est graue.

¶ Sæpe in magistrum scelera redierunt sua.

A T. Vt nemo doceat fraudis, et sceleris uiam:

Regnum docebit.

¶ Tacita iam rudibus fides

Non est in annis: detegent forsân dolos.

¶ Multa, sed trepidus, solet

Detegere uultus: magna nolentem quoq;

Consilia produnt.

¶ Rex est qui posuit metus,

Et diri mala pectoris:

Quem non ambitio impotens,

Et nunquam stabilis fauor

Vulgi præcipitis mouet.

¶ Mens regum bona possidet.

¶ Non capit regnum duos.

¶ Mihi crede falsis magna nominibus placent,

¶ Dum excelsus steti,

Nunquam pauere destiti: atq; ipsum mei

Ex Choro.

Ex 3. actu.

D. II.

Laudare

i 3

Ferrum

Ferrum timere lateris. O quantum bonum est
 Obstare nulli carpere securas dapes.
 Humi iacentem scelera non intrant casam:
 Tutusq; mensa capitur angusta cibus.
 Venenum in auro bibitur: expertus loquor.
 Nec abnuendum, si dat imperium deus,
 Nec appetendum.

Ex Choro.

Seruum est cauendi tempus in medijs malis.

Nulla uis maior pietate uera est.
 Nulla fors longa est: dolor, ac uoluptas
 Inuicem cedunt: breuior uoluptas.

Ima permutat brevis hora summis.

Omne sub regno grauiore regnum est.

Quem dies uidit ueniens superbum,

Hunc dies uidit fugiens iacentem.

Nemo confidat nimium secundis:

Nemo desperet meliora lapsis.

Miscet hæc illis: prohibetq; Clotho

Stare fortunam: rotat omne fatum.

Nemo tam diuos habuit fauentes,

Crastinum ut posset sibi polliceri.

Res deus nostras celeri citatas

Turbine uersat.

Tristis egestas, rebusq; grauis

Pudor afflictis, magis unde cadas

Quàm quò, refert.

Proprium hoc miseros sequitur uitium,

Nunquam rebus credere letis:

Redeat felix fortuna licet,

Tamen

Tamen
 Mitti
 Mens a

EX

Nec
 Timere
 Obstare
 -Vi
 Qui no

Q
 Patiar
 In se
 Reg
 Sunt e
 For
 Inic

EX

Q
 Popul
 Qui
 Sero
 Du
 Fluit
 Tun
 Subit
 Non
 Pa

Tamen afflictos gaudere piget.
 Mittit luctus signa futuri,
 Mens ante sui præfaga mali.

EX THEBAIDE, TRAGOED. III.

Nec est ut putas uirtus pater
 Timere uitam: sed malis ingentibus
 Obstare, nec se uertere, ac retro dare.
 Vitam contempsit, mori
 Qui non concupiscit.

Quoties necesse est fallere, aut falli à suis:
 Patiare potius ipse, quam facias scelus.
 In seruitutem cadere de regno, graue est.
 Regna cum scelere, omnibus
 Sunt exilijs grauiora.
 Fortuna belli semper ancipiti in loco est.
 Iniqua nunquam imperia retinentur diu.

Ex 4. actu.

EX HIPPOLYTO, TRAGOED. IIII.

Quisquis in primo obstitit,
 Populitq; amorem, tutus ac uictor fuit.
 Qui blandiendo dulce nutriuit malum:
 Sero recusat ferre, quod subiit iugum.
 Dum quis secundis rebus exultat nimis,
 Fluitq; luxu semper insolita appetens:
 Tunc illum magnæ dira fortunæ comes
 Subit libido: non placent suetæ dapes,
 Non tecta sani moris, aut uilis cibus.
 Pars sanitatis uelle sanari.

Ex 1. actu.

Tamen

i 4

Vincit

Veros fatetur.

*¶ Quisquis in culpa fuit
Dimissus, omne odit quod dubium putat.
Sic odia fiunt.*

*¶ Odia qui nimium timet,
Regnare nescit. regna custodit metus:
Qui sceptrā duro seuus imperio regit,
Timet timentes: metus in autorem redit.*

*¶ Prima languescit senum
Memoria: longo lassā sublabens situ.
¶ Quid uerba queris? ueritas odit moras.
Fatere: ne te cogat ad uerum dolor,
Prohibet fides.*

*¶ Quicquid excessit modum,
Pendet instabili loco.*

Ex Choro. ¶ Quicquid facimus, uenit ex alto.

EX TROADE, TRAGOED, VI.

*Ex Choro ¶ Nulla dies
mulierum. Mœrore caret: sed noua fletus
Causa ministrat.*

*Ex 2. actu. Iuuenile uitium est, regere non posse impetum.
¶ Violenta nemo imperia continuit diu:
Moderata durant. quoq; fortuna altius
Euexit, ac leuauit humanas opes:
Hoc se magis suppressere felicem decet:
Variosq; casus tremere, metuētem deos
Nimium fauētes.*

¶ Qui nō uetat peccare, cum possit, iubet.

¶ Est regis alti spiritum regi dare.

¶ Præferre patriam liberis regem decet.

¶ Quodcunq; libuit facere, uictori licet.

¶ Minimum decet liberè, cui multum licet.

¶ Miserrimum est timere, cum speres nihil.

Ex 3. actu.

¶ Victor feroces impetus primos habet.

¶ Leuius solet timere qui propius timet.

¶ Simulata remoue uerba: non facile est tibi

Decipere Vlysssem.

¶ Magnifica uerba mox propè admota excutit.

¶ Verberibus, igne, morte, cruciatu eloqui

Quodcunq; celas, adiget inuitam dolor.

¶ Pectore imo condita arcana eruet:

Neceſſitas plus poſſe, quàm pietas ſolet.

¶ Veritas nunquam latet.

¶ Dedidit animus ſero, quod didicit diu.

¶ Fletus ærumnas leuat.

Ex 4. actu.

¶ Ad autores redit

Sceleris coacti culpa.

¶ Durum & inuiſum & graue eſt,

Scrutia ferre.

Ex Choro.

¶ Dulce mœrenti eſt populo dolentum

Dulce lamentis reſonare gentes.

¶ Ferre quam ſortem patiuntur omnes,

Nemo reſuſat.

¶ Nemo ſe credit miſerum, licet ſit.

Tolle felices: remoueto multo

Diuites auro: remoueto centum

Rura qui ſcindat opulenta bobus:

Eſt

Pauperi

Pauperi surgent animi iacentes.
 Est miser nemo, nisi comparatus.
 ¶ Aequior casum tulit & procellas
 Mille qui ponto pariter carinas
 Obrui uidet.

EX MEDEA, TRAGOED. VII.

- EX 1. actu. ¶ Ira quæ tegitur, nocet.
 Professæ perdunt odia uindictæ locum.
 ME. Leuis est dolor, qui capere consilium potest,
 Et clepere sese: magna non latitant mala.
- EX 2. actu. ¶ Fortuna fortes metuit, ignauos premit.
 ¶ Nunquam potest non esse uirtuti locus.
 ¶ Spes nulla rebus monstrat afflictis uiam.
 ME. Qui nihil potest sperare, desperat nihil.
 ¶ Compesce uerba, parce iam demens minis,
 Animosq; mûnue: tempori aptari decet.
 Fortuna opes auferre, non animum, potest.
 Aequum atq; iniquum regis imperium feras.
 ME. Iniqua nunquā regna perpetuò manēt.
 ¶ Qui statuit aliquid parte inaudita altera,
 Aequum licet statuerit, haud æquus est.
 ¶ Difficile quàm sit animū ab ira flectere
 Iam concitatum, quàmq; regale hoc putet,
 Sceptris superbas quisquis admouit manus,
 Quà coepit ire, regia didici mea.
 ¶ — Rapida fortuna, ac leuis,
 Præceps q; regno eripuit, & exilio dedit.
 Confide regnis: cum leuis magnas opes

Huc fera
 Magnifi
 Prodesse
 Protegen
 ¶ Nullu
 ¶ Am
 Nemo p
 ¶ Graui
 ¶ Suspe
 ¶ Ni
 Tanta,
 Quanto

¶ Cæcu
 Nec teg
 Haud t

EX

¶ Reg
 Fortun
 Dubio
 Nunq
 Certu
 Alia e
 Vexa
 ¶ Vt
 Fortu
 Metu

Huc

Huc ferat, & illuc casus, hoc reges habent
Magnificum, & ingens: nulla quod rapiet dies,
Prodesse miseris, supplices fido lare
Protegere.

¶ Nullum ad nocendum tempus angustum est malis.

¶ Amor timere neminem uerus potest.

Ex 3. actu.

Nemo potentes aggredi tutus potest.

¶ Grauis ira regum est semper.

¶ Suspecta ne sint, longa colloquia amputa.

¶ Nulla uis flammæ, tumidiq; uenti

Ex Choro.

Tanta, nec teli metuenda torti:

Quanta cum coniunx uiduata tedis

Ardet & odit.

¶ Cæcus est ignis stimulat us ira,

Nec tegi curat, patitur ue frænos:

Haud timet mortem, cupit ire in ipsos

Obuius enses.

EX AGAMEMN. TRAGOED. VIII.

¶ Regnorum magnis fallax

Fortuna bonis, in præcipiti

Dubioq; nimis excelsa loco,

Nunquam placidam sceptrâ quietem,

Certum ue sui tenuere diem:

Alia ex alijs cura fatigat:

Vexatq; animos noua tempestas.

¶ Ut præcípites regum casus

Fortuna rotat: metui cupiunt,

Metuiq; timent: non nox illis

Ex Choro.

Alma

Huc

Alma recessus præbet tutos:
Non curarum sumnus domitor
Pectora soluit.

¶ Feriunt celsos fulmina colles:
Corpora morbis maiora patent.

¶ Quicquid in altum
Fortuna tulit, ruitura leuat.

Modicis rebus longius æuum est.

Ex 2. actu.

¶ Periere mores, ius, decus, pietas, fides:
Et qui redire cum perit, nescit pudor.

¶ Quid tacita uersas?

Licet ipsa fileas, totus in uultu est dolor.

¶ Quod ratio nequit, sæpe sanauit mora.

¶ Quod metuit auget, qui scelere scelus obruit.

¶ Capienda rebus in malis præcepta uia est.

¶ Nam sera nunquam est ad bonos mores uia.

¶ Quem poenitet peccasse, penè est innocens.

¶ Prospera animos efferunt.

¶ Nec regna socium ferre, nec tede sciunt.

¶ Det ille ueniam facile, cui uenia est opus.

¶ Quid honesta prodest uita flagitio carens,

Vbi dominus odit? fit nocens, non queritur.

Ex 3. actu.

¶ Clades scire qui refugit suas,

Grauat timorem, dubia plus torquent mala.

¶ Omnisq; nimium longa properanti mora est.

Ex Choro.

¶ O quam miserum est nescire mori.

¶ Magis exurunt, quos secretæ

Lacerant curæ.

Ex 5. actu.

¶ Fidem secunda poscunt, aduersa exigunt.

Ex 6.

EX OCTAVIA, TRAGOED. IX.

¶ Iuuenilis ardor impetu primo furit:
 Languescit idem facile: nec durat diu
 In Venere turpi, ceu levis flammæ uapor.
 Amor perennis coniugis castæ manet.

Ex 1. actu.

¶ Iustum esse facile est, cui uacat pectus metu.

Ex 2. actu.

S E. Magnum timoris remedium clementia est.

N E. Extinguere hostem, maxima est uirtus ducis.

S E. Seruare ciues, maior est patriæ patri.

N E. Præcipere mitem conuenit pueris senem.

S E. Regenda magis est feruida adolescentia.

¶ N E. Fortuna nostra cuncta permittit mihi.

S E. Crede obsequenti parcius: leuis est dea.

N E. Inertis est nescire quid liceat sibi.

S E. Id facere laus est quod decet, non quod licet.

N E. Calcat iacentem uulgus. S E. inuisum opprimit.

N E. Ferrum tuetur principem. S E. Melius fides.

N E. Decet timeri Cæsarem. S E. at plus diligi.

N E. Metuant necesse est. S E. quicquid exprimitur,
 graue est.

N E. Iustisq; nostris pareant. S E. iusta impera.

¶ N E. Quicquid excelsum est, cadat.

S E. Pulchrum eminere est inter illustres uiros,

Consulere patriæ, parcere afflictis, fera

Cedere abstinere, tempus atq; iræ dare:

Orbi quietem, seculo pacem suo.

Hæc summa uirtus, petitur hæc cælum uia.

¶ Probitas, fidesq; coniugis, mores, pudor,

Placeant

Ex ob

Placeant marito. sola perpetuo manent
 Subiecta nulli, mentis atq; animi bona.
 Florem decoris singuli carpunt dies.
 ¶ Vis magna mentis, blandus atque animi calor
 Amor est.

Ex 4. actu. ¶ Quaecunq; mentis agitat infestus uigor,
 Ea per quietem sacer, & arcanus refert
 Veloxq; sensus.

Ex Choro. ¶ Bene paupertas
 Humili tecto contexta latet.
 Quatiunt altas sepe procellae,
 Aut euertit fortuna domos.

EX HERCVLE OETHEO, TRAG
 GOEDIA X.

Ex 1. actu. ¶ Nunquam est ille miser, cui facile est mori.

Ex 2. actu. ¶ Illicita amatur: excidit quicquid licet.

¶ Licet ipsa neget,
 Vultus loquitur quodcunq; negas.

Ex 3. actu. ¶ Haud est nocens, quicumque non sponte est nocens.
 ¶ Virtus in astra tendit, in mortem timor.

Ex Choro. ¶ Misera mens est incredula.
 ¶ Nunquam stygias fertur ad umbras
 Inclyta uirtus: uiuite fortes:
 Nec letheos saeva per annes
 Vos fata trahent: sed cum summas
 Exiget auras consumpta dies,
 Iter ad superos gloria pandet.

Ex lib

¶ Nu

EX LIBRIS BOETII DE CONSOLATIONE.

EX PRIMO LIB.

¶ Venit enim properata malis inopina senectus:

Ex 1. metro.

Et dolor etatem inſit ineſſe ſuam.

Intempeſtīui funduntur uertice cani:

Et tremūt effecto corpore laxa cutis.

Mors hominum felix, quæ ſe nec dulcibus annis

Inſerit: & mœſtis ſæpe uocata uenit.

Heu heu, quàm ſurda miſeros auertitur aures:

Et ſlentes oculos claudere ſæua negat.

Dum leuibus male fida bonis fortuna faucret:

Pene caput triſtis merſerat ora meum.

Nunc quia fallacem mutauit nubila uultum:

Protrahit ingratas impia uita moras.

Quid me felicem toties iactaſtis amici?

Qui cecidit, ſtabili non erat ille gradu.

¶ Heu quàm præcipiti merſa profundo

Ex 2. metro.

Mens hebet, & propria luce relicta

Tendit in externas ire tenebras,

Terrenis quoties flatibus acta

Creſcit in immenſum noxia cura.

¶ Sic quod præcipiti uia

Ex 6. metro.

Certum deſerit ordinem,

Letos non habet exitus.

EX LIBRO II.

Ex lib

¶ Nunquam diues agit, qui trepidus, gemens

Ex 2. metro

k

ſeſe

Sese credit egentem.

Ex 5. metr. ¶ Felix ninium prior atas

Contenta fidelibus aruis:

Nec inerti perdita luxu,

Facili quæ sera solebat

Ieiunia soluere glande.

¶ Sed sæuior ignibus Aetnae

Feruens amor ardet habendi.

Ex 7. metro. ¶ Mors spernit altam gloriam,

Inuoluit humile pariter & celsum caput,

Aequatq; summis infima.

EX LIB. III.

Ex 5. metr. ¶ Qui se uolet esse potentem,

Animos domet ille feroces.

¶ Quid genus & proauos strepitis?

Si primordia uestra

Autoremq; deum spectes,

Nullus degener extat,

Ni uitij peiora fouens

Proprium deserat ortum.

EX LVCRETIO.

Ex lib. 1. ¶ Semper in assiduo motu res quæque geruntur.

Ex lib. 2. ¶ Sed neq; tam facilis res ulla est, quin ea primum
Difficilis magis ad credendum constet: itemq;
Nil adeo magnum, neq; tam mirabile quicquam,
Quod non paulatim minuant mirarier omnes.

¶ Multo

¶ Multoq; in rebus acerbis
 Acris auertunt animos ad religionem,
 Quo magis in dubijs homines spectare periclis
 Conuenit, aduersisq; in rebus noscere qui sint.
 ¶ Macerat inuidia ante oculos illum esse potentem:
 Illum aspectari claro qui incedit honore:
 Ipsi se in tenebris uolui, cœnoq; queruntur.
 ¶ Præterea gigni pariter cum corpore, & unâ
 Crescere sentimus, pariterq; senescere mentem:
 Nam uelut infirmo pueri teneroq; uagantur
 Corpore: sic animi sequitur sententia tempus.
 Inde ubi robustis adoleuit uiribus ætas,
 Consilium quoq; maius, & auctior est animi uis.
 Post ubi iam ualidis quassatum est uiribus æui
 Corpus, & obtusis ceciderunt uiribus artus,
 Claudicat ingenium, delirat linguaq; mensq;
 Omnia deficiunt, atq; uno tempore desunt.
 ¶ Certa quidem finis uitæ mortalibus adstat:
 Nec deuitari letum pote quin obeamus.

Ex lib. 5.

¶ Quod si quis uera uitam ratione gubernat:
 Diuitiæ grandes homini sunt, uiuere parce,
 Aequo animo: neq; enim est usquam penuria parui.
 ¶ Nunc aurum, & purpura curis
 Exercent hominum uitam, belloq; fatigant.

EX MARTIALE.

De sue prægnante.

O' quantum est subitis casibus ingenium.

k 2

Daciant

SENTENTIAE

Daciani dogma laudat.

Ex libro 1.

¶ Nolo uirum facili redimit qui sanguine famam:
Hunc uolo, landari qui sine morte potest.

Ad Iulium.

Non bene distuleris uideas quod posse negari:

Et solum hoc ducas, quod fuit, esse tuum.

Expectant curæq; catenatiq; labores:

Gaudia non remeant, sed fugitiua uolant.

Hæc utraque manu, complexuq; affere toto:

Sæpe fluunt imo sic quoq; lapsa sinu.

Non est, crede mihi, sapientis dicere, uiuam.

Sera nimis uita est crastina: uiue hodie.

De Gellia.

Ille dolet uerè, qui sine teste dolet.

¶ Qui ducis uultus, & non legis ista libenter:

Omnibus inuideas, liuide, nemo tibi.

Ad Lucium Iulium.

Pingue solum lassat, sed iuuat ipse labor.

In Sextum.

Ex libro 2. ¶ Durum est Sexte negare, cum rogeris:

Quanto durius antequam rogeris?

¶ Ipse iubet mortis te meminisse deus.

In Cosconium.

Non sunt longa, quibus nihil est quod demere possis.

Ad Colinum.

Ex libro 4. ¶ Si sapias, utaris totis Coline diebus:

Extremumq; tibi semper adesse putes.

De Curitio.

Nullo facta loco possis excludere: cum mors

Venerit,

Venerit, in medio Tybure Sardinia est.

Ad Regulum.

Hi sunt inuidiæ nimirum Regule mores,

Præferat antiquos semper ut illa nouis.

Amicis esse donandum.

Extra fortunam est quicquid donatur amicis.

Quas dederis, solas semper habebis opes.

De Encolpo.

Quid non cogit amor?

Ad Posthumum.

Cras te uicturum, cras dicis Posthume semper:

Dic mihi cras istud Posthume quando uenit?

Quam longe cras istud ubi est? aut unde petendum?

Nunquid apud Parthos Armeniosq; latet?

Iam cras istud habet Priami, uel Nestoris annos:

Cras istud quanti, dic mihi, posset emi.

Cras uiues: hodie iam uiuere Posthume serum est:

Ille sapit quisquis Posthume uixit heri.

In Pollam.

Quod tegitur, maius creditur esse malum.

Ad Aemilianum.

Semper eris pauper, si pauper es Aemiliane:

Dantur opes nullis nunc, nisi diuitibus.

De fama redditus Domitiani.

Certus abest autor: sed uox hoc nuntiat omnis.

Credo tibi: uerum dicere fama soles.

Ad Licinium.

Viue uelut rapto, fugitiuaq; gaudia carpe,

Perdiderit nullum uita reuersa diem.

Ex libro 5.

Ex libro 7.

Venerit,

k 3

Ad Pri

Ad Priscum.

Ex lib. 8. *¶* Vxorem quare locupletem ducere nolim,
Quæritis? uxori nubere nolo mea.
Inferior matrona suo sit Prisce marito:
Non aliter fiunt femina, uirq; pares.
 Ad Domitianum.

Principis est uirtus maxima, nosse suos.
De columba Aretullæ.
Et dominum mundi flectere uota ualent.
 Ad Titullum.

Rape, congere, aufer, posside: relinquendum est.
 De Partheniana toga.

Ex lib. 9. *¶* Quid non longa dies, quid non consumitis annis
In Magistrum ludi.
Nam uigilare leue est, peruigilare graue.
 De M. Antonio.

Ex lib. 10. *¶* Ampliat ætatis spatium sibi uir bonus: hoc est
Viuere bis, uita posse priore frui.
 Ad Q. Ouidium.

Gaudia tu differs: at non et stamina differt
Atropos, atq; omnis scribitur hora tibi.
 In laudem Neruæ Traianæ.

Ex lib. 11. *¶* Ardua res hæc est, opibus non tradere mores:
Et cum tot Cræsos uiceris, esse Numam.
 De Caio Proculo.

—Minus gaudent, qui timuere nihil.
 In Zoilum.
Non eadem digitis pondera conueniunt.

In Chere

EX MARTIALE.

151

In Cheremontem.

Rebus in angustis facile est contemnere uitam:

Fortiter ille facit, qui miser esse potest.

Quid si me tonsor, cum stricta nouacula supra est,

Tunc libertatem, diuitiasq; roget?

Promittam: nec enim rogat illo tempore tonsor:

Latro rogat: res est imperiosa timor.

Ad Caridemum.

-O' quantum cogit egestas.

De Africano.

¶ Habet Africanus nullies: & tamen captat.

Fortuna multis nimis dat, satis nulli.

Ad Iulium.

Si uitare uelis acerba quedam,

Et tristes animi cauere morsus,

Nulli te facias nimis sodalem:

Gaudebis minus, & minus dolebis.

In Zoilum.

Crine ruber, niger ore, breuis pede, lumine laesus:

Rem magnam præstas Zoile, si bonus es.

Ad Sparsum.

Numerare pigri damna quis potest somni?

Ex lib. 12.

EX SILLIO

ITALICO.

¶ Tum pudor accendit mentem: nec conscia fallit

Virtus pressa loco.

¶ Nemo insons: pacem seruant commercia culpa.

Ex lib. 1.

Ex lib. 2.

k +

¶ Ardua

In Chere

- Ex libro 3.** *G* Ardua uirtutem profert uia.
G Et pace, & bello cunctis stat terminus aui.
G - Ire per ora
 Nomen in aeternum paucis mens ignea donat.
G Quantum etenim distant à morte silentia uitae?
G Gens ferri patiens, ac lata domare labores,
 Paulatim antiquo patrum desuescit honori.
G - Blandoq; ueneno
 Desidia, uirtus paulatim euicta senescit.
- Ex lib. 4.** *G* Explorant aduersa uiros: perq; aspera duro
 Nititur ad laudem uirtus interrita cliui.
G Pelle moras, breuis est magni fortuna fauoris.
G Heu primæ scelerum causæ, mortalibus aegris
 Naturam nescire deum. iusta ite precati
 Thure pio, coelumq; feros auertite ritus.
- Ex lib. 6.** *G* - Et incerti fallax fiducia Martis.
G Vera, ac ficta simul spargebat fama per urbem.
- Ex lib. 9.** *G* - Virtus futile nomen,
 Ni decoris adsint patiando tempora leti.
- Ex lib. 11.** *G* - Stat nulla diu mortalibus usquam
 Fortuna titubante fides.
G - Lata fouere
 Haudquaquam magni est animi decus.
G - Pax optima rerum
 Quas homini nouisse datum est: pax una triumphis
 Innumeris potior: pax custodire salutem,
 Et ciues æquare potens.
- Ex lib. 13.** *G* Ipsa quidem uirtus sibimet pulcherrima merces.
- Ex lib. 15.** *G* Magnanima inuidia uirtus caret.

G O Di

EX SILLIO.

153

Q' dñum exitium mortalibus, ò nihil unquam
Crescere, nec magnas patiens exurgere laudes
Inuidia.

Ex lib. 16.

EX THEBAIDE.

Q- Quid crastina uolueret ætas,
Scire nefas homini.

Ex lib. 3.

Q- Deus ecce furentibus obstat.

Q- Pulchrum est uitam donare minori.

Q- Si decidit hostis,

Ex lib. 6.

Ire super satis est, uitamq; relinquere uicto.

Ex lib. 8.

Q- Omne homini natale solum.

Q- Mille modis leti miseros mors una fatigat.

Ex lib. 9.

Q- Nulla autem effigies, nulli commissa metallo
Forma dei: mentes habitare & pectora gaudet.

Ex lib. 12.

EX SYLVIS STATII.

Q- Quicquid habet ortus finem, timet: ibimus omnes,
Ibimus: immensis urnam quatit Aeacus umbris.

EX VALERIO

FLACCO.

Q- Ite uiri mecum, dubijsq; euincite rebus.

Ex lib. 1.

Q- Stabilem quando optima facta

Ex lib. 2.

Dant animum maiorq; pijs audacia cœptis.

Q- Fiducia mœstis

Ex lib. 3.

Nulla uiris: ægro assidue mens capitur æstu.

Ex lib. 5.

Q- Rebus semper pudor absit in arctis.

k s

Qest

Est amor, & rerum cunctis tutela suarum.
Ex lib. 6. *G*-Nulla cælum reparabile gaza.

EX CATULLO.

Ad Varum.

Nimirum idem omnes fallimur: neq; est quisquam
Quem non in aliqua re uidere Sufferum
Possis: suus cuiq; attributus est error:
Sed non uidemus manticae quid in tergo est.

Ad Lesbiam.

Difficile est longum subito deponere amorem:
Difficile est: uerum hoc quod lubet, efficies.

EX PROPERTIO.

Ad æmulum suum Gallum.

Nec tibi nobilitas poterit succurrere amanti.
Nescit amor priscus cedere imaginibus.

Ad Mecœnatem.

Ex lib. 2. *G*-Nauita de uentis, de tauris narrat arator.
Enumerat mules uulnera, pastor oues.
Omnes humanos sanat medicina dolores:
Solus amor morbi non amat artificem.

Ad irrisorem.

Ac ueluti primo taurus detrectat aratra:
Post uenit assueto mollis ad arua iugo.
Sic primo iuuenes trepidant in amore feroces:
Dehinc domiti post hæc æqua & iniqua ferunt.

Ad Cynthiam.

Non ita Carpathiæ uariant Aquilonibus undæ,

Nec dubio nubes uertitur atra Noto:

Quàm facile irati uerbo mutantur amantes.

G Dum licet, iniusto subtrahere colla iugo.

G Non solum taurus ferit uncis cornibus hostem:

Verum etiam instanti lesa repugnat ouis.

Ad amicam de riuali.

Sed uobis facile est uerba, & componere fr. audes.

Hoc unum didicit foemina semper opus.

Non sic incerto mutantur flamine Syrtes:

Nec folia hyberno tam tremefacta Noto:

Quàm cito foeminea non constat foedus in ira,

Sive ea causa grauis, siue ea causa leuis.

Ad Musam.

Quòd si deficiant uires, audacia certe

Laus erit: in magnis & uoluisse sat est.

De amore.

Quicumque ille fuit, puerum qui pinxit amorem,

Non ne putas miras hunc habuisse manus?

Hic primum uidit sine sensu uiuere amantes:

Et lenibus curis magna perire bona.

Iidem non frustra uentosas addidit alas:

Fecit & humano corde uolare Deum.

Voluptates suas explicat.

Errat qui finem uesani quærit amoris.

Verus amor nullum nouit habere modum.

Ad Cynthiam.

Ah pudeat certe, pudeat: nisi forte quod aiunt,

Turpis amor surdis auribus esse solet.

Ad Demophontem.

Nec Vnicuiq; dedit uitium natura creato,

SENTENTIAE

Mi fortuna aliquid semper amare dedit.
De amoris seruitute.

Libertas quoniam nulli iam restat amanti:
Nullus liber erit, si quis amare uolet.
Ad Cynthiam.

Siqua uenit sero, magna ruina uenit.
Inuidiam quod habet, non solet esse diu.
Multum in amore fides, multum constantia prodest.
Ad Iouem pro amica ægrotante.

Nec forma æternum, haud cuiquam est fortuna perennis.
Longius aut propius mors sua quenq; manet.
Ad Cynthiam.

Vino forma perit: uino corrumpitur ætas.
Ex lib. 3. At non ingenio quæsitum nomen ab æuo
Excidet: ingenio stat sine morte decus.
Ad amicam iratam.

Optima mors parca quæ uenit apta die.
Ad Meccenatem.

Turpe quod est nequeas capiti committere pondus,
Et pressum inflexo mox dare terga genu.
Omnia non pariter rerum sunt omnibus apta.

Flamma nec ex æquo ducitur ulla iugo.
Hic satus ad pacem: hic castrensibus utilis armis:
Naturæ sequitur semina quisq; suæ.
De auaritia.

Aurum omnes uicta iam pietate colunt.
Aurea nunc uerè sunt secula: plurimus auro
Venit honos: auro conciliatur amor.
Auro pulsa fides, auro uenalia iura:

Aurum lex
Frangitur

E

Longa

Longa

mus in ap

Annus ag

At tu d

Vtere:

Ah mi

Sera to

Sæpe sol

Quis

Immi

Iam m

Spes

bes alit a

Semina

ec laque

Cum te

bes etian

Crura

-Fra

Aurum

Aurum lex sequitur: mox sine lege pudor.
Frangitur ipsa suis Roma superba bonis.

EX TIBULLO.

EX LIBRO PRIMO.

Longa dies homini docuit parere leones:

Ex eleg. 4.

Longa dies molli saxa peredit aqua.

Annus in apricis maturat collibus uvas:

Annus agit certa lucida signa uice.

At tu dum primi floret tibi temporis ætas,

Ex eleg. 8.

Vtere: non tardo labitur illa pede.

Ah miser, etsi quis primo periuria celat:

Ex eleg. 9.

Sera tamen tacitis poena uenit pedibus.

Sæpe solent auro multa subesse mala.

Quis furor est atram bellis accersere mortem?

Ex eleg. 10.

Imminet, & tacito clam uenit illa pede.

EX LIBRO II.

Iam mala finissem leto, sed credula uitam

Ex eleg. ult.

Spes fouet, & melius cras fore semper ait.

Spes alit agricolas: spes sulcis credit aratis

Semina, quæ magno fœnore reddat ager.

Ecce laqueo uolucres, hæc captat arundine pisces:

Cum tenues hamos abdidit antè cibis.

Spes etiam ualida solatur compede uinctum:

Crura sonant ferro, sed canit inter opus.

EX LIBRO III.

Frangit fortia corda dolor.

Ex eleg. 2.

Non

Aurum

- Ex eleg. 3. ¶ Non opibus mentes hominum, curæq; leuantur:
Nam fortuna sua tempora lege gerit.
- Ex eleg. 4. ¶ Somnia fallaci ludunt temeraria nocte:
Et pauidas mentes falsa timere iubent.
- Ex eleg. 6. ¶ Venit post multos una serena dies.
- Ex eleg. 7. ¶ Hei mihi difficile est imitari gaudia falsa.
Difficile est tristi fingere mente iocum.
Nec bene mendaci risus componitur ore:
Nec bene sollicitis ebria uerba sonant.
¶ Vos ego nunc moneo, felix quicumq; dolore
Alterius disces posse carere tuo.

EX CLAUDIANO.

In Ruffinum.

Desinat elatus quisquam confidere rebus.
¶ Omnia mors æquat.

EX LIB. III. DE RAPT V
PROSERPINAÆ.

Omnia quæ sensu uoluntur uota diurno,
Tempore nocturno reddit amica quies.
Venator defessa thoro cum membra reponit,
Mens tamen ad sylvæ, & sua lustra redit:
Iudicibus lites, aurigæ somnia currus:
Vanaq; nocturnis meta cauetur equis.
Gaudet amans furto: permutat nauita merces:
Et uigil elapsas querit auarus opes:
Blandaq; largitur frustra sitientibus ægris
Irriguus gelido pocula fonte sopor.

Ex lib.

EX LIB. CLAVDIANI
IN EVTROIPIVM.

¶ Asperius nihil est humili, cum surgit in altum: Ex lib. 1.
Cuncta ferit, dum cuncta timet, desceit in omnes.

Ut se posse putent, nec bellua tetrior ulla est,
Quam serui rabies in libera colla furentis.
Agnoscat gemitus, et poenae parcere nescit,
Quem subiit: dominiq; memor quem uerberat, odit.

¶ Sed quia cæcus inest uitij amor, omne futurum Ex lib. 2.
Despicitur, suadentq; breuem presentia fructum:
Et ruit in uetitum damni secunda libido.

¶ At nunc qui fœdera rumpit
Ditatur: qui seruat, eget.

¶ Quid non longa ualebit
Permutare dies?

In nuptiis Honorij, Augusti, & Mariæ.

Non quisquam fruitur ueris odoribus,
Hyblæis latebris, nec spoliat fauor,
Si fronti caueat, si timeat rubos.

¶ nat spina rosas, mella tegunt apes.

De quarto Honorij Augusti consulatu.

¶ Virtute decet, non sanguine niti,

¶ Maior et utilior facta coniuncta potenti
Vile latens uirtus.

¶ Tunc omnia iure tenebis,

Cum poteris rex esse tui. procliuior usus

In priora datur, suadetq; licentia luxum:

Allecebrisq; effrena fauet. tunc uiuere caste

Asperius,

Ex lib.

*Afferius, quum prompta Venus: tum durius iræ
Consulimus, quum pœna patet.*

¶ Sola deos æquat clementia nobis.

¶ Componitur orbis

Regis ad exemplum: nec sic inflectere sensus

Humanos edicta ualent, quàm uita regentis.

Mobile mutatur semper cum principe uulgus.

¶ Inquinat egregios adiuncta superbia mores.

¶ Sapius incauta nocuit uictoria turbæ.

¶ Tum conspicuus gratusq; geretur

Sub te teste labor.

¶ Perdurat non empta fides: nec pectora merces

Alligat.

¶ Præmissa futuris

Dant exempla fidem.

In consulatu Manlii Theodori.

Qui fruitur pœna, ferus est: legumq; uidetur

Vindictam præstare sibi.

¶ Dijs proximus ille est,

Quem ratio, non ira mouet.

In Stiliconis laudes.

Scilicet in uulgus manant exempla regentum:

Vtq; ducum lituos, sic mores castra sequuntur.

¶ Plus est seruasse repertum,

Quàm quæsisse decus.

¶ Fallitur egregio quisquis sub principe credit

Seruitium: nunquam libertas gratior extat,

Quàm sub rege pio.

SENT

SENTENTIAE

PROPHANAE EX DL
VERSIS SCRIPTO

ribus in communem puerorū

usum collectæ, per

Leosthe-

nem Coluandrum.

DE L I T E R A A.

A B aliorum casu, discere quid uites.
Abijciendus pudor, quoties urget necessitas.
Absente uino nulla tunc adest Venus.
Absit clamor in colloquio, aut lusu.
Abstinentum à commercio garrulorum.
Absq; pecunia uersari cum hominibus res est difficillima.
Accipere quàm facere iniuriam præstat.
Acceperunt modo opes, potes quàm plurimum.
Acutissimus gladius est fames.
À cane non magno sepe tenetur aper.
Ad otium procliues sumus omnes.
Aduersa æquo animo sunt toleranda.
Adulatio maxima in amicitia pestis.
Adiuncta est paruis gratia rebus.
Adolescentis est maiores natu uereri.
Ad suum quenq; questum esse callidum æquum est.
Adest unicuiq; rei modus.
Ad omnem disciplinam tardior est senectus.
Adeo in teneris consuescere multum est.

l

Aduer

SENT

- Aduersarium qui laudat, deo similis.
- Aduersum necessitatem ne dii quidem resistunt.
- Ad fidem faciendam certiores sunt oculi.
- Admonentes liberè rari sunt.
- Affabilitas ad conciliandam amicitiam efficacissima.
- Agentes & consentientes pari poena puniuntur.
- Alius alijs in rebus præstantior.
- Aliena nonnunquam rectius quàm nostra perspicimus.
- Alterius salus alterius est exitium.
- Alterius opes, alterius sunt spolia.
- Aliena mala spectans doctus euadit.
- Alijs alia placent & probantur.
- Alia committenda, alia celanda.
- Alius in alium culpam reijcit, sibi quisq; palpatur.
- Aliam ætatem alia decent.
- Alia uita, alia uiuendi ratio.
- Alia uirorum, alia sunt mulierum officia.
- Alijs aliud uitij est.
- Amor uincit omnia.
- Amicos inter aduersa cognoscimus.
- Animi hominum mutabiles.
- Amici boni rari sunt.
- Amor omnis successore nouo uincitur.
- Amicus uerus, thesaurus est magnus.
- Amicis sumus amici, inimicis infesti.
- Amicus magis est necessarius quàm ignis & aqua.
- Amicum secundæ res parant, aduersa probant.
- Amicus certus in re incerta cernitur.
- Amici probantur in rebus incertis.

Amicitia

Amicitia uetus raro aboletur.
 Amici fucati perniciosi.
 Amanti nihil est difficile.
 Amicitie uenenum est odium.
 Amici in rebus aduersis cognoscuntur.
 Amicus tanquam alter idem est.
 Ambitio in repub. pestilentiſſima.
 Amicus res optima.
 Amicitia ſuſcepta lite periclitatur.
 Amor ex uidendo naſcitur mortalibus.
 Amor uerus nullum nouit habere modum.
 Amor metu atq; potentia non conſlatur.
 Amorem oculi potiſſimum conciliant.
 Amor omnes difficultates frangit.
 Amor eſt magiſter artiũ, & omnis doctrine.
 Amor ſui cœcus.
 Amicitia omnibus rebus antepoſenda.
 Amicitia poſthabita, uita nulla eſt.
 Amicitie ueræ ſempiternæ.
 Amicitia conſtat ſimilibus.
 Amicitia nullum pondus reſuſat.
 Ampla ſatis forma pudicitia.
 Amare & ſapere uix deo conceditur.
 Amicus uerus rara auis eſt.
 Amnus fructificat, non tellus.
 Amicus æquus optimum condimentum.
 Amici laborantis medicus eſt oratio.
 Amicus iratus non facile parit.
 Amicus duris rebus aſſuetus minus offenditur.

l 2

Animus

Amicitia

Animus cuiusq; sermone reuelatur.

— Animu est generosi, fortiter ferre aduersa.

Animorum disiunctio diffensionem facit.

— Ante annos prudentia nulla.

— A periculosis negocijs abstinendum.

Arrogantiam sequitur infamia.

— Ars uincit naturam.

— Arcus intensus rumpitur.

Ardeliones nihil de se præstant.

Argentum & anima & sanguis est mortalibus.

Ars laborat citra fortunæ opem.

Assuefactio efficacissima est.

— Assiduitas durissima uincit.

Asinus mauult stramina quam aurum.

— Assucta mala non offendunt.

— Audentes fortuna iuuat.

Auarus uolens pauper est.

Auro placatur rex ferus.

Auaritia nihil miserior.

Auro patent cuncta atq; Ditis ianua.

Auaritia est triste uitium.

— Auro loquente nihil pollet quæuis oratio.

Aurum multis sepe suasit perperam.

Auro cælum panditur.

Aurum omnium malarum rerum materia.

Auaritia cor occæcat, & indurat.

Auari male cibant conuiuas.

— Auarus semper eget.

— Auari cupiditas nunquam expletur.

Auaritia

Auaritia

Auaritia

Auaritia

Auaritia

Auari no

Auaro d

Auarus q

Auaritia

Aures ho

Audere n

B Aci
Ben

Benefici

Benefici

Benefici

Benefici

Benefici

Benefici

Benefici

Benefici

Bellum

Belli ex

Belli for

Bellum

Bellum

Auaritia

Avaritia non habet finem.
 Avaritia semper se famelicam & egenam sentit.
 Avaritiæ semper uicina est crudelitas.
 Avaritia nullum uitium tetrius.
 Avaritia in sene præsertim turpissima.
 Avaritia lites parit, & partes alit.
 Auari non possunt satiari.
 Auaro diuiti nihil est absurdius.
 Auarus quicquid agit properat omnia.
 Avaritia malis omnibus abundat.
 Aures hominibus minus sunt fideles quàm oculi.
 Audere non est sapientis.

B.

Bacillus uitæ est egregia eruditio.
 Beneficium in malo homine perditur.
 Beneficium semper beneficium parit.
 Beneficij gratiam perdidit, quisquis exprobratur.
 Beneficium animo donantis metiendum.
 Beneficium in malos non est conferendum.
 Beneficium & gratia uincula sunt concordie.
 Beneficium collatum in gratos solet fœnerari.
 Beneficij exprobratio molesta est.
 Beneficium inopi bis dat, qui dat celeriter.
 Bellum ciuile malum perniciosum.
 Belli exitus incerti.
 Belli fortuna anceps.
 Bellum gerendum consilio.
 Bellum omnem impietatem docet.

Auaritia

1 3

Bellum

Bellum hominibus maximum est malum.

Bene consultare maximum est lucrum.

Bene pauperem esse melius est quàm ditescere male.

— Beatissima ciuitas, quæ à sapientibus regitur.

Bene audias malim quàm fias ditior.

Beatus est nemo sua ex sententia.

Boni uiri est obliuisci iniuriarum.

— Bonæ leges ex malis moribus procreantur.

Bonis quod beneficit haud perit.

Bonus paterfamilias domum efficit bene institutam.

Bonos uiros nihil maledicta uulnerant.

— Bona multa negligendo perduntur.

Boni ad bonorum conuiuia ultro accedunt.

Bonus esto consultor amico haud improbus.

— Bonus improbis non uulneratur uerbis.

Boni uiri nunquam alienis moribus obsecundant.

Breuis & inconstans est huius uitæ prosperitas.

— Breuis est hominum uita.

— Bis pueri sunt senes.

— Bis dat qui cito dat.

Bonis amicis parcius utendum.

Blandiores amici magis cauendi quàm tristes.

Benefacta male locata malefacta arbitror.

Bene immemor sis facti, & accepti memor.

— Bene est cui deus obtulit pauca.

Bonos uiros omnia decent.

Boni pastoris est tondere pecus, non deglubere.

C.

— **C**asitas & pulchritudo raro cohabitant.

Canis

Canis

— Canis

Carer

Caden

Carui

— Cani

Causa

Casus

Calan

offi

— Cane

— Certi

Cæca

Cæle

— Cella

Cæci

Calli

Cau

Cert

Cede

Cibu

Citr

— Cha

— Cha

Cibi

Con

Cor

Cor

Canis

- Canis pauperem peregrinum semper infestat.
 Canis festinans cæcos parit catulos.
 — Canis antiquus cathenæ assuefieri non potest.
 Carere debet omni uitio, qui in alterū dicere paratus est.
 Cadente quercu quiuis ligna colligit.
 Caruisse tristitia, felicitas est uiri.
 — Cani indicant ætatem, non prudentiam.
 Causa est malorum lingua plurium.
 Casus subitus quandoq; nobis consulet.
 Calamitates quanto magis improuisæ sunt, tanto magis
 offendunt.
 — Canes timidi uehementius latrant.
 — Certiora quæ uidentur, quàm quæ audiuntur.
 Cæca, & parum felix uita est mortalium.
 Cælebs homo magna caret molestia.
 — Celant sua mala domestica sapientes.
 Cæcutit & uidens ignorans literas.
 Calliditas nimia interdum obest.
 Cauendum ab eo, qui semel imposuit.
 Certissimum iudicium ex collatione nascitur.
 Cedendum ubiq; multitudini.
 Cibus & potus iritamenta sunt libidinis.
 Citra laborem nihil bene est.
 — Charum est quod rarum est.
 — Charius est quicquid multa mercede paratur.
 Cibus immodicus noxius.
 Conscientia nulle testes.
 Comes facundus in uia pro uehiculo est.
 Consuetudo omnia dura lenit.

Canis

1 4

Consilium

Consilium ubiq; plurimum ualeat.
 Consultor res sacra.
 Consilio melius uincas quàm iracundia.
 Consilia sæpe dat impetus.
 Consilio inimica iracundia.
 Consultatione re peracta non opus est.
 Consilium petendum à consultis & prudentibus.
 Constat honos planè innumeris laboribus.
 Conscientia recti suauissima est.
 — Conscientia falli non potest.
 Conscientia bonorum factorum nihil est dulcius.
 Conscientia recte facti norma.
 Consuetudo cum bonis uiris est habenda.
 Consilio recto nihil erit securius.
 Consilia præbeat tibi prudentior.
 Corpus magis dolere quàm mentem uelis.
 Coneris ex iusto tibi uictum quærere.
 Cogit furor multa mala nos committere.
 Comite scelesto haud unquam iturus utere.
 Corpus gladius, sed uerba mentem uulnerant.
 Constantem amicum ne time in malis
 — Corrigere naturam malam difficile erit.
 Consiliarius nemo est melior tempore.
 — Corporis uires labor modicus alit.
 — Consuetudo in naturam transit.
 Comitatus amicos parit.
 Comitatus uincendi morosi.
 Communis est omnis amicorum dolor.
 Consuetudo quouis tyranno potentior.

Concor

Concordia fulciuntur opes etiam exiguae.
 Coiuncti pollent etiam uehementer inertes.
 Commune naufragium omnibus solatium.
 Consuetudine redditur iucunda paupertas.
 Constante ferenda quæ accidunt.
 Conscientia benefactorum uirtutis præmium.
 Consuetudo in rebus omnibus semper est potentissima.
 Contemplatio omnis amica est silentio.
 Consilij euentus non semper respondet.
 Concedendum nonnunquam de tuo iure.
 Committet nemo suas res homini futili.
 Commercium cum eo noli habere, a quo semel es deceptus.
 Conciliant amicos diuitiæ.
 Cuiq; sua dos est.
 Cupiditati nihil est satis.
 Cupiditas inexplabilis est.
 Cum potentioribus non est certandum.
 Cum deo quisq; gaudet & flet.
 Cupiditas animi nunquam satiatur.
 Cum miser miseriorem aspicit, suam æquius fert miseriam.
 Cunctis opibus sapientia est preciosior.
 Cura in omni re plurimum ualet.
 Cum urget necessitas, nihil non facimus.
 Cura esse quod audis.
 Cum nocet amicus, nihil ab hoste discrepat.
 Cui contigit bonus amicus, is uere felix est.
 Cuiq; pro arbitrio res sua agitur.
 Cum dijs non est pugnandum.
 Cum amico benemerito non est suscipiendum certamen.

1 5

Crescen

Concor

Crescentem sequitur cura pecuniam.
 Crudelitas maxima inimica naturæ.
 Cupiditas pecuniæ fugienda.
 Cunctos iuuat ditescere: at non possumus.
 Curat monita haud ulla improbitas admittere
 Cuncta & dies producit, & dijudicat.
 Cum blanditur inimicus, fallit.
 Custodia famæ magnæ magnus est labor.
 — Contraria contrarijs curantur.
 Corporis uires labor modicus alit.
 Cæcus amor sui.
 Cuncta & parit tellus, rursusq; illa accipit.
 Cui fortuna aduersatur, amicos non habet.

D.

Desidia generat obliuionem.
 Degeneres animos timor arguit.
 Desipere in loco summa sapientia est.
 Decus addit usq; fœminis silentium.
 Deus est undiq; uidet quoq; omnia.
 Deus odit utroq; genu claudicantes.
 Deo uolente nauigabis uimine.
 Deorum honore amici habendi sunt loco.
 Diuitias amare, parui est animi.
 Dies multa affert.
 Diuturnitas magnos luctus tollit.
 Dignus est decipi, qui decipiendo cogitauit.
 — Dij nulli dederunt omnia.
 — Disparis mores disparia studia sequuntur.

Nota

Discord

- Discordia dilabuntur regna.
- Diuitiæ uitiorum ministræ.
- Difficile est assueta relinquere.
- Difficilima honesta sunt.
- Dij omnia possunt.
- Dij tacite iuuant.
- Dij bona laboribus uendunt.
- Diuitiæ multis mortem attulerunt.
- Disidentes facile superantur, concordēs haud facile.
- Diligitur nemo, nisi cui fortuna secunda est.
- Difficilimum uincere naturam.
- Difficile est tristi fingere mente iocum.
- Diues est, qui nil sibi deesse putat.
- Diuitiæ bonæ mentis onera.
- Diuitiæ magnæ sunt, esse inopem malorum.
- Diuitiæ labore parantur, & prodigalitate pereunt.
- Diuitiæ fastum pariunt.
- Diuitiæ non semper optimis contingunt.
- Diuitiæ nullæ certiores, quàm quæ animo possidentur.
- Diuitiæ non mutant hominis ingenium.
- Diues aut iniquus est, aut iniqui hæres.
- Diuitum miserrimus est status.
- Dij, parentibus, præceptoribus nõ redditur æquiualens.
- Difficilis res est inuentu uerus amicus.
- Difficilia quæ pulchra.
- Diuitiæ male partæ, male dispensantur.
- Diuitiæ incautos illaqueant.
- Dies adimit ægritudinem.
- Diuitiarum & formæ gloriæ fluxa atq; fragilis est.

Discordia

Difficile

- Difficile est dum adhuc uiuimus iudicare.
 Dicis amici non tuum præconium.
 Diuersa sunt & multa & apta dicere.
 Disponit lex, & recte cuncta iudicat.
 Diues memineris, ut pro sis pauper culis.
 Doctrina uana est, ratio ni acceperit.
 Domus columnas existimato masculos.
 — Docet peregrinatio modestiam.
 Dolori medetur una ratio.
 Donec senectus obrepat, spera omnia.
 Donum quodcunq; probato.
 — Docti doctorum familiaritate gaudent.
 — Doctrina mortalibus non auferenda possessio.
 Dona multum possunt.
 Dos non facit faustum coniugium, sed uirtus.
 Dulce & decorum est pro patria mori.
 Dum feles dormit, saliant mures.
 — Dulces ex ipso fonte bibuntur aquæ.
 — Dulce est bibere uinum, sed turpissimum fieri ebrium.
 — Dulce est meminisse laborum.
 Dubius rerum euentus.
 Dulce est paternum solum.
 Dulce est otium.
 Diuturnum nihil.
 Durum est ea relinquere, quibus diu assueueris.
 Durum illud uerbum ingenuis animis, rogo.
 Dura patienter ferenda sunt.
 Dulce est cum bene feriatis à malis.
 Durus fames magister multa perdocet.

Dum

Dum habebimus pecuniā, habebimus amicos.
 Dum non licet, ut expeto, uiuo ut queo.
 Damonum esca uana gloria.
 Diuitiæ sunt materia superbiæ.
 Deus & natura nihil faciunt frustra.
 Diuitias amare, parui est animi.
 Dies multa affert.
 Diurnitas magnos luctus tollit.
 Deteriorum semper maior pars.
 Dat ueniam coruis, uexat censura columbos.
 Dato munere mox senescit gratia.
 Domino est iucundius deseruire optimo.
 Deum cole, & ductu illius cuncta egeris.
 Deum puto id quo alimur & subsistimus.
 Damnaueris nullum causa non cognita.
 Decet peregrinum in primis modestia.
 Deum latere ne putes periuria.
 Dormire quiddam habet mortis mysterij.
 Ducit ad lucem ueritatem tempus.
 Deo similimus, qui sese uincit.

E.

Effœminatorum etiam oratio effœminata.
 Ementitum consilium non laedit.
 Est malum docta lingua pestilens.
 Egestatem adfert manus otiosa.
 Ex uoluptate fit infelicitas.
 Exercitatio optimus est magister.
 Aetate prudentiores reddimur.

E' squilla

Dum

- E' squilla non nascitur rosa.
 — E' cantu dignoscitur avis.
 Ebrietas dementat.
 Errando discitur.
 — Exercitatio potest omnia.
 Ex aspectu nascitur amor.
 Eruditiores efficitur omnes damno.
 Ex conuictu oritur amor mutuus.
 — Extrema gaudij luctus occupat.
 Ebrietas abditissima pectoris profert.
 Eundem laudare & reprehendere, hominis est mali.
 Aetatis insolentia longo rerum usu mitigatur.
 Aegroto dum anima est, spes est.
 Extrema sors malorum est amator senex.
 Ex uitio alterius sapiens emendat suum.
 — Et semel emissum uolat irreuocabile uerbum.
 Expers doloris nulli uita uiuitur.
 Aerumna morbos adijcit mortalibus.
 Etiam senem studium apprime decet frequens.
 Eum qui irascitur, blanda oratione placare conuenit.
 Ex aliorum erratis ipsi cautiore efficiamur.
 Est puer omni bestia intractabilior.
 Est miserorum, ut malis sint uolentes, atque inuideant
 bonis.
 Esurientibus amara est Venus.
 Ebrietas nihil consulte, neq; moderate uel dicit, uel facit.
 Et meum telum cuspidem habet acuminatam.
 Et mihi sunt uires, & mea tela nocent.
 Aequalitas haud parit bellum.

Ex mini

Ex minimis initijs maxima.
 Exiguum malum ingens bonum.
 Ex alterius malo sumamus exemplum.
 Aequalis æqualem delectat.
 Etenim improbo uir est uoluptati improbus.
 Ex æqualibus uxor ducenda est.
 Exilium homini est illic ubi parum commode uiuit.
 Eximia est uirtus præstare silentia rebus.
 Ebrietas magistra est libidinis.
 Errare commune est mortalibus.
 Aedes suæ seruasse, uxoris est bonæ.
 Est omnium simul consumptrix fœmina.
 Est emori nobis commune debitum.
 Est undiq; deus, uidet quoq; omnia.
 Errata ipsi nostra non agnoscimus.
 Aequum eligas habere, nimium non aue.
 Est semper optimum quod & turpissimum.
 Aetatis est longa multa & calamitas.
 Et res simul tempore intereunt & memoria.
 Ebrietatis comes obliuio.
 Esto strenuus re ipsa, non uerbis.
 Ensis uulnerat corpus, sed animum oratio.
 Ex præteritis futura collige.
 Aequalitas in omni uita præclara est.
 Ex musis bona laus oritur hominibus.
 Errores magni raro nisi ex magnis ingenijs prodire.
 Exilium multos honestauit.
 Errare cuiusuis, perseuerare in errore insipientis.
 Euentorum causæ magis mouent, quàm ipsa euenta.
 Acgestas

Aegestas saepe animū ad consilia mala deflectit atq; tra-
Elatio animi atq; arrogantia uitanda est. (ducit.

Est longe prociosissima possessio fama honesta.

— *Experimento nihil certius.*

— *Ex nihilo nihil fit.*

F.

— *Fame nihil miserius.*

Fames cibi condimentum est, potionis sitis.

Fortes fortuna adiuuat.

Fortis est falsam infamiam contemnere.

Forti uiro detrahi nihil potest.

— *Frons est animi ianua.*

Frugi homo omnia recte facit.

Fatuus stulta loquitur.

Filij plerunq; patribus deteriores.

Fortis animi est, non perturbari in rebus aduersis.

Felicitas multos habet cognatos.

Flagitiorum turpis est exitus.

Feliciū multi cognati.

Felicitas incitat inimicitias.

— *Felix qui nihil debet.*

Fortuna in omni re dominatur.

— *Fortuna alijs dat, alijs aufert.*

Felicitatis comes inuidia.

Fallere alios malum est.

Fortuna similima uento est.

Felix amicus est deorum spectaculum.

Facilius quis consulit alijs, quā sibi.

Fortunæ

q. tra
ducit.

Fortunæ incommoda nihil mouent sapientem.
 Festinationis comites sunt error & pœnitentia.
 Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit.
 Firmum nihil in uita uidetur.
 Fugax est ætas, & uitrea res ualetudo.
 Facile placatur, qui uolens irascitur.
 Futurorum nulla certa cognitio.
 Facile fustem inuenerit, qui cupit cedere canem.
 Fortunatus multum habet amicorum.
 Fortuna hunc locupletat, illum redigit ad inopiam.
 Facile euolat uerbum, tamen nunquam redit.
 Fames optimus coquus.
 Fames est magistra artium complurium.
 Fœmina est imperiosum animal.
 Fœmina nihil est pestilentius.
 Fœminæ proprium superbia est.
 Fœminæ præsentia umbra nocens est.
 Florida senectus simulima est adolescentiæ.
 Fortuna humana fingit aratq; ut lubet.
 Fortuna reddit insolentes.
 Fortuna prospera dum blanditur, perdit.
 Fortuna omnia rotat ad libitum.
 Fratrum inter se iræ sunt acerbissimæ.
 Fortissimum est, iram suam uincere.
 Eucatis hominibus in conuictu nihil est pestilentius.
 Fama diuitijs hereditas honestior.
 Fama omnia in maius extollit.
 Famæ fulgor abscondi non potest.
 Facere nos mala multa, necessitas cogit.

Fortunæ

m

Frugem

Frugem bonam mores decori proferunt.

Felix eris nactus locupletem coniugem.

Felicibus iam nemo non cognatus est.

Facile egerit cuncta asserens opem deus.

Fædo quæstui mox erit calamitas comes.

Felix qui fouet filium bene moratum.

Fies malus malorum contubernio.

Ferenda erit utcunq; sors mortalibus.

Fertilior seges est alieno semper in aruo.

— Felicissimus, cui nihil contigerit in uita mali.

Felix eris, si sapias recte in omnibus.

Felix haberi uis, labor adsit improbus.

Ferendi consuetudo quicquid acciderit facilius tolerat.

Felix ac beata ciuitas, in qua non audiuntur hæc uerba,
meum, & non meum.

Factum stultus cognoscit.

Felix quicumq; dolore alterius discas posse carere tuo.

Faber compedes quas fecit, ipse gestet.

Flagellum ipse parauit, quo uapularet.

— Friget studium literarum sine socio.

Facile est absentem uincere, qui non repugnat.

Fortior est unio quàm seditio, quæ est imbecillis.

— Frustra sapit, qui sibi non sapit.

Formicæ tendunt ad inania nunquam horrea.

— Facilius memorantur semel uisa, quàm septies audita.

Facile leticia mundi uertitur in mærorem.

Fortiter malum qui patitur, post potitur bono.

Feras quod lædit, ut quod prodest perferas.

Facile est conuicijs altercari, uerum re uincere difficile.

Fur

Fur firem agnoscit, & lupum lupus.
 Ferocitas sedatur lenitate.
 Felix cui quod habet satis est.
 Finis miserie mors est.
 Facilis lapsus est in uitia.
 Firmum nihil in uita uidetur.
 Frænum impone ubiq; linguæ.
 Futili nihil credendum.
 Fugienda est morositas & inciuitas.
 Fugendum est malorum commercium.
 Facies non raro fallit.

G.

Gaudium dolori iunctum.
 Garrulitas stultitiæ & mendaciæ argumentum.
 Grauiora quæ uidentur, quàm quæ audiuntur.
 Grauis est culpa, tacenda loqui.
 Grauius malum est, quoties calamitati coniungitur
 odium.
 Gens diuitum plerunq; prorsus desipit.
 Graue est senectutem pertulisse & inopiam.
 Gratiam adfert gratia.
 Gallus in suo sterquilinio plurimum potest.
 Generosus animus rectius ducatur quàm trahatur.
 Generosioris arboris statim planta cum fructu est.
 Gratiior est pulchro ueniens è corpore uirtus.

H.

Homine nil miscrius.

m x

honores

—Honores mutant mores.

—Honos alit artes.

Homo bulla est.

Hostem beneficijs uincere, optima ultio est.

Homo sibi ipsi calamitatum autor.

Homo non potest esse sui iudex æquus & incorruptus.

Homini dolor natura est maximus fames.

—Humilis fortuna tutior est, quàm excelsa.

Humilis fortuna non est maximis malis obnoxia.

Homini plura ex homine mala.

Homines ad malum procliues.

—Homines magis ad uitia, quàm ad uirtutem proni sunt.

• Homines curant superuacua, & negligunt necessaria.

Homo fusca & ambigua merx est.

—Homini diligenti, semper aliquid superest.

—Hominum mentes uariæ.

Hæreditas famæ, quàm diuitiarum honestior.

Hostium munera non sunt munera.

Homini figura oratione cognoscitur.

Humani animi difficilis est coniectura.

Honor & dignitas quales uiri sunt declarant.

Hostimentum est opera pro pecunia.

Homines frugi omnia recte faciunt.

—Habent rosæ suum tempus, sed perbreue.

Haudquaquam fieri potis est, ut peruigil usq; mortalis
duret.

Homo auarus quicquid agit properat omnia.

Habent & suam profunditatem tranquille aquæ.

Hæc quàm difficile est crimen non prodere uultu?

Habent

Habent hunc finem assidue querelæ, quod queri pudet.

Humani casus ancipites.

Homo umbræ somnium.

Humanarum rerum uicissitudo.

Heri probitas familiam etiam reddit meliorem.

Humile uitæ genus tutissimum.

I.

Insipiente fortunato intolerabilius nihil.

Inter socrum & nurum uetus est bellum.

Ira prohibenda est in puniendo.

Irati nihil recte faciunt.

Iustitia in omni re gerenda necessaria.

Infelix litium exitus.

In leuioribus erratis sufficit secreta correptio.

Incertus est rerum exitus.

Inter fratres rara concordia.

Ignauis semper feriæ sunt.

Inconsulti facile ruunt.

Inimica consilio iracundia.

Iucundum est quod uarium.

Inter amicos omnia sunt communia.

Iactantiæ comes inuidia.

Ipsa senectus morbus est.

Ingratitudo uitiorum omnium caput.

In omni re opus est animo.

In aduersis amicus probatur.

In omni re uarietas delectat.

Inuidia ex opulentia orta est.

m 3

Incertus

Incertus est exitus contentionis.

— In consensu populi floret regnum.

Imperia comparantur beneuolentia.

In discrimine apparet qui uir.

— Inter arma silent leges.

Impatientia res cunctas exasperat.

Impetus cuncta male ministrat.

Improbo conuictu nihil perniciosius.

— Infima fortuna tutissima est.

In uita uarij fortunæ casus.

In malis bonorum memoria consolatur.

Inimicum quamuis humilem docti est metuere.

Inæqualitas discordiarum mater.

Insuperata accidunt magis sæpe quàm quæ speres.

Ingenia præclara æmulis nunquam creuerunt.

Iugum qui fert uolens, leue efficit.

Innumeris laboribus honos constat.

Ipsa dies quandoq; parens, quandoq; nouerca.

— Infelicitatem absconde, ne inimicos reddas letos.

Ingentes opes non parantur sine fraude.

Iuuentus talis res est, qualis flos.

— Inopia & generosos facit ignobiles.

— Ingratitudo omnia uitia in se complectitur.

Ira non sedatur iracundia.

Iniquitas morum planè inficit.

— Incomoditas semper comes est commoditatũ.

Ira tormentum sui ipsius.

In aliena uitia natura sumus oculati, in nostra cæci.

In mundo nil nisi ærumnæ & calamitates.

In nocte consultare cordati est uiri.

Iucunde uiuere, id solum est uiuere.

Ingratus est beneficij parum memor.

Iuuat seniorum amasse consuetudinem.

Iuuenum cœtui senex homo est molestus.

Iræ mox remittere benigni est patris.

Iusti uiri fructus bonus non interit.

Iuuat bene omnes uiuere, at non possumus.

Iræ potissimum sermo medebitur.

In comitate parua non est gratia.

Iuuenem decet tacere non loqui.

Iuuenis senes audire cura sedulo.

Iurare quanquam iuste possis, effuge.

Iræ imperans, uitam uiues ualidissimam.

Iræ amantium breui ualent momento.

Iratus ipse tutò rebus nunquam consulat.

Iusiurandum fugite, etiam si iuste iuraueris.

Iucundius nil, quàm opibus dominari.

Incumbere uarijs ubiq; est languidum.

Incomprehensibilis res est improbitas.

In pretio omnia sunt, præter quàm mali mores.

In perniciem lingua egit multo plurimos,

Iniquum amicos præter causam offendere.

Inter duos amicos caue sis arbiter.

Iustum uirum nil præter tempus iudicat.

Impetus sæpe dat consilia.

In malis rebus opus est bono consilio.

Indigentia è segnitie nascitur.

In

m 4

In

- In lucris oportet modum sectari.
 Incitamenta libidinis sunt uina.
 Ingenium extinguit luxus immodicus.
 Industriam adiuuat deus.
 — Ingens telum necessitas.
 Insultus fortunæ nihil potest in sapientem.
 Ira omnium tardissime senescit.
 Ira amantium paruum durat tempus.
 Ingens thesaurus bonus amicus & dulcis.
 In rebus aduersis amicus noscitur.
 Iucunda consuetudo cum amico.
 — Infamia hominum immortalis est.
 — Ingratius homine nullum est animal.
 — In periculoso negotio non est dormitandum.
 In omnibus negotijs excessus & defectus est fugiendus.
 Infida semper est societas.
 Incommoda hilaritate condienda.
 Inuisus est omnibus, qui aliud celat animo, aliud loquitur.
 Immodicæ laudes sunt suspectæ etiam hominum iudicio.
 Inuidere alij bene esse, tibi male esse, miserum est.
 Illis quibus inuidetur rem habent.
 Improbus est, qui beneficiū scit sumere, et reddere nescit.
 Indigna digna habēda sunt, herus quæ facit.
 In re mala animo bono si utare, adiuuat.
 Inter amicos decet omnia boni consulere.
 Instrumēta luxuriæ tympana & tripudia.
 — Ita est animus humanus, ut quando uelut, nolit, quando noluit, uelit.

Improbā

- Improbā lingua nihil est perniciosius.
- Incommodorum nouitas grauius peruertit.
- Inopinata mala grauiora sunt.
- Impossibilia sibi optare, delirantis est.
- Immensum gloria calcar habet.
- Lucundum est quod uarium.
- Inutilis est pudor, quum urget necessitas.
- Incertum est, quid sit futurum.
- Inuidia suum torquet autorem.
- Iuuentutis flos non est negligendus.
- Iustitia & æquitas omni adhibenda negotio.
- Infrænis oris & iniquæ uerborum finis calamitas.
- Iuuenis noli senem prouocare.
- Incidit in foueam quam fecit.
- Ipse sibi mali fontem reperit.
- Imperiti quicquid alijs placet, id damnant.
- In suo quisq; regno fortior est, & animosior.
- Inuendibili mercæ oportet ultro emptorem adducere.
- Iuppiter emetitur opes mortalibus ipse.
- In consultando cunctatio tutior est, quàm periculosa celeritas.
- Ignis, mare, mulier, tria mala.
- Iucunda taciturnitas, & omni molestia carēs.
- Impetus cuncta male ministrat.
- In aduersis animus probatur.
- In conuiuio conuenit pauca loqui.
- Iuuenū mores sæpe in dies uarièq; mutantur.
- Innumera mala parit securitas.
- In neglecto domicilio negligens inquilinus habitat.

- Inuita Minerva frustra sudat praeceptor.
 Iteratum facinus non oportet impunitum esse.
 Ingenia praua uertere, haud proclive est.
 Ingenium mala saepe mouent.
 Inutile diutius abesse domo, relictis possessionibus.
 In auro proborum pariter et improborum ingenium
 probatur.
 Ingens telum necessitas.
 Instar iniuriæ fuerit, si quis officium collocet in inuitū.
 Iuuare amicos rebus afflictis decet.
 Iudicat amicos tempus, ut aurum ignis.
 — Ipse cuiusmodi sit, factis ipsis declarat.
 Ipse suimet tibicen est.
 Ipse semet canit.
 — Incognitum non amatur.
 Idem regnum non fert duos tyrannos.
 Idem munus non fert duos ambitiosos.
 Iactantiae comes inuidia.
 Inuidia comes est felicitatis.
 Inæqualitas discordiarum est mater,
 Iucundi acti labores.
 — Iucundum est præclaris uiris meminisse laborum.
 Infelicißimum, incertis uagari sedibus.
 Inualida pugna est unice tantum manus.
 Intempestiuus risus insanie aut stultitiæ argumentū est.
 In nihil sapiendo iucundissima uita.
 In multa sapientia multa indignatio.
 In sene apparet cuiusmodi fuerit iuuenis.
 — In periculoso negotio non est dormitandum.

In malis non lamentis, sed auxilij utendum.

In uino ueritas.

Insignis gloria non nisi magnis periculis contingit.

Ingratum est beneficium, quod diu inter manus dantis
hæsit.

Inexplebilis est mendicitas.

Inanium inania consilia.

Ignem igni ne addas.

Ignis non exstinguitur igni.

Ira non sedatur iracundia.

Iniuria beneficio uincitur.

Iucunda uicissitudo rerum.

In necessitatibus omnis senex est iuuenis.

Inuidus alterius rebus macrescit opimis.

Inopia multarum rerum experitrix est.

In magnis rebus difficilimum est posse placere o-
mnibus.

Is miser est, qui ærumnam suam nequit occultare.

Ipse sibi nocet is, alium qui lædere querit.

Inconstantia fastidit amicos.

In animo uirtus est, aut uitium.

Iram compefcere arduum.

Id cuiq; uoluptati est, cuius dicitur amator.

Iucundum est hominibus, affici honore.

Iucundissimum est, si quis est dominus suarum rerum.

In lucris oportet modum sectari.

Improbo conuictu nihil perniciosius.

In animis laboriosorum habitant Muse.

Inter ueros amicos nihil ueritate iucundius.

Labor

L.

Labor est thesaurus hominibus.

Lites animi trāquillitatē adimere solent.

— **L**iberis nocet potare uinum.

Litem parit lis.

Libido ingluuiei est comes.

Largitio non habet fundum.

Labor gloriæ pater.

Longior uita solet plurima incōmoda asferre.

— **L**abor multos extulit, sopor nullum.

— **L**ibertas adulescentium ingenia aperit.

Luxuriæ gurgis insatiabilis est.

— **L**audatur non qui diu, sed qui bene uixit.

Lucella parua damna maiora asferunt.

Liuore fœminæ omnis conflagrât domus.

Lucrum malignum ne uelis sectarier.

Lucrum malum damnum semper fert.

Lucrum existima, quod ex iusta causa obuenerit.

— **L**eue est, monere ferentem, at ferre mala graue est.

Latere nullus nugator potest diu.

Laudare eundem & execrare, est improbi.

Labore omnia florent.

Laudari à bonis, sapiens gaudet.

Languet poëtarum ingenium, ni uino concalescat.

Labores leuandi otio & lusibus.

Ledit hominem animus in iram ruens.

Leuis iniuria à magno & excelsso animo negligitur.

— **L**upus est homo homini non homo.

Loco

Loco ignominie est apud indigum dignitas.
 Leuius ferunt, quorum malis ingemiscunt ceteri.
 Luxu corporis hebetescit mentis acies.
 Luxus immodicus extinguit ingenium.
 Labor uirtutis gloriam accipit.
 Leuis est fortuna, cito reposcit quae dedit.
 Laudabilior in rege prudentia, quam fortitudo.
 Labor uincit omnia improbus.
 Laudes & blanditiae inimicorum uerae sunt contumeliae.
 Leges urbium conseruandae sunt, non uiolandae.
 Leuium & uolatilum uerborum grauissima poena est.
 Laeta omnia raro sine infelici re aliqua eueniunt.
 Laudo quum malum amici tuum ducis malum.
 Lubentius oculatis quam auritis testibus creditur.
 Leges superiores sunt regibus.
 Leges sepes & pharmacum.
 Leges pharmaco comparantur.
 Lupus pilum mutat, non mentem.
 Lignum tortum haud unquam rectum.
 Latrate stomacho omnis mora bilem mouet.
 Lucri bonus est odor ex re qualibet.
 Leni ingenio praediti homines minime iracundi.
 Luxuriant animi rebus plerumque secundis.
 Labor tum ad sanitatem, tum ad omnia utilis.
 Loquacitas senectuti familiaris.
 Largitur & bono deus uiro bona.
 Latere poenas non intelligit improbus.
 Leniter feras oportet, si quid accidet.
 Labores contemnendo tolerabiles sunt.

Laude

Loco

Laude trahimur omnes.

— Laus merces uirtutis.

Leges inter arma silent.

Liberalitas optima conciliatrix animorum.

Liberalem oportet esse, sed pro facultate.

— Libertate nihil dulcius.

Luxuria tum omni aetati, tum senectuti foedissima est.

Luxuries auaritiæ mater.

— Lædens me amicus nihil differt ab hostibus.

Lucrum nisi esset, nemo malus esset.

Licet consiliorum interdum rationes commutare.

Libenter feras quod necesse est.

Laudanda uel potius amanda uicinitas.

Longior uita diuturna calamitas.

M.

Malorum suorum homo sibi causa.

Minerua inuita nihil tentandum.

Munera corrumpunt magistratus.

Mediocritas optima.

Modus optimus.

— Mulierem ornat silentium.

Miserrimum fame mori.

— Mala herba non perit.

— Morbum augere solet mœror.

— Malum uas non facile frangitur.

— Mens est præsaga futuri.

— Male partum male dilabatur.

Multa petentibus desunt multa.

— Malus similem querit.

Multis

Multis malorum causa præcipitatio est.
 Matrona proba præsens est salus uitæ.
 Mulieris est primum decus silentium.
 Mulier uiris affert uictus penuriam.
 Matrona frugi passim non est obuia.
 Mulier domus salus est & calamitas.
 Mulieri ne credas, ne mortuæ quidem.
 Mulier mala cunctis feris est ferocior.
 Mulier uiris tempestas est domestica.
 Mulier mala & læna par est ferocitas.
 Mortales pudore & iactura doctiores euadunt.
 Multi sunt potus & cibi sodales.
 Mulier in ædibus atra tempestas est uiro.
 Modo fauceat fortuna, est dulce uiuere.
 Medicus loquax alter languenti morbus est.
 Malum lucrum æquale dispendio.
 Miserrimum mortis genus fame mori.
 Multos male gratos reddit indigentia.
 Mollius sit, quod suo tempore geritur.
 Magis uiuam honeste paruo, quàm male splendide.
 Malim esse bonus informis, quàm pulcher improbus.
 Mores bonos colloquia praua diruunt.
 Maiora perdis, parua ni retinueris.
 Malorum amicorum malignus fructus est.
 Multa eueniunt homini quæ uult, multa quæ non uult.
 Multis ictibus deicitur quercus.
 Mauelem mihi inimicos inuidere, quàm me inimicis meis.
 Malo si quid benefacias, id beneficium interit.
 Modus omnibus in rebus optimus est habitus.

Multis

Multis

Multa præter spem multis bona euenerunt.

Magnæ diuitiæ sunt, esse inopem malorum.

Morosi nihil candide interpretantur.

— Malo in consilio foeminae uincunt uiros.

— Malum consilium est, quod mutari nō potest.

Malum consilium consultori pessimum.

Multi inuident alijs bonum, quo ipsi carent.

Mulier pudica ne sola sit usquam.

Mortalibus nihil charius pecunia.

Malum lucrum causa est miseriæ.

— Miseri etiam risu offenduntur.

Miseros non decent conuiuia.

— Multa docet fames.

— Muliere nil est peius, ne bona quidem.

— Mulier nihil potest, nisi quod uult.

— Mors omni ætati communis est.

Molestus interpellator uenter.

Mentis habitum sermonis cultus solet indicare.

— Musican docet amor.

Mane quod occeperis negotium agere, id totum proce-
dit diem.

Munerum animus optimus.

Muneribus uel dij capiuntur.

— Munera capiunt hominesq; deosq;.

Munera flectunt reges, deosq;.

Multum refert, quo animo quid donatur, & à quo.

Malo nodo malus cuneus debetur.

Malo accepto stultus sapit.

Multo consultius est, alienis malis prudentiorem reddi.

Male

Male respondent coacta ingenia.
 Malum bene conditum ne moueris.
 Multi te oderint, si teipsum amas.
 Multis displiceat oportet, qui sibi nimium placet.
 Multos sepe conatus sui poenituit.
 Mendico ne parentes quidem amici sunt.
 Multo præstat, medicari initia quàm finem.
 Malus præceptor uitiat discipulum.
 Mutua defensio tutissima.
 Mores bonos conuictus inficit improbus.
 Mala omnia in discordia & dissensione sita sunt.
 Maior pars hominum expectando moritur.
 Mala tunc sunt periculosissima, cum delectant.
 Mollities amica uoluptati.
 Modestia sanitati multum confert.
 Mortalibus nihil tutum.
 Malis displicere, laudare est.
 Malo uerbis offendere, quàm placere adulando.
 Miseri felicibus inuidere solent.
 Mutant uestes cum regiones, tum tempora.
 Miseriæ nulla alia re melius ferri possunt, quàm animi
 æquitate.
 Maxima pars hominum formidine fustis à malefactoris tem-
 perat.
 Metue senectam, non enim sola aduenit.
 Multa mortalibus præter animi sententiam eueniunt
 Mortalem necesse est tolerare fata numinum.
 Mores amici noueris, non oderis.
 Miseratio comes est calamitatis.

n

Multos

- Multos perdidit lingua,
Magnorum fluminum nauigabiles fontes.
Magistratum gerens audi & iuste & iniuste.
- Multæ manus onus leuius reddunt.
Maritis ad quædam uxorū errata conuiuendum.
Mentiuntur multa cantores.
- Mendacem memorem esse oportet.
Medicorum loculi semper inanes.
Maxima difficultatis pars in aggrediūdo negotio sita est.
Malus cum malo colliquescit uoluptate.
Magna inter molles concordia.
- Mores hominum regioni respondent.
- Malum malo non tollitur.
- Malum patientia tollitur.
Magis ualent consilia natu grandium.
- Mature fias senex, si diu uelis esse senex.
Mala senium accelerant.
Mala ultro adsunt uel inuocata.
Multo facilius fertur malum, quod nobis est cum omnibus
aut cum multis commune.
Magis dolent incōmoda, quibus ipsi dedimus occasione.
- Multum refert sic uel sic à iuuentute assuesci.
Mors est ultima linea rerum.
Mulieris dos est pudicitia.
- Malorum felicitas non est diuturna.
Maiores uiribus ne tenta.
Mulierem ornat silentium.
Mendici pera non implebitur.
Mortalibus nihil tutum est.

Male pa
Mutuis
Mors on
Manifest
Manfuen
Multum
Mortalit
Multum
Malum
Medetur
Memori
Mortalia
Magnæ
Multa
Mendaci
Multum
Multum
Malè me
Mortalia
Malum
Mori mo
Mala ad
Mali sur

Male

Non
Natura
Nihil no

Male partum male disperit.

Mutuis officijs constat amicitia.

Mors omnia sternit.

Manifestis non est repugnandum.

Manſuetudine placantur animi hominum.

Multum merum pauca cogit ſapere.

Mortalium nemo eſt felix.

Multum reſert, quo animo quid donatur.

Malum in dies glifcens fit immedicabile.

Medetur alijs ipſus hulceribus ſcatens.

Memoria theſaurus artium.

Mortalia omnia mutationes multas habent.

Magnæ res diſcordia percunt, concordia ualent.

Multa audere multa peccare facit.

Mendacium odit omnis ſapiens & bonus.

Multa mala aſſert hominibus otium.

Multa cura ſummo imperio ineſt.

Malè mereri de immerente inſcitia eſt.

Mortalia omnia mutationes multas habent.

Malum non alio malo, ſed bono pellitur.

Mori mortalem minime mirandum.

Mala acerbius eſt uidere, quàm audire.

Mali ſunt hoſtes deorum.

N.

Non uni dat cuncta Deus.

Natura appetit ſibi ſimile.

Natura nihil ſolitarium amat.

Nihil noſtrum eſt, quod auferri poteſt.

n 2

Nulla

Nulla discordia, ubi idem est animus.
 Ne commercium habeas cum improbis.
 Ne mendacem sermonem protuleris.
 Ne quid facias præter ius & æquum.
 Ne fueris sollicitus in diem crastinum.
 Ne curis tuum ipsius animum excrucies.
 Ne uulgi sequaris errores.
 Nihil gratum superis, quod non purum, purgatumq; sit.
 Nemo recte dominum agit, qui non ante ministrum gesserit.
 Nihil est amicitia diuinius.
 Non emo tanti poenitere.
 Ne moueris malum bene conditum.
 Non inest aduersus calumniatoris morsum remedium.
 Nihil turpius, quàm cum familiari bellum gerere.
 Nihil assuetudine maius.
 Nihil pestilentius malo consultore.
 Nullus mortalium absolute bonus est.
 Natura paucis contenta est.
 Non refert, quàm diu uixeris, sed quàm bene.
 Nullam nobis natura patriam dedit.
 Nusquam tuti fides.
 Nihil est fugacius tempore.
 Nemo non seruit suis commodis.
 Nemo est hominum, in quo non aliquid uitij inest.
 Non est beneficium, quod in quæstum mittitur.
 Non placet quem scurræ laudant.
 Nusquam quiete uiuere licet.
 Nouit paucos securæ quies.

Non

Non est cessandum unquam in hac uita.

Naturæ necessitas exiguo placatur.

Nihil efficacius simplici ueritate.

Negotiosa res est litigare.

Nemo sibi nascitur.

Nemo nascitur otio.

Neutiquam in alio culpandum est, quod ipse prius admiseris.

Non parum lucri facit, qui damnum effugit.

Nulla uoluptas tanta est, quæ non assiduitate sui fastidium pariat.

Nemo est, qui nihil diligentia & labore sit consecutus.

Nisi habueris pecunias, nec nobilitas, nec scientia, aut uirtus proderit.

Nusquam gentium delitiæ sunt optabiliores quàm domi.

Nulla uirtus tam laudata est, quin non uituperatores inueniat.

Nihil uulgatius est quàm fastidire propriam sortem, & splendidiorem cupere.

Nemo tam diuos habuit fauentes, crastinum ut posset sibi polliceri.

Nemo læditur nisi à seipso.

Non est hominis, ut semper exactam præstet diligentiā.

Nullum regnum potest consistere, si intestinis dissidijs secum pugnet.

Non erit socius gaudij, qui recusarit esse socius doloris.

Non erit consors gaudij, qui nunc recusat particeps esse laboris.

Nihil tam nos decet, quàm merenti uel honorem exhibere

n 3

uel

uel opem ferre.

Nulla est capitalior pestis, quàm domesticus & fucatus
amicus.

Nihil est quod tentando uestigandoq; summis ingenijs
aliquando non innotescat.

Non peccat in re, cuius est quis nescius.

Necessitati cuncta mox inserviunt.

Necessitas ferijs caret.

Necessitas frangit ferrum.

Ne disce turpitudinem, neu admisseris.

Nemo unus usquam uiuit ex sententia.

Nocet temeritas multum mortalibus.

Non consule improbis, magis uero bonis.

Non foeminam aurum exornat, sed boni mores.

Ne foeminae uitam tuam commiseris.

Natura non dedit imperare foeminis.

Nil præter id quod gliscit, nouit foemina.

Nunquam ex malo patre bonus filius.

Non suscipiendum negotium temere.

Natura non sinit præesse foeminam.

Natura in hoc finxit foeminam, non ut imperet, sed ut
pareat.

Nolim ministrum, qui sit hero doctior.

Noli misero insultare, sors communis est.

Nemo unus agit omnino uitam prospere.

Nihil est ab omni parte beatum.

Nocet uoluptas multum intempestiuor.

Ne quenquam punito, rem nisi expenderis.

Nemo futuris rectè consultauerit.

Nil

Nil peius mœrore in rebus mortalium.
 Nullum nouerca est alterum grauius malum.
 Noli peregrinos uidens fugere inopes.
 Nullam feres pauperie molem acerbius.
 Ne cuncta semper oro credas omnibus.
 Nunquam repente uir bonus ditatus est.
 Ne studeas male facere confusus opibus tuis.
 Nihil est tam graue, quam paupertas.
 Ne festina ditescere, ne pauper fias statim.
 Naturam iniquitas morum plane inficit.
 Nibili uirum caue unquam amicum feceris.
 Nil pretiosius fuerit silentio.
 Nihil potest in uita firmum uiderier.
 Non consilium agit, at fors res mortalium.
 Nullus emptor difficilis bonum edit obsonium.
 Ne maiora uiribus suscipias.
 Nil sanitate est in uita præstantius.
 Nemo unus est, qui sese haudquaquam diligit.
 Nulla est amicorum melior possessio.
 Ne temne amicum infelicem ira percitus.
 Nemo ulli maior amicus, quam quisq; est sibi.
 Non conuenit sapiens omni negotio.
 Ne quicquam agas temere, est conducibile undiq;.
 Natura largitur cuncta, et eadem accipit.
 Natura disciplinis est longè præstantior.
 Non officit bonis conuitium moribus.
 Nihil est rerum omnium, quod arte industriâq; non ef-
 ficiatur.
 Non uigêt artes, ubi nulla sunt artibus cōstituta præmia.

n + Nihil

Nihil fama leuius.

Nemo est tam malus, qui non uelit saluam famam suam.

Non suscipiendum negotium temere.

Nemo sic diligenter aliena ut sua curat negotia.

Negotium feritur ex negotio.

Nihil est calamitosius homine.

Nihil uulgarius quàm fallere homines.

Nullū animal, nulla merx difficilior cognitu quàm homo.

Nihil dulcius amico monitore.

Nihil possidenti nemo amicus ne parens quidem.

Nihil est quod amore effici non possit.

Nullus dormiens est alicuius rei.

Nihil est in rebus humanis stabile.

Non uiuendum ut edas, sed edendum ut uiuas.

Nihil est absurdius diuite auaro.

Nota morum & index tempus est mortalibus.

Nihil mali est, quod non secum afferat ætas longa.

Nulla uite ætas præceptis carere debet.

Non ætate, uerum ingenio adipiscitur sapientia.

Necessitati nihil repugnat.

Nihil non producit ad exitum industria & pertinax studium.

Nihil tam recte, tam bene dicitur, quod non possit malum ingenium calumniari.

Nullum est ingenium tam ferum, quod non aliqua ratione queat expugnari.

Non proderit tibi ingenij felicitas, nisi exercueris.

Nihil est turpius sene libidinoso.

Non facile senem dedocueris uitia, quæ puer imbibere.

Non

Non est facile senibus & experientia doctis imponere.

Nullum imperium in terris iustius est quam patris.

Nihil auersatur extrema fames ac necessitas.

Non omne lucrum est homini utile.

Nescis quid asper utile numus habet.

Ne conare, quod fieri non potest.

Non est beatus, esse qui se nesciat.

Non decet principem solidam dormire noctem.

Non est locus precibus apud inexorabilem.

Nemo est, cui sua mala non uideantur uel optima.

Negatur esse felix, qui suam non norit felicitatem.

Non expectant alienum præconium, quæ uere sunt præ-
clara.

Nocet, non iuuat, qui largitur noxia.

Non adest hilaritas, cum deest uinum.

Nunquam efficies, ut recte ingrediantur cancri.

Nihil est tam durum, quod non emolliat assiduitas.

Nihil tam arduum, quod non efficiat assiduitas.

Negligentia semper habet comitem infelicitatem.

Non semper erit æstas.

Nulli tacuisse nocet, nocet esse locutum.

Non est eiusdem & multa & oportuna dicere.

Nihil odiosius, quam quod semper idem est.

Nulla satietas rerum honestarum.

Nihil tam egregium, quod idem diu placere possit.

Nihil difficilius, quam bene imperare.

Nihil molestius, quam malis imperare.

Non abest lis, si adest uxor.

Nihil dissotabile firmum est.

n s

Non

Non refert quid de te alij sentiant, sed quid tu.
 Nemo doctor spernendus est.
 Naturæ suum ius eripere difficile est.
 Naturæ frustra repugnatur.
 Nullus est mortalis, qui non in aliqua re despiat.
 Natura rerum humana arte non uincitur.
 Niti ad id, ad quod perueniri non potest, dementissimi a-
 nimi est.
 Nō omni die bene esse potest, sed isto bene, atq; alio male.
 Nunc pluit, & claro nunc Iuppiter æthere fulget.
 Non semper eidem flant uenti, sed nunc hi, nunc alij.
 Nihil inexpertum affirmes.
 Non est iniuria pati quod prius feceris.
 Non potest fieri, ut non succedat aliquādo multa tētanti.
 Nihil solidum uel stabile in hoc mundo est.
 Nihil tam necessarium, atq; bonarum legum obseruātia.
 Nominum claritudine pueri alliciuntur.
 Nulla ætas est præpropæra ad discendum.
 Neglectis urenda filix innascitur agris.
 Nihil recte faciunt ministri, nisi adsit herus.
 Nunquam rectum tortile lignum.
 Non interpellandus est famelicus.
 Non omnia eueniunt, quæ in animo statueris.
 Ne Iuppiter quidem omnibus placet.
 Ne dij quidem à morte liberant.
 Nemo cogendus amicus.
 Nulli futurus est amicus, qui nihil uitiorum in amico fer-
 re potest.
 Non sunt amici, qui degunt procul.
 Ne malorum memoriam reuoces,

OM
 Oratio
 Oculis
 Ob scem
 Opibus
 Opem f
 O' quan
 Occasio
 Occasio
 Occasio
 Occasio
 Oration
 Oratio
 Omnes
 Odi odi
 Ope an
 Odit sa
 Optime
 Odi pa
 Omniu
 Omnia
 Oporte
 Omne t
 Odi pe
 Omnes
 Omnia

O.

O Mne nimium cunctis in rebus est fugiendum.
 Occasio non negligenda.

Oratio est cibus animi.

Oculis magis habenda fides quàm auribus.

Ob foeminas agunt multi infelicitèr.

Opibus decet præferre mores in nuptiis.

Opem fert Deus, si iusta gesseris.

O quam cruciat comes uoluptatis dolor.

Occasio iure est multo preciosior.

Occasio feras soluit tyrannides.

Occasio detur, multa & pauper potest.

Occasio uiros qui non erant facit.

Oratione nihil est efficacius.

Oratio erumnis medetur unice.

Omnes benignos reddit eruditio.

Odi odientem, & amicum amando uincito.

Opes amicos conciliant mortalibus.

Odit sapiens uir & frugi mendacium.

Optime cogitata sæpe pessime cadunt.

Odi pauperem diuiti donantem.

Omnium ætatum certus est terminus.

Omnia fert ætas.

Oportet senescentem semper aliquid addiscere.

Omne tempus Clodios, non omne Catones fert.

Odi pecuniæ auaros.

Omnes homines malo sunt subiecti.

Omnia si perdas, famam seruare memento.

Oculus

Oculus domini multum prodest in rebus omnibus gerendis.

Omnia adsunt bona, quem penes est uirtus.

Omnia habere nemo potest.

Operosa res est, imperare liberis.

Omnis scientia repugnante natura, uel parum, uel prorsus nihili ualere iudicatur.

Omnium quæ natura honesta sunt nulla est satietas.

Optima quæq; difficiles habent aditus.

Opulentia comes est fastus, supercilium.

Ornamento est principi concordia populi.

Omnia quæ uentura sunt, in incerto iacent.

Omnis res suo tempore.

Omnes ad discenda turpia sumus ualde dociles.

Opes celeriter dilabuntur.

Omne principium graue.

Omnibus horis nemo sapit.

Optimum aliena insania frui.

Otiosis pericula imminet.

Odium obsequio lenitur.

Omnia suo tempore peragenda.

Omnes res facile mutantur.

Ordo in omnibus est seruandus.

Oculus domini saginat equum.

Opes optimæ sunt, si recte utaris: pessimæ, si secus.

Omnis malitiæ radix amor sui.

Omnis homo incertus est mortis suæ.

Ocium multa docet uitia.

Optima quæq; mortalium fugacissima sunt.

O fortun

Ō fortunatos, nimum bona si sua norint.
Omnium est dulcissimum accipere.
Omnia bonos uiros decent.
Omnes sibi melius esse malunt, quàm alteri.
Odi puerulos præcoci sapientia.
Oscitante uno, deinde oscitat & alter.
Omnia bona pace constant.
Omnia iunguntur pace & amicitia.
Omnes socrus inuise sunt nuribus, & nurus socribus
Otium est sentina omnium malorum.
Otium est ingenij rubigo.
Optare uanum est, quod haberi nequit, nocuitq; habitū.
Occasio facit furem.
Omnis res properando parit errorem.
Omne malum nascens facile opprimitur.
Omne superuacuum pleno de pectore manat.
Omnia fert ætas, animum quoq;
Omnes trahimur amore gloriæ.
Otij belli fructus arrogantia & blasphemia.
Omnes deteriores sumus licentia.
Optimum obsonium labor senectuti.
Omnis mora quantumuis pusilla longissima uidetur.
Optimum non nasci.
Opes ut iudex hominis ingenium arguunt.
Officium ne collocaris in inuitum.
Oculi amorem potissimum conciliant.
Occultæ Musices nullus est respectus.
Optimum erit, si quis tempus spectauerit aptum.
Oratio factorum est simulachrum.

Omnes

Omnes infortunati maxime sunt suspitiosi.
 Oculi auribus sunt fideliores.
 Omnium rerum extremum est mors.
 Omnia orta occidunt, & aucta senescunt.
 Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano.
 Opes arte parantur.
 Ocium iucundum omnibus.
 Offensio aut uitanda, aut mitiganda est.
 Optimum quidq; rarissimum.
 Operibus strenuus sis, non uerbis solum.
 Omnia sunt secura, praesente fortuna.
 Omnibus recte sapientibus adest fortuna.
 Oportet id quod adest boni consulere.

P.

Pvdor mendico inutilis.
 Paupertas leta tuta est.
 Paupertas amicis spoliat.
 Paupertas excitat artes.
 Paupertas sapientiam sortita est.
 Pulchra dos est pecunia.
 Pecuniae obediunt omnia.
 Praeter nummum nil diligitur.
 Prope mortem sunt senes.
 Patrem sequitur sua proles.
 Pauperiem faciunt adificia & conuiuia.
 Paupertas contemptum etiam generosum reddit.
 Pauperum mors est sine strepitu.
 Pauperum sermones sunt uani.

Pace,

Pace, con
 Patienter
 Paupertas
 iunxit.
 Patrum m
 Praestanti
 Praecocia
 Prauum i
 demuta
 Pergrau
 Pauci in
 Pessimus
 Parua sur
 Post mala
 Parui duc
 Paupertas
 Patria su
 Plurium
 Plurium
 Post factu
 Publica c
 Pecunia i
 Praecept
 Pruriunt
 Patria ni
 Praeclara
 Parum u
 Parsimon
 Prudenti

Pace, concordia, ocio, nihil populo gratius.
Patienter ferenda, quæ mutari non possunt.
Paupertas nec illos amicos habet, quos natura con-
iunxit.
Patrum mores non sunt arguendi, sed ferendi.
Præstantiores sunt senum sententiæ.
Præcocia ingenia cito deficiunt.
Prauum ingenium institutione ad bonam frugem potest
demutari.
Pergrauè onus est senectus mortalibus.
Pauci in rebus secundis moderati sunt.
Pessimus autor rerum gerendarum ira.
Parua sunt foris arma, nisi est consilium domi.
Post mala prudentior.
Parui ducitur probitas.
Paupertas ingeniosa est.
Patria sua cuiq; iucundissima est.
Plurium malorum causa est lingua.
Plurium calculus uincit.
Post factum plerunq; magis sapimus,
Publica concordia nihil utilius.
Pecunia impetrat omnia.
Præceps consilium inauspicatum.
Pruriunt cornua arietibus bene pastis.
Patria nihil dulcius.
Præclara rara omnia.
Parum ualent egentium sententiæ.
Parsimonia & labore crescunt res.
Prudentis est, multa dissimulare.

Pessimè

ace,

Pessimī sunt consultores ira & cupido.
 Præstat inuidiosum esse, quàm miserabilem.
 Plurima sunt cognoscenda, sed optima retinenda.
 Piscator suo malo doctus cauit in posterum.
 Præceps ira multorum malorum autor.
 Pueri à uitij arcendi, dum adhuc tenera est ætas.
 Pharmaca nascenti sunt adhibenda malo.
 Pulchritudo corporis fragile bonum est.
 Patere legem quam ipse tuleris.
 Protinus apparet, quæ plantæ frugiferae sint.
 Parua scintilla contempta maximum excitauit incendiū.
 Per pauci sunt, quibus cōtigit simul felices esse, & sapere.
 Præstantissimarum rerum summa raritas est.
 Prudentis est, nihil temere agere.
 Pares cum paribus facile congregantur.
 Proba merx facile emptorem reperit.
 Præterita reprehendi possunt, corrigi non possunt.
 Plures uincuntur æquabilitate, quàm duritia.
 Pauci in rebus secundis moderati sunt.
 Plane dies mores probat mortalium.
 Peccare denuo haud prudentis est uiri.
 Post munus ilico consenescit gratia.
 Prudentis & consulta sunt prudentia.
 Profecto res est sacra consultatio.
 Præsens mulier calamitas est undiq;.
 Puella non dotata erit modestior,
 Pulchrum est modum cuiusq; scire temporis.
 Præstat mori, quàm fœdā uitā uiuere.
 Pœnas nemo euadet mortalium.

Placid

Placidis
 Ponere n
 Prolen
 Præstat
 Præstat
 Pergrat
 Periculo
 Præcox
 Produce
 Pluris es
 Probus e
 Pudere n
 Plus nec
 Perturba
 Pinguis
 Patriæ fi
 Patriæ fi
 Plus aud
 Pluribus
 Plerisq;
 Permagn
 Pax hom
 Plus uide
 Probis a
 Plus pote
 Præfert q
 Protinus
 Principi
 Præstat t

Placidis dictus dolor recte curabitur.
 Ponere modum iræ & uoluptati, bonum est.
 Prolem creasse, amoris arctum est uinculum.
 Præstat egere, quam ex scelere ditescere.
 Præstat tacere, quam loqui indecentia.
 Pergratum est honore affici mortalibus.
 Periculo alieno ipse euasi cautior.
 Præcox ingenium compluribus est odiosum.
 Producere in lucem uerum dies solet.
 Pluris est oculatus testis unus, quam auriti decem.
 Probus est, quem non pœnitet quam probus sit.
 Pudere neminem oportet, ubi comedendum est.
 Plus necat lingua quam gladius.
 Perturbato cordi nihil est iucundum.
 Pinguis uenter non gignit sensum tenuem.
 Patriæ fumus igni alieno luculentior.
 Patriæ fumus luculētior homini uidetur, quam ignis alibi.
 Plus audet quisq; domi, quam foris.
 Pluribus unus resistere ac sufficere non potest.
 Plerisq; fuit sua taciturnitas commodo.
 Permagni refert, quibuscum uictites.
 Pax hominibus maximum est bonum.
 Plus uident oculi, quam oculus.
 Probis ab animis facta promanant proba.
 Plus potest & plurium industria.
 Præfert quisq; aliquo signo, cuiusmodi sit moribus.
 Protinus apparet, quæ plantæ frugiferæ futuræ.
 Principium dimidium totius.
 Præstat uni malo obnoxium esse, quam duobus.

o

Patria

Patria est homini, ubicunq; feliciter agit.
 Placidus ac silentes homines fugito.
 Parum fidei miseris est.
 Pauper est, non qui parum habet, sed qui plus cupit.
 Pecunia nihil non expugnatur.
 Perdifficile est, bonum esse.
 Patiens terit omnia uirtus.
 Perit omne tempus, quod studijs non impartitur.
 Pecuniæ superuacaneæ negotia asserunt.
 Præceps ira multorum malorum autor.
 Pulchritudo corporis fragile bonum est.
 Peruersitas morum omnem fortunam in amœnam facit.
 Præterita in curam nostram cadunt.
 Pacis nomen dulce.
 Parentum iniuriæ ferendæ.
 Pax uel iniusta utilior, quàm iustissimum bellum.
 Pecuniam contemnere magni animi est.
 Pertinacia elati animi comes.
 Pertinacia uel in minimis rebus comprehenditur.
 Procrastinatio odiosa.
 Præcipua eruditio est uelle discere.
 Portus penuriæ est hominibus ars.
 Peruersæ sodalitates malum fructum ferunt.
 Pudore amisso omnis uirtus ruit.
 Præterita compellunt nos futurorum rationem habere.
 Pulchrum est, iniurias in gratiam commutare.
 Præstat mutare consilium in melius, quàm in male institu-
 tis pergere.
 Principum fauor necessarius.

Q
 Qualis p
 Quid no
 Quisq; s
 Quæ no
 Quosd m
 Quæ cer
 Quod q
 Qui ama
 animu
 Quod al
 Qui diue
 Quidam
 uulga
 Quicqu
 mortu
 Quicqu
 Qui fug
 Quicun
 Quid de
 Quisq; s
 Quæ pr
 Quid ta
 Qui nim
 Qui nes
 Quæuis

Qua

Q.

Qua mensura metimini alijs, illa remetietur uobis.

Qualis uir, talis oratio.

Qualis princeps, talis populus.

Quid non capit amor?

Quisq; suis malis blanditur.

Quæ nocent, docent.

Quosdam stulte factorum poenitet.

Quæ cernuntur certiora sunt, quàm quæ audiuntur.

Quod quisq; uehementer amat, eius non potest obliuisci.

Qui amant, semper in eo quod amant habent intentum animum.

Quod alijs uitio uertas, ipse ne feceris.

Qui diues est, quasi deus nihil indigere uidetur.

Quidam tenues quemuis ferunt, diuites facti despiciunt uulgares.

Quicquid rerum uel bonarum uel malarum geritur inter mortales, id pecuniarum gratia fit.

Quicquid præter spem euenit, id deputato esse in lucro

Qui fugitant laborem, optant dies festos.

Quicumq; recusabit laborem, non feret fructum

Quid de quoque uiro, & cui dicas, sæpe uideto.

Quisq; suo tempore moritur.

Quæ præclara sunt non cōtingunt nisi magno negotio.

Quid tandem non efficiunt manus?

Qui nimium properat, serius absoluit.

Qui nescit dissimulare, nescit imperare.

Quæuis terra patria.

o 2

Quod

Quod satis est cui contingit, nihil amplius optet.
 Qui alterum incusat at probri, ipsum se tueri oportet.
 Qui inuident, egent.
 Quod palam uenale est, si argentum est, emas.
 Qui è nuce nucleum uult, frangit nucem.
 Quid datur à diuis felici optatius horæ?
 Qui se peccare nescit, corrigi non uult.
 Quid turpius arrogante imperitia?
 Qui medium cursum tenet, incolumis est.
 Quid optabilius, quàm ab eo laudari, quem nemo non
 laudat?
 Quæ bona sunt dona et dato, atq; suscipe.
 Quam mox concidit fortuna feliciū.
 Quam est operis ardui, bene uixisse adsuetum malis.
 Quàm multa mala hominibus affert otium.
 Quàm multorum malorum hominibus causa est otium.
 Quæ minime sunt pulchra, ea pulchra uidentur amanti.
 Quot homines, tot sententiæ.
 Quantum habebis, tanti eris.
 Quod est natura insitum, nullo corriges negotio.
 Quisq; aduigilat ad id, quod expetit.
 Qui nimium festinant, rem edunt imperfectam.
 Quod semper idē statī perpetuiq; habitus parit satietatē.
 Quæ sunt egregia, bis ac ter recte repeti possunt.
 Qui in miseriam deuenerint, fere melioribus et feliciori-
 bus inuideant.
 Qualis percontatio, talis responsio.
 Quod difficilius, hoc præclarius.
 Qui beneficium collocat in ingratum, perdit operam.

Qui

Qui se
 Quicq
 Qui j
 Quod
 Quod
 Qui n
 Quæ d
 Qui se
 uiu
 Quod
 Quod
 Quæ
 Quam
 Quam
 Quicq
 Qui b
 Quæ e
 Quæu
 Qui si
 Quo
 Qui d
 Quod
 Quam
 Quid
 Qui c

R

Qui semel scurra, nunquam paterfamilias.
 Quicquid natiuum est, id haud facile mutatur.
 Qui simul duplex captat commodum, utroq; frustratur.
 Quod satis decretum est, id nemini licet evitare.
 Quod factum est, infectum fieri non potest.
 Quod damnaturus sis in alijs, in te ne admiseris.
 Qui non est hodie, cras erit uel maximus.
 Quæ dolent, ea molestum est contingere.
 Qui sese pecuniæ studio addixit, nulli commodus est dum
 uiuit.

Quod in animo sobrijs, id est in lingua ebrij.
 Quod alibi diminutum, exæquatur alibi.
 Quæ supra nos, nihil ad nos.
 Quàm bene ualere, melius in uita nihil.
 Quam quisq; nouit artem, in hac se exerceat.
 Quicquid iubet amor, non est resistere tutum.
 Qui bene facit, non qui regnat, rex est.
 Quæ est maxima ægestas? auaritia.
 Quæuis uita iucunda, si uirtus accesserit.
 Qui sibi prodesse nequit, nequicquam sapit.
 Quo quisq; ingeniosior, hoc docet laboriosius.
 Qui de se prædicat arrogantius, malos habet uicinos.
 Quod bene dicitur, non nocet bis dicere.
 Quamdiu anima est, spes est.
 Quid salui est mulieri, amissa pudicitia?
 Qui charus uult esse multis, multis inferuiat necesse est.

R.

Rem peractam stultus intelligit.

0 3

Res

Res sacra est consultatio.
 Rarò sunt uiuaces egregio ingenio præditi.
 Rebus maxime prosperis metuenda diuersa fortuna.
 Ratione sana iram subito deuiceris.
 Rhamnusiæ repugnare & deo, graue est.
 Rerum indigus, habentibus non inuide.
 Res non potest cōsistere, cum quæstum superat sumptus.
 Res in initio pusilla crescet in maius.
 Res facta ardua, tamen assidua industria peruincatur.
 Rarò ulla calamitas sola uenit.
 Rerum irrecuperabilium summa felicitas est obliuio.
 Re præterita omnes sapimus.
 Rarò absq; damno proximorum ædificatur.
 Rei non bonæ consuetudo pessima est.
 Res humanæ natura procliues sunt ad corruptelam.
 Respublica uirum docet.
 Rerum humanarum uices trisiumq; letorumq; mixtura.
 Resecanda est iniuria, non retalianda.
 Res mala est multa concupiscere.
 Ratio degenerat sine exercitio.
 Res nulla consilio nocentior malo.
 Ratione nihil est in homine diuinius.
 Res uerbo interdum deterior fit.
 Recta institutio est baculus uitæ.
 Rarò ulla calamitas sola.
 Rubor est uirtutis color.
 Res dicenda omisiss conuicijs.
 Rex magnus est, quisquis se bene rexerit.

Solatium

S.

Solatum est in miserijs amicus compatiens.

Semper inops, quicumq; cupit.

Senectutis fors est otium & quies.

Secundæ res incautos dementant & perdunt.

Sæpe etiam sub palliolo sordido sapientia.

Sponde, noxa præsto est.

Studia mentem indicant.

Sæpe de leuissimis causis existit ira.

Sapientie etas condimentum est.

Sapientia etatem gubernat & producit.

Sapiens ipse fingit fortunam sibi.

Sine pennis uolare haud facile est.

Supellex mulieris est clarus clamor.

Sinul flare, sorbereq; haud facile factu est.

Sæpe summa ingenia in occulto iacent.

Sibi quisq; pessimus est magister.

Sua cuiq; nimium placent.

Senex uiuit mortuus inter uiuos.

Si eris discendi cupidus multa disces.

Suum quisq; studium maxime probat.

Sapimus in admonendis cæteris omnes.

Sapientis est, à uiro sapiente discere.

Summa cura lingua regi debet.

Scientia homini est certior possessio.

Si ad naturam uiues, nunquam eris pauper.

Sors omnia uersat.

Stulti sunt, qui corrigi nolunt.

O 4

Senesco

Senesco semper multa addiscens.
 Sæpe praua magis quam bona cōsilia prospere eueniunt.
 Superanda omnis fortuna ferendo est.
 Soli miseri carent inuidia.
 Summa potestas summam requirit integritatem.
 Subtile pectus uenter obesus non parit.
 Si non potes quod uis, id uelis quod possis.
 Silentium ubiq; tutum est.
 Senex homo est molestus cœtui iuuenum.
 Senectus est molestum onus mortalibus.
 Spe plurima miser solum seruabitur.
 Suspicio res uere grauis est mortalibus.
 Sermone qualitas uiri cognoscitur.
 Si langueat mens, is sermone curabitur.
 Sapiat minus necesse est omnis ebrius.
 Salutis index est morum dexteritas.
 Se nosse ubiq; confert & plurimum.
 Scientia est ueræ uirtutis præmium.
 Sunt plurimo omnibus honori literæ.
 Sapiens in se omnem habet & fert substantiam.
 Sapientia non est res ulla dignior.
 Sapientum consuetudine & ipse sapiens.
 Studia uana sunt, ni adsit mens ipsa.
 Semper malorum uita consuetudinem.
 Silendo multis respondetur aptius.
 Sequitur facile tempestatem serenitas.
 Sanitate nil est in uita præstantius.
 Sapientis est, pati iacturam fortiter.
 Secreta animi tu iratus nunquam prodito.

Sunt

Sunt
 Studie
 Sapien
 Solus
 Sapien
 Scient
 Senecl
 Seruit
 Somn
 Stultit
 Stulto
 Sue q
 Suam
 Suauit
 Suos
 Suo q
 Super
 Si pup
 Sua q
 Suo q
 Suus
 Sua c
 Si qu
 Stult
 Semp
 Sene
 Sene
 Sene
 Sitis

Sunt ueri amici pauci, mensæ plurimi.
 Studio & labore honesta uita prouenit.
 Sapientem odi, qui non sibi sapiens est.
 Solus sapiens diues est.
 Sapienti turpe est dicere, non putaram.
 Scientiæ amor nobis innatus.
 Senectutis apex autoritas est.
 Seruitus omnis misera.
 Somnus mortis imago.
 Stultitia nihil miseriùs.
 Stultorum plena sunt omnia.
 Sui queng; sententiæ pœnitet.
 Suam quisq; conditionem miserrimam putat.
 Suauis est præteritorum malorum memoria.
 Suos quisq; debet tueri.
 Suo quisq; studio maxime ducitur.
 Superbi difficile corriguntur.
 Si pusillum pusillo frequenter apponas, aceruus oritur.
 Sua quemq; alit ars.
 Suo quisq; tempore moritur.
 Suus cuiq; notus est animus.
 Sua cuiq; sponsa uidetur pulcherrima.
 Si quid boni contigerit, plus incommodi maliq; adest.
 Stultum est sollicitudine nihil profutura discrucari.
 Semper malis inuisa fuit egregia uirtus.
 Senes multa experti melius dijudicant.
 Senex multa quæ non uult uidet.
 Senectute ociosa nihil iucundius.
 Sitis cupiditatis nonnunquam satiatur.

Sæpe consilio dissimilis est euentus.

— Semper discendum quàm diu uiuimus.

Sibi unusquisq; pessimus magister est.

— Si dixeris quæ uis, quæ non uis audies.

— Sæpe mali malefacta uiri populus luit omnis.

Suo ipsius laqueo captus est.

— Stultus perinde atq; luna immutatur.

Sapiens solis exemplo sui semper est similis.

— Stulta stulti oratio.

Somnus morti simillimus.

Sapientis proprium est, nihil cuius poenitere possit, facere.

Satius est habere paululum tutò, quàm multum cum periculo.

Sæpe uincas patientia, quæ non uiceris impetu.

Sola pecunia possunt expugnari alioquin inuicta.

Spes alunt exules.

— Spes seruat afflictos.

Spem pretio emere stultum est.

Sermo opportunus est optimus.

Sermo character animi est.

Satius est ab amico corrigi, quàm ab inimico blandiri.

Sibi quisq; placet. Suum cuiq; pulchrum.

Suus rex reginæ placet.

Suus cuiq; uxori maritus.

Suus cuiq; crepitus bene olet.

— Stultum est, in alterum dicere, quod in te possit retorque=

Suus cuiq; mos est. (ri.

Satietas ferocitatem parit.

Sera in fundo parsimonia.

Sero

Sero m

Satius

Solitar

Sine c

Stillic

Sæpe c

Sublat

Silenti

Silend

Summ

Si iux

Summ

Satius

Spern

Se uiti

Sempe

Sapier

Stupia

Sempe

Sine c

Stulti

Sue q

Sine u

Sapie

lit

Sine

Sua

Sing

Sempe

Sero medicina paratur.
 Satiùs est initijs mederi,quàm fini.
 Solitariae manus inualida pugna est.
 Sine conuictore amico insuavis uita est.
 Stillicidium perpetuum saxum excauat.
 Sape etiam holitor ualde opportuna locutus.
 Sublata lucerna nihil interest inter mulieres.
 Silentij tutum præmium.
 Silendo nemo peccat,loquendo per sepe.
 Sumuntur à controuersantibus mores.
 Si iuxta claudum habites,subclaudicare disces.
 Summum ius summa malitia est.
 Satiùs est cessare,quàm nihil agere.
 Spernimus in commune omnes præsentia.
 Se uitij damnat uitium qui laudibus effert.
 Semper feriæ inertibus.
 Sapientis haud est bis in eodem labier.
 Stupidi est hominis, in malum gustatum iterum incidere.
 Semper expetenda fortuna, & omnis tentanda occasio.
 Sine Cerere & Baccho friget Venus.
 Stultitia est uenatum ducere inuitos canes.
 Suae quenq; sortis poenitet, aliena miratur.
 Sine ut eo pacto tecum agatur,quo cum alijs egeris.
 Sapientiæ recondita, & thesauri absconditi nulla est uti-
 litas.
 Sine ope diuina nihil ualemus.
 Suauissima hæc est uita, si sapias nihil.
 Singula uirtutes magno sudore paranda.
 Semper similem ducit deus ad similem.

Sequit

Sequitur uer hyemem.
 Stultus stulta loquitur.
 Sunt pauci, quibus iisdem & uirtus suppetit & res.
 Sapiens sua bona secum fert.
 Sapiens opes secum habet suas.
 Semper enitendum ad optima, quanquam sunt ardua &
 difficilia.
 Scire uti paupertate, maxima felicitas.
 Sæpenumero pessima pro optimis amplectantur.
 Sanitate nihil est in uita melius.
 Sanitas & mens duo sunt uitæ bona.
 Sine uitijis nemo nascitur.
 Sapiens semper sui similis est.
 Sæpe nocuit differre paratis.
 Seruire multis, sortis est miserrimæ.
 Semper metuit nimium præfata mali mens.
 Sermo medetur tristitiæ.
 Senes facile ieiunium tolerant.
 Sapientia nimia non est sapientia.
 Sub cuius potestate sumus, eorum est ferendum imperium.
 Satiùs est tacere, quàm tacenda proloqui.
 Silentio nihil est utilius.
 Sapere & dicere uolunt coniungi.
 Sera nimis est post belli cladem deliberatio.
 Summi uiri negligunt minutula quæpiam.
 Sæpe consilio dissimilis est euentus.
 Spes hominem ne in morte quidem relinquit.
 Spectandus semper est finis, & rei exitus.
 Satiùs est recurrere, quàm currere male.

Stultum

Stultu
 Sacra
 Sola n

T
 Temp
 Talia
 Tum
 Temp
 Talis
 Turp
 Temp
 Temp
 Temp
 Tolle
 Tant
 Tant
 Tolle
 Tu re
 Talis
 Temp
 Tu ap
 Temu
 Turp
 Tacit

Stultum est dicere, non putaram.

Sacra quædam res est consilium.

Sola mors fatetur, quantula sint hominum corpuscula.

T.

TRistitia & seueritas in omni re absit.

Tempus nullum est infructuose transeundum.

Tempus breue est.

Talia dicentur tibi, qualia dixeris ipse.

Tum iudicant homines, ubi iam pœnitet.

Tempori seruiendum est uiro sapienti.

Talis hominibus est oratio, qualis uita.

Turpe lucrum adducit infortunium.

Tempus uitiat omnia. Tempore fiunt omnia.

Tempus ad lucem ducit ueritatem.

Tempus omnia reuelat.

Temporis fuga fluuiio comparatur.

Tempus omnia secum trahit.

Tollit animos opulencia.

Tanti quisq; habetur, quantum habet.

Tanti quisq; fit, quantum possidet.

Tolleranda fata numinum.

Tu recte uiuus, si curas esse quod audis.

Talis quisq; fit, qualis haberi uelit.

Tempus dolorem lenit.

Tu apte suppellectile te metito.

Temulentus dormiens non est excitandus.

Turpissima est iactura quæ per negligentiam fit.

Taciturnitas amicitias complures dissoluit.

Tenue

Tenue est robur humanum.
 Tarditas in rebus gerendis odiosa.
 Temeritas à magnitudine animi aliena.
 Tempus minuit dolorem.
 Te laudibus nolim studeas extollere.
 Tuo malo à nullo sumatur ultio.
 Tempus feret de uita olim iudicium.
 Tristitia uitæ cognata est mortalium.
 Temerat malignus rhetor leges optimas.
 Tolerasse strenue quæ accidunt, uiri est.
 Tenuiter bene uiuere melius est, quàm splendide male.
 Talis quisq; fit, cum qualibus agit familiaritatem.
 Talis quisq; euadit, qualibus cum conuersatur.

V.

VNde habeas querit nemo, sed oportet habere.
 Verecundia bonum in adolescente signum.
 Verecundia malis conatibus obstat.
 Venter imperiosa corporis pars.
 Vinum immodicum malorum causa.
 Vxori non temere credendum.
 Vt cunq; res sit, ita animum habet sapiens,
 Vi regi imperia non possunt.
 Violentia odium parit, odium dissensiones.
 Vis consilij expertus.
 Vis sine consilio nihil prodest.
 Vestitus mediocritas optima.
 Vbi quisq; thesaurum habet, ibi habet & cor.
 Vita nobis est incerta.

Vt tua

Vt tua fuerit oratio, ita tibi respondebitur.
Vnusquisq; est faber suæ fortunæ.
Vinum est mors memoriæ.
Vinam est terræ sanguis.
Vinum est incentiuum libidinis.
Vinum impellit senem etiam nolentem ad saltandum.
Vino uendibili suspensa hedera nihil opus.
Vini potus disertos facit, & ingenium excitat.
Vinum & mulieres sapientem dementant.
Vinum caret clauo.
Voluntas & labor procreant artes.
Varium & mutabile semper fœmina.
Vxor quæ pudicitiam amisit, omnia simul perdidit.
Virtutis laus in actione consistit.
Vxoris uitium aut tollendum est, aut ferendum.
Vxorum uitia post nuptias discimus.
Viri candida cute non sunt multum strenui.
Voluptates dum blandiuntur necant.
Voluptas impedit consilium, & lumen animi extinguit.
Voluptate homines capiuntur, ut hamo pisces.
Ventre pleno melior consultatio.
Venter auribus caret.
Venter non habet aures.
Vetus amor nullum nouit habere modum.
Vulgus amicitias utilitate probat.
Vnicum confugium in ægestate est ars.
Verum loqui qui iuris est sui, potest.
Virtus uiris dat arma multo maiora.
Virtus est penus sola ipsa modestia.

Vitam

Vitam uocabis quæ parata est uita optima.
 Victu indigens non recte uita dicitur.
 Vacuam malis, uitam inuenire non licet.
 Vires labant ætate, cunctiq; occidunt.
 Vir unus haud uidet omnia.
 Venerans parentes felicem te credito.
 Viuax eris senes parentes consuens.
 Videre non licet fidem in mulieribus.
 Vxor ferat communem opem quam seliges.
 Venena gestat aspidis mala foemina.
 Vana gloria nil puto ærumnosius.
 Vnam esse cladem communem puta omnium.
 Vir optimus uere nunquam est ignobilis.
 Vitam cupis, ne morte digna gesseris.
 Victum para undecunq; at non ex crimine.
 Vrgentur ad pœnas scelerati numine.
 Verbis in ediam repellere haud potes.
 Vulgo sua ratio ipsa est doctrinæ loco.
 Viri improbi haud emolliuntur uiscera.
 Viri optimi improbis habentur pessimi.
 Vanæ linguæ aduenit damnum & calamitas.
 Viciisitudo ingens rerum est mortalium.
 Varia admodum fortuna, eademq; instabilis est.
 Vitæ bona sunt, ualere & mente & corpore.
 Virorum amici sunt procul infelicium.
 Vnicuiq; dedit uitium natura creato.
 Vbi intenderis, ingenium ualet.
 Vix feliciter cedit, ad quod quis reluctante ingenio pro-
 truditur.

Vnusquisq;

Vnusquisq; sibi pps blanditur.
Vni si qua placet culta puella, sat est.
Veritas sepe laborat, nuquam opprimitur.
Vbi quis dolet, ibidem & manum habet.
Vicinitas & prosperitas inuidiæ sunt parentes.
Viueret si recte nescis, decede peritis.
Vinum calcar præbet ingenio.
Vt quisque firme rem suam accurat, sic ei procedit.
Videmus ægestas quid negotij dat hominibus?
Vera uirtus non eget alienis præconijs.
Velle suum cuiq; est, nec uoto uiuitur uno.
Vir unus nihil insigne præstiterit.
Victa assiduitate fiunt quælibet negotia.
Vsq; adeo nihil improbius muliereq; peius.
Viueret nostrum, est militare.
Vita hominis milita est super terram.
Vsu uitæ multaq; rerum experientia paratur prudentia.
Vt cuiq; homini res parata est, firmi amici sunt.
Vbi non est pudor, ibi regnat impudentia.
Vbi non est fides, iustitia locum non habet
Verecundia inutilis uiro egenti.
Vbi timor, ibi & pudor.
Vita humana similis est alearum ludo.
Vita hominum perinde est quasi cum ludas tesseris.
Vita mortalium breuis.
Vt sementem feceris, ita & metes.
Vocatus, non uocatus Deus aderit.
Vtere illorum opera, qui ex animo faciunt.
Vbi amici, ibi opes.

Viri

Viri infortunati procul amici.

Vicinus inuidet uicino.

— Vnūquemq; decet eā artē exercere, quā antea doctus sit.

Vnus uir, nullus uir.

Vt quisque est, ita loquitur.

— Vnus dies non sat est ad parandā uirtutē aut eruditionē.

— Vna hirundo non facit uer.

Veritatis simplex oratio.

Virum improbum uel mus morde.

Vera ornamenta matronarum puacitia, non uestes.

Voluptatibus interdum animi, egritudines leuantur.

— Utendum est diuitijs, non abutendum

— Vita iuuenilis imbuenda bonis literis, et cādidis moribus.

Vita nostra similis est bullæ in aqua.

Utendum est etate, cito pede labitur etas.

— Virtuti nulla possessio maior.

Virtus omnibus rebus anteit profecto.

Vincit malos pertinax bonitas.

— Virtutis uia ardua & fragosa.

Virtute nihil est formosius, nihil pulchrius.

Via uitiorum lata est, & decliuis.

Vini hilaritas minuit senectutis molestiam.

— Voluntas est necessitati accommodanda.

Vicißitudo beneficiorum in amicitia necessaria.

Viuius in otio & tranquillitate, dum res sunt secundæ.

Varie sunt rerum uices.

Voluptates commendat rarior usus.

Vltor scelerum Deus.

FINIS.

fit.

nē.

ua.

de.

